

**Πρεσβεία της Ελλάδος στο Βουκουρέστι
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων**

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ 2025

Συντάκτες:

Κ. Δίκαιος, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄

Γ. Σταφίδας, Γραμματέας ΟΕΥ Β΄

Β. Κρεάνγκα Παπαστεργίου, Επιστ. Συνεργάτης

Βουκουρέστι, Νοέμβριος 2025

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Error! Bookmark not defined.

4

A.2 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς.....4

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 5

B.1 Θεσμικό πλαίσιο 5

B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών 5

B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας.....10

B.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις).....12

B.1.4 Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές).....12

B.1.5 Διαδικασίες εισαγωγής / περιορισμοί εισαγωγών..... 13

B.1.6 Καθεστώς ιδιοκτησίας.....14

B.1.7 Εργασιακό καθεστώς-Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης 15

B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της Ρουμανίας.....16

B.2.1 Συνεργασία με Αντιπροσώπους/διανομείς..... 18

B.2.2 Δημιουργία θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπίας/κοινοπραξίας.....18

B.2.3 Δίκτυα Διανομής..... 21

Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce).....22

Δικαιώματα Εισόδου (EntranceFee).....22

Διακίνηση φρούτων-λαχανικών.....22

B.2.4 Προώθηση – Διαφήμιση.....23

B.2.5 Πρακτικές οδηγίες.....25

B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα.....29

B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία.....32

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ – ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ.....35

Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας.....35

Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων.....35

Φορολογικές απαλλαγές.....	36
Επιστροφή ΦΠΑ.....	36
Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων.....	36
Φορολογία μικρών επιχειρήσεων (Microintreprinderi).....	38
Φορολογική βάση.....	38
Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ).....	38
Γ.4 Ειδικότεροι φόροι.....	40
Φόρος ακινήτων.....	40
Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων	42
Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο	44
Γ.6 Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)	44
Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	45
Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος - Κίνητρα Επενδύσεων	46
Δ.2 Καθεστώς Ιδιωτικοποιήσεων.....	47
Ε. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ – ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ.....	49
ΣΤ. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	55
ΣΤ.1 Γενική επισκόπηση.....	55
ΣΤ.2 Στοιχεία διμερούς εμπορίου Ελλάδας – Ρουμανίας.....	56
ΣΤ.3 Ελληνικές Επενδύσεις στη Ρουμανία	58
ΣΤ.4 Αγροτικά προϊόντα – Τρόφιμα.....	59
ΣΤ.5 Κατασκευές - Δομικά Υλικά	60
Ζ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.....	62
Η. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ.....	69

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά Χώρας – Δημογραφικά Στοιχεία

Η Ρουμανία βρίσκεται στη ΝΑ Ευρώπη, βρέχεται από την Μαύρη Θάλασσα στα ανατολικά και συνορεύει με τις Βουλγαρία (νότια – σύνορο τους κατά βάση ο ποταμός Δούναβης), Ουκρανία (βόρεια), Μολδαβία (ανατολικά), Ουγγαρία και Σερβία (στα δυτικά). Έχει έκταση 238.391 τ. χλμ (9^η σε μέγεθος μεταξύ των κ-μ της ΕΕ) και πληθυσμό 19,053 εκ. κατοίκους βάσει της τελευταίας επίσημης απογραφής του 2021 (19,064 εκ. κατοίκους βάσει της τελευταίας εκτίμησης της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ρουμανίας – INS – την 01.01.2024). Η πλειοψηφία του πληθυσμού είναι κάτοικοι αστικών κέντρων και ανήκουν στο γυναικείο φύλο (51,9% και 51,4% αντίστοιχα).

Από την 01.01.2007 η Ρουμανία αποτελεί κ-μ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς όμως να αποτελεί μέλος της Ευρωζώνης. Εθνικό νόμισμα είναι το RON (Leu), με ισοτιμία 1 Ευρώ = περίπου 4,95 Lei.

Το έδαφος είναι κατά 60% πεδινό και κατά 40% ορεινό. Η χώρα διακρίνεται για τον ορυκτό της πλούτο, με σημαντικά αποθέματα πετρελαίου, φυσικού αερίου, χαλκού, χρυσού κλπ. ενώ κατέχει και το προνόμιο της εκμετάλλευσης των εκβολών του Δούναβη που καταλήγει στη Μαύρη Θάλασσα, αφού διασχίσει 10 κράτη της Κεντρικής Ευρώπης (Γερμανία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Σερβία, Βουλγαρία, Σλοβακία, Κροατία, Ουκρανία, Μολδαβία, Αυστρία).

Πρωτεύουσα της χώρας και εμπορικό της κέντρο είναι το Βουκουρέστι (πληθυσμός με την ευρύτερη περιοχή Ίφον, 2,2 εκ. κάτοικοι), ενώ υπάρχουν και άλλες σημαντικές οικονομικά πόλεις (με πληθυσμό μεταξύ 250.000-350.000 κατοίκων), όπως το Ιάσιο, η Κλουζ-Ναπόκα, η Τιμισοάρα, η Κραϊόβα, η Κωνσταντζα και το Γαλάτσι.

Το πολίτευμα της χώρας είναι Ημιπροεδρική Δημοκρατία με το Σύνταγμα να επιφυλάσσει ουσιαστικές αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος εκλέγεται άμεσα από τον λαό. Η προεδρική θητεία έχει διάρκεια 5 ετών με δυνατότητα ανανέωσης για άλλα πέντε έτη. Ο Πρωθυπουργός ορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατόπιν βουλευτικών εκλογών και ασκεί την εκτελεστική εξουσία, ενώ η νομοθετική εξουσία ασκείται από δύο σώματα, τη Βουλή και τη Γερουσία.

A.2 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη Ρουμανίας

	2020	2021	2022	2023	2024
Ονομαστικό ΑΕΠ (σε δισ. ευρώ)	245,4	256	287	323	355
Μεταβολή ΑΕΠ (% από έτος σε έτος)	-3,9%	5,6%	4,8%	2,1%	0,8%
Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ (σε	12.758	12.868	14.800	16.500	18.700

ευρώ)					
Ανεργία	4,9%	5,4%	5,6%	5,6%	5,4%
Πληθωρισμός (% μέσος ετήσιος)	2,3%	8,2%	12,0%	9,7%	5,8%
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή μεθοδολογία)	42,7%	45,3%	47,3%	48,9%	54,6%
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ως ποσοστό % ΑΕΠ)	-5%	-7%	-9,2%	-6,7%	-8,3%
Βασικό Επιτόκιο (% τέλος του έτους)	1,25%	2,50%	6,75%	7,0%	6,50%
Συναλλαγματικά Διαθέσιμα (σε εκατ. ευρώ)	31.561	37.385	43.200	59.770	62.135
Μέση ισοτιμία LEI/EUR	4,84	4,92	4,90	4,95	4,96

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, BNR, Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

B.1 Θεσμικό πλαίσιο

B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Ομόρρυθμη Εταιρεία (SNC, societate in nume colectiv, general partnership)

Η ομόρρυθμη εταιρεία συστήνεται από δύο ή περισσότερα άτομα, τα οποία ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Συνεπώς, ο ομόρρυθμος εταίρος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία και όχι μέχρι ενός συγκεκριμένου ποσού, αλλά για όλο το ποσό της οφειλής της εταιρείας. Για τη συμμετοχή στην ομόρρυθμη εταιρεία αρκεί ο υποψήφιος εταίρος να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα. Οι εταίροι οφείλουν να καταχωρήσουν την εταιρεία τους στο Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Δεν πρόκειται για συνήθη μορφή εταιρείας στην Ρουμανία. Όταν επιλέγεται, αφορά κυρίως οικογενειακές επιχειρήσεις. Ο βασικός λόγος που δεν προτιμάται είναι η απεριόριστη ευθύνη των εταίρων της.

Για τη σύστασή της απαιτείται **σύναψη εταιρικής συμφωνίας** (partnership agreement) και ακολούθως **καταγραφή** στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο. Οι υπογραφές των εταίρων πρέπει να θεωρηθούν από συμβολαιογράφο. Το κεφάλαιο της εταιρείας αποτελείται από τις συνεισφορές των

εταίρων σε χρήματα, είδος, δικαιώματα, εργασία ή υπηρεσίες. Η χρηματική αξία των μη-χρηματικών συνεισφορών προσδιορίζεται από τους εταίρους. Δεν υπάρχει ανώτατο ή κατώτατο όριο καταχωρημένου κεφαλαίου, ούτε προσδιορίζεται η αναλογική σχέση μεταξύ χρηματικών και μη χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Η διεύθυνση της εταιρείας μπορεί να αναληφθεί από οποιονδήποτε εταίρο.

Ετερόρρυθμη Εταιρεία(SCS, societate in comandita simpla, limited partnership)

Η ετερόρρυθμη εταιρεία είναι ένωση δύο ή περισσότερων προσώπων, των λεγόμενων ετερορρυθμών και ομορρυθμών εταίρων. Για την σύσταση της εταιρείας, απαιτείται η ύπαρξη τουλάχιστον ενός ομορρυθμού εταίρου. Οι ομόρρυθμοι εταίροι έχουν δικαίωμα διαχείρισης της εταιρείας και ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Οι ετερόρρυθμοι έχουν περιορισμένη ευθύνη μέχρι του ύψους της αξίας της εταιρικής τους εισφοράς. Η εισφορά τους μπορεί να ανέρχεται σε διάθεση χρηματικού ποσού ή περιουσιακών στοιχείων. **Η συγκεκριμένη μορφή δεν είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και η ομόρρυθμη.**

Η ετερόρρυθμη εταιρεία συστήνεται βάσει εταιρικής συμφωνίας (partnership agreement) και ακολούθως εγγράφεται στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο.

Ετερόρρυθμη κατά μετοχές (SCA, societate in comandita pe actiuni, limited partnership by shares)

Συστήνεται από τουλάχιστον δύο πρόσωπα, εκ των οποίων ένα ευθύνεται απεριόριστα και εις ολόκληρον για τα χρέη της εταιρείας. Απεριόριστη ευθύνη έχουν και οι διαχειριστές της εταιρείας. Το κεφάλαιο της διαιρείται σε μετοχές. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ύψους της αξίας των μετοχών τους. **Ούτε αυτή η μορφή είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και οι δύο προηγούμενες.**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Ανώνυμη Εταιρεία (S.A. societate pe actiuni, joint-stock company)

Ιδρύεται από 2 τουλάχιστον νομικά ή φυσικά πρόσωπα, ενώ το ελάχιστο εγγεγραμμένο κεφάλαιο ανέρχεται στα 90.000 λεί (περίπου 18.000 ευρώ). Το κεφάλαιο διαιρείται σε μετοχές (ονομαστικές ή ανώνυμες), με ελάχιστη ονομαστική αξία καθεμίας 0,1 Lei. Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, κάθε μέτοχος οφείλει να προκαταβάλει το 30% του μεριδίου του, ενώ το υπόλοιπο 70% καταβάλλεται σε διάστημα 12 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα χρηματικής εισφοράς και σε διάστημα 24 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα εισφοράς σε είδος.

Η ΑΕ διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές (χωρίς περιορισμό ως προς την ιθαγένεια). Ο έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων πραγματοποιείται από ειδικούς ελεγκτές διαχείρισης (τουλάχιστον τρεις) και έναν αναπληρωματικό. Επίσης, επιβάλλεται ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που πληρούνται δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου :

- Σύνολο ενεργητικού : 3.650.000 EUR
- Κύκλος εργασιών : 7.300.000 EUR
- Αριθμός απασχολούμενων : 50

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων συνέρχεται σε τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις, ενώ λαμβάνει αποφάσεις με πλειοψηφία των μετοχών (μία ψήφος ανά μία μετοχή).

Η ευθύνη των μετόχων είναι περιορισμένη, καθώς δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία, αλλά στο μέτρο της εισφοράς τους. Οι μετοχές έχουν την ίδια αξία για τους μετόχους και τους δίδουν ίσα δικαιώματα. Οι μετοχές σε προκαταρκτικά μερίσματα χωρίς δικαίωμα ψήφου αποτελούν την εξαίρεση στον κανόνα.

Τα όργανα μιας ΑΕ είναι:

- α) Η **Γενική Συνέλευση των Μετόχων** που είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο,
- β) το **Διοικητικό Συμβούλιο (προαιρετικά)** και
- γ) ο **Γενικός Διευθυντής**

Επιπλέον, μια Α.Ε πρέπει να ορίσει Ελεγκτική Επιτροπή ή Εσωτερικό Ελεγκτή που θα επιβλέπει τις οικονομικές δραστηριότητες της εταιρείας.

Η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε. δεν είναι δυνατή, εκτός αν το καταστατικό το επιτρέπει. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να πραγματοποιηθεί με ονομαστική αύξηση των μετοχών, ήτοι με έκδοση συμπληρωματικού αριθμού μετοχών. Οι συμπληρωματικές μετοχές δεν διατίθενται, παρά μόνο μετά την πληρωμή. Η έκδοση των μετοχών αυτών περιορίζεται στον εγκεκριμένο αριθμό που έχει ανακοινωθεί.

Η διάλυση της Α.Ε.

Η διάλυση μιας ΑΕ επέρχεται:

- α) Με το πέρας του καθορισμένου χρόνου διάρκειας της εταιρείας,
- β) Λόγω αδυναμίας επίτευξης του σκοπού της εταιρείας,
- γ) Με κήρυξη ακυρότητας της εταιρείας,
- δ) Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης,
- ε) Λόγω πτώχευσης,
- στ) με δικαστική απόφαση, μετά από αίτηση οποιουδήποτε εταίρου, για σοβαρούς λόγους,
- ζ) Για άλλους λόγους που προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό της εταιρείας.

Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al Romaniei, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμού χρόνου διάρκειας της ΑΕ.

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (S.R.L. societate cu răspundere limitată, Limited Liability Company)

Πρόκειται για την **πιο συνηθισμένη εταιρική μορφή** στην Ρουμανία, η οποία προτιμάται από τους ξένους επενδυτές. Συστήνεται από 1 μέχρι 50 φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά χωρίς περιορισμό.

Με νέο νόμο που ψηφίστηκε το Σεπτέμβριο του 2025, αναπροσαρμόζεται η ελάχιστη αξία του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης και καθορίζεται σύμφωνα με το επίπεδο του καθαρού κύκλου εργασιών του προηγούμενου οικονομικού έτους. Ειδικότερα, η αξία του μετοχικού κεφαλαίου για τις εταιρείες που είναι επί του παρόντος εγγεγραμμένες στο Εμπορικό Μητρώο παραμένει αμετάβλητη έως ότου ξεπεραστεί το όριο των 400 χιλ. λεί (80 χιλ. ευρώ). Στην περίπτωση εταιρειών που έχουν καταγράψει καθαρό κύκλο εργασιών άνω των 400 χιλ. λεί, η

ελάχιστη αξία του μετοχικού κεφαλαίου καθορίζεται στις 5 χιλ. λέι (1.000 ευρώ). Στην περίπτωση νεοσύστατων εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, η ελάχιστη αξία του μετοχικού κεφαλαίου είναι 500 λέι (100 ευρώ). Συνήθως οι ΕΠΕ έχουν περισσότερους από έναν κωδικούς δραστηριότητας (NACE). Η συμμετοχή στην ΕΠΕ μπορεί να γίνει σε είδος (οικόπεδα, ακίνητα κλπ. που θα αποτελέσουν και το ενεργητικό της εταιρείας). Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας δύναται να αυξηθεί με συμπληρωματικές συνεισφορές των μετόχων.

Η ευθύνη των εταίρων είναι περιορισμένη, υπό την έννοια ότι δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από την πλειοψηφία στην Γενική Συνέλευση των Εταίρων. Για αλλαγή καταστατικού απαιτείται ομοφωνία εκτός αν το καταστατικό ορίζει άλλως.

Η εταιρεία διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές που δεν είναι απαραίτητο να έχουν την ρουμανική ιθαγένεια.

Πριν την αίτηση εγγραφής της εταιρείας στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο, απαιτείται η ολοκλήρωση των ακόλουθων ενεργειών :

- Άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού σε τράπεζα στη Ρουμανία και κατάθεση σε αυτόν του συνόλου του εταιρικού κεφαλαίου. Η τράπεζα υποχρεούται, ακολούθως, να εκδώσει σχετικό πιστοποιητικό καταθέσεως του κεφαλαίου, το οποίο θα συμπεριληφθεί στο φάκελο ιδρύσεως της ΕΠΕ,
- Ο καθορισμός της έδρας της εταιρείας.
- Η επωνυμία της εταιρείας
- Επίσημος ορισμός του Γενικού Διευθυντή της εταιρείας ή διαχειριστή.

Ακολουθούν :

α) Κατάθεση εταιρικού κεφαλαίου στην Τράπεζα (μίνιμουμ 200 Lei) και αποδεικτικό έγγραφο κατάθεσης επαρκούς ποσού.

β) Κατάρτιση συστατικής πράξης ενώπιον συμβολαιογράφου και απόκτηση μοναδικού αριθμού εγγραφής από το Εμπορικό Μητρώο. Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Official Gazette, part IV).

Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, η εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα. Η όλη διαδικασία διαρκεί περίπου από μία μέχρι τρεις εβδομάδες, ενώ η συνολική δαπάνη ανέρχεται περίπου στα 1.000 €. Η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών συμφερόντων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην Ρουμανία έχει επιλέξει την νομική μορφή της SRL.

Η ΕΠΕ διοικείται από ένα ή πολλούς διαχειριστές, οι οποίοι μπορεί να είναι μέτοχοι ή όχι. Ο έλεγχος διαχείρισης εξασφαλίζεται από τους μετόχους, εκτός αν η ΕΠΕ διαθέτει περισσότερους από 15 εταίρους, οπότε είναι υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτούς ελεγκτές. Επιπρόσθετα, καθίσταται υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου, η ΕΠΕ πληροί τουλάχιστον δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων :

Σύνολο ενεργητικού	: 3.650.000 EUR
Κύκλο εργασιών	: 7.300.000 EUR
Αριθμό απασχολούμενων	: 50

Οι εταίροι μιας ‘SRL’

Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι τοπικής αυτοδιοίκησης απαγορεύεται να συμμετέχουν στις εταιρείες αυτές με αγορά μεριδίων. Οι εταίροι έχουν δικαίωμα πώλησης της συμμετοχής τους σε τρίτους, υπό προϋποθέσεις. Κάθε εταίρος μπορεί να ζητήσει την αποχώρησή του από την εταιρεία οποτεδήποτε.

Η λειτουργία της ‘SRL’

Η SRL (ΕΠΕ) διαθέτει τα κάτωθι όργανα:

1. Γενική Συνέλευση των εταίρων : έχει το αποκλειστικό δικαίωμα αλλαγής του Καταστατικού, εγκρίνει τα ετήσια οικονομικά δελτία, ορίζει την γραμμή πολιτικής της εταιρείας και ελέγχει την δραστηριότητα των άλλων οργάνων.
2. Διοικητικό Συμβούλιο: εποπτεύει τις λειτουργίες της εταιρείας (προαιρετικό)
3. Εκτελεστικό Όργανο, είτε μονοπρόσωπο (Γενικός Διευθυντής) ή συλλογικό που διαχειρίζεται τα τρέχοντα θέματα.

Σε περίπτωση που πρόκειται για μονοπρόσωπη ΕΠΕ, η δομή των οργάνων διαφοροποιείται.

Η ευθύνη των εταίρων

Γενικά, **οι μέτοχοι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ποσού της συμμετοχής τους** στο εταιρικό κεφάλαιο. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την νομοθεσία, η μητρική εταιρεία μπορεί, σε μερικές περιπτώσεις, να ευθύνεται αυτή για τα χρέη της θυγατρικής της.

Ως μητρική εταιρεία ορίζεται κάθε εταιρεία (ατομική ή μετοχική) η οποία κατέχει μία κυρίαρχη συμμετοχή στο εταιρικό κεφάλαιο της θυγατρικής εταιρείας, και βάσει συμβολαίου, δύναται να διαθέτει έλεγχο στην θυγατρική της. Συνεπώς, η μητρική εταιρεία μπορεί να αναλάβει την από κοινού με την θυγατρική ευθύνη για τις οικονομικές υποχρεώσεις που ανέλαβε η τελευταία, μετά από εντολές της μητρικής.

Η διάλυση της «SRL»

Η ρουμανική νομοθεσία περί ΕΠΕ προβλέπει την εθελουσία διάλυση. Μεταξύ των λόγων διάλυσης μίας ΕΠΕ δύναται να είναι το τέλος διάρκειας, όπως αυτό καθορίζεται από το καταστατικό ίδρυσης. Η διάλυση της εταιρείας μπορεί, επίσης, να αποφασισθεί από τους διαχειριστές της ΕΠΕ ή μετά από δικαστική απόφαση για ακύρωση εγγραφής κλπ..

Η διάλυση δύναται να γίνει από την επιτροπή διάλυσης ή πτώχευσης, που ορίζεται από την γενική συνέλευση, η οποία έχει το προνόμιο της αποκλειστικής διαχείρισης της εταιρείας. Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al Romaniei, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμού χρόνου διάρκειας της ΕΠΕ. Προαπαιτούμενο προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία διαγραφής από το Μητρώο είναι η προσκόμιση πιστοποιητικού φορολογικής ενημερότητας.

Πίνακας 2: Μορφές εταιριών στη Ρουμανία

ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Societate cu Răspundere Limitată(SRL)	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ)	-περιορισμένη ευθύνη -τουλάχιστον 1 μέτοχος -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 1 RON	Η πλέον διαδεδομένη μορφή εταιρείας
Societate pe	ΑΝΩΝΥΜΗ	-Δυνατότητα δημόσιας	Ενδείκνυται για μεσαίου

Actiuni(SA)	ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΕ)	εγγραφής μετόχων -Δυνατότητα εισαγωγής στο χρηματιστήριο -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 ευρώ) -περιορισμένη ευθύνη μετόχων -τουλάχιστον 2 μέτοχοι	και μεγάλου μεγέθους εταιρείες.
Societate in Nume Colectiv	ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ευθύνη απεριόριστη και εις ολόκληρον	Ενδείκνυται για μικρές και οικογενειακές εταιρείες.
Societate in Comandita Simpla	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του -ο ομόρρυθμος εταίρος φέρει ευθύνη απεριόριστη και προσωπική	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.
Societate in Comandita pe Actiuni	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ	-ο ετερόρρυθμος μέτοχος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 Ευρώ περίπου)	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.

B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας

Τα βήματα για την ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία είναι, σε γενικές γραμμές, τα ακόλουθα :

1. Επιλογή της μορφής της εταιρείας : Στην Ρουμανία υπάρχουν προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρείες. Στις προσωπικές, συγκαταλέγονται οι ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες, καθώς και οι ετερόρρυθμες κατά μετοχές, ενώ στις κεφαλαιουχικές οι ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

2. Καθορισμός της έδρας της εταιρείας : Οι ξένες εταιρείες οφείλουν να δηλώσουν την έδρα τους και αυτή να συμπίπτει με φυσική τοποθεσία. Απαιτείται διεύθυνση (όχι ταχυδρομική θυρίδα), η οποία θα χρησιμοποιείται από έναν ή περισσότερους μετόχους.

3. Καταχώρηση της επωνυμίας της εταιρείας : Η επωνυμία της εταιρείας καταχωρείται στο Εμπορικό Μητρώο της περιφέρειας της έδρας της εταιρείας.

4. Επικύρωση καταστατικού

5. Τραπεζικός Λογαριασμός της εταιρείας : Ανοίγεται εταιρικός λογαριασμός στο όνομα της εταιρείας, με στόχο να κατατεθεί το μετοχικό κεφάλαιο. Τα ποσά διαφέρουν, ανάλογα με την μορφή

της εταιρείας. Άλλα απαιτούμενα νομικά παραστατικά δύνανται να απαιτηθούν, όπως φορολογικά μητρώα και στοιχεία.

Υποβολή ενός πλήρους φακέλου στο εμπορικό μητρώο Ρουμανίας

Υποβάλλεται φάκελος στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης. Οι πληροφορίες αυτές προκύπτουν από επαφές μας με τις αρμόδιες υπηρεσίες, αλλά και επιχειρηματίες που έχουν κάνει πρόσφατα ίδρυση εταιρίας στη Ρουμανία. Ειδικότερα η αναφορά σε κόστη είναι τα ποσά που οι υπηρεσίες αυτές χρεώνουν (παράβολα κλπ). Τη διαδικασία μπορούν να κάνουν οι επιχειρηματίες μόνοι τους, υπό την προϋπόθεση ότι είναι εξοικειωμένοι με τις συνθήκες της αγοράς και γνωρίζουν τη ρουμανική γλώσσα ή διαθέτουν αξιόπιστο διερμηνέα. Σε περίπτωση που αποφασίσουν να την αναθέσουν σε κάποια συμβουλευτική ή δικηγορική εταιρία, θα πρέπει να συνυπολογίσουν τις χρεώσεις αυτών που κυμαίνονται από 500 μέχρι 1000 ευρώ. Σημειώνεται, τέλος, ότι ο Οδηγός της World Bank για τη Ρουμανία περιλαμβάνει άλλους χρόνους και κόστη.

Πίνακας 3: Χρονοδιάγραμμα απαιτούμενων ενεργειών και εκτίμηση κόστους για την ίδρυση εταιρίας στη Ρουμανία¹

	Απαιτούμενος χρόνος	Κόστος
Εγγραφή στο εμπορικό μητρώο εταιριών (ONCR) – Η αίτηση μπορεί να γίνει ηλεκτρονικά https://portal.onrc.ro , η προσκόμιση εγγράφων όμως απαιτείται με φυσική παρουσία.	Έως ένας μήνας	214,2 Ron (45 ευρώ) για εγγραφή και απόκτηση επωνυμίας 250 Ron (52 ευρώ) στο συμβολαιογράφο για υπεύθυνη δήλωση κατοικίας και γνήσιο υπογραφής, εκτός και αν υπάρχει πιστοποιητικό με apostile 75 Ron (15,5 ευρώ) στο εμπορικό μητρώο για έκδοση πιστοποιητικού που να βεβαιώνει ότι στην έδρα της εταιρίας δεν υπάρχει άλλη με την ίδια επωνυμία 45 Ron (9,4 ευρώ) για πιστοποιητικό αναλυτικής περιγραφής δραστηριότητας
Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης		122 Ron (25 ευρώ)
Άνοιγμα Λογαριασμού		Ανάλογα με τη μορφή της εταιρίας, ενδέχεται να απαιτείται ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο, τα οποία, αφότου δημιουργηθεί η εταιρία, μπορεί ο δικαιούχος να αποσύρει.

¹Στον Οδηγό της Παγκόσμιας Τράπεζας ως απαιτούμενος χρόνος αναφέρεται το 20ήμερο

Απόκτηση ΑΦΜ		30 Ron (6 ευρώ)
--------------	--	-----------------

B.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις)

Τα προϊόντα που εισάγονται στην Ρουμανία πρέπει να συνοδεύονται από τις ανάλογες πιστοποιήσεις. Γενικά, οι κοινοτικές πιστοποιήσεις είναι αποδεκτές στην Ρουμανία. Ειδικότερα, όλα τα προϊόντα κοινοτικής προελεύσεως, όπως και τα ελληνικά, διαθέτουν την σήμανση CE, βάσει της οποίας κυκλοφορούν ελεύθερα στην ρουμανική αγορά. Η χρήση της σήμανσης CE απαιτεί την πλήρωση ειδικών προϋποθέσεων, οι οποίες συνδέονται με την ποιότητα του προϊόντος. Κάποια προϊόντα, όπως τα τρόφιμα, τα ιατρικά μηχανήματα, τα φαρμακευτικά και κάποια καλλυντικά, τα προϊόντα τηλεπικοινωνιών, τα μηχανήματα των ορυχείων και εξορύξεων πετρελαίου και φυσικού αερίου κ.α. πιθανόν να απαιτούν επιπλέον πιστοποιητικά από εξειδικευμένους φορείς, Υπουργεία ή Υπηρεσίες.

Υπάρχει σημαντικός αριθμός ερευνητικών ινστιτούτων και άλλων αρχών που είναι εγκεκριμένα για τη διενέργεια των ελέγχων και την παροχή πιστοποίησης. Αξιολογήσεις καταλληλότητας πραγματοποιούνται βάσει διαδικασιών που προσδιορίζονται από διεθνή συστήματα, στα οποία η Ρουμανία είναι μέλος, και αναγνωρίζονται από την ρουμανική νομοθεσία, διευκολύνοντας και επιταχύνοντας τη διαδικασία. Τέτοια είναι :

International Electrotechnical Commission (IEC), Quality Assessment System for Electronic Components (IECQ), IEC System for Conformity Testing and Certification of Electrical Equipment (IECEE)

Στις περισσότερες περιπτώσεις, την διεκπεραίωση των διαδικασιών για την έκδοση πιστοποίησης των προϊόντων αναλαμβάνει ο εισαγωγέας. Απαιτείται, λοιπόν, στενή συνεργασία μεταξύ εξαγωγέα και Ρουμάνου εισαγωγέα, ο οποίος θα πρέπει να είναι σε θέση να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την πιστοποίηση των εισαγόμενων προϊόντων. Ωστόσο, υπάρχει η δυνατότητα την διαδικασία της πιστοποίησης να αναλάβει εξειδικευμένη εταιρεία που παρέχει ανάλογες υπηρεσίες.

Σχετικά με την ευρωπαϊκή πιστοποίηση, συμβουλευτείτε, επίσης, την ιστοσελίδα :
<http://ts.nist.gov/Standards/Global/mra.cfm>

B.1.4 Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές)

Ο νέος τελωνειακός κώδικας ισχύει μετά την εναρμόνισή του ρουμανικού με το κοινοτικό δίκαιο. Οι αλλαγές που επέφερε η εισαγωγή του νέου τελωνειακού κώδικα αφορούν την εναρμόνισή της ονοματολογίας των εμπορευμάτων, την θέσπιση του κοινού εξωτερικού δασμολογίου, την απλοποίηση των διαδικασιών για τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, την διαδικασία εισπράξεως δασμών και ΦΠΑ από τρίτες χώρες.

Η τελωνειακή αξία, γενικά, υπολογίζεται στην αξία 'CIF' (cost-insurance-freight) του εισαγόμενου προϊόντος. Οι τελωνειακοί δασμοί καταβάλλονται σε «σκληρό νόμισμα» στην τρέχουσα ισοτιμία και δεν επιβάλλονται σε κοινοτικά προϊόντα, αλλά μόνον στα προϊόντα τρίτων χωρών. Στην περίπτωση, που οι τελωνειακές αρχές δεν συμφωνούν με την δηλούμενη τελωνειακή αξία των προϊόντων, ιδίως για τα προϊόντα τρίτων χωρών, δύνανται να ζητήσουν συμπληρωματικές πληροφορίες και παραστατικά για την τελωνειακή αξία των εμπορευμάτων. Είναι σύνηθες το φαινόμενο οι τελωνειακές Αρχές της Ρουμανίας να απαιτούν το παραστατικό εξαγωγής και μεταφοράς «Shippers Export Declaration» (SED), το οποίο θεωρείται ικανό για την απόδειξη της πραγματικής τελωνειακής αξίας του προϊόντος.

Τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, που ταυτοποιούνται από τον ενιαίο φορολογικό αριθμό και το ενιαίο τελωνειακό έγγραφο, δεν επιβαρύνονται με τελωνειακούς δασμούς. Αντίθετα, στα προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα, καταβάλλονται οι δασμοί και ο ΦΠΑ εισαγωγής στα τελωνεία της χώρας.

Τελωνειακοί Δασμοί

1. Με δασμό επιβαρύνονται όλα τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών με βάση τη δασμολογική τους κλάση κατά την είσοδο τους στο έδαφος της Ε. Ένωσης
2. Για την κωδικοποίηση των προϊόντων χρησιμοποιείται το εναρμονισμένο σύστημα.
3. Η δασμολογική επιβάρυνση για εισαγωγές από μη κοινοτικές χώρες ανέρχεται στις περισσότερες περιπτώσεις από 5% έως και 25% επί της αξίας και για κάποια αγαθά ορίζονται κατώτατα όρια.
4. Ο τελωνειακός κώδικας της Ρουμανίας είναι εναρμονισμένος με την κοινοτική νομοθεσία.

B.1.5 Διαδικασίες εισαγωγής / περιορισμοί εισαγωγών

Από την 1η Ιανουαρίου 2007, η Ρουμανία είναι πλήρες μέλος της Ε.Ε. και ακολουθεί τους κανόνες της τελευταίας όσον αφορά τις εισαγωγές προϊόντων. Σε μερικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την νομοθεσία της Ε.Ε. μπορεί να κινηθεί διαδικασία επιβολής δασμού anti-dumping στα προϊόντα τρίτων χωρών, που εισάγονται σε χαμηλή αξία και δύνανται να επηρεάσουν τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα.

Την 1.1.2007 η Ρουμανία εφάρμοσε το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο και υιοθέτησε την κοινή ονοματολογία των εμπορευμάτων. Έτσι, τα εξαγόμενα ελληνικής και κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα απαλλάσσονται των τελωνειακών δασμών, ενώ οι δασμοί που πλήττουν τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες είναι οι κοινοί δασμοί της Ε.Ε.. Ορισμένα προϊόντα, όπως τα τσιγάρα και τα αλκοολούχα προϊόντα επιβαρύνονται από τους έμμεσους φόρους κατανάλωσης.

Τα κυριότερα λιμάνια στην Μαύρη Θάλασσα είναι αυτά της Κωσταντζας, Agigea και Mangalia. Ιδιαίτερα το λιμάνι της Κωσταντζας είναι το κυριότερο λιμάνι αλλά και το καλύτερα εξοπλισμένο με ευκολίες αποθήκευσης. Ελεύθερες ζώνες υπάρχουν στις ακτές, που προβλέπουν κίνητρα και φορολογικές απαλλαγές, καθώς και εξαιρέσεις δασμών για τους επενδυτές, όπως Curtici-Arad, Braila, Galati, Giurgiu, Sulina (βλ. σχετικό σύνδεσμο <http://investromania.gov.ro/web/free-zones/>).

Υπάρχουν, επίσης, λιμάνια στο ποταμό Δούναβη εκ των οποίων αναφέρουμε την Cernavoda, την Braila και το Γαλάτσι.

Μόνο εταιρείες εγγεγραμμένες στην Ρουμανία είναι εξουσιοδοτημένες να εκτελωνίζουν εμπορεύματα στα ρουμανικά τελωνεία. Γραφεία αντιπροσωπειών δεν είναι εξουσιοδοτημένα για εκτελωνισμό εμπορευμάτων.

Τα εισαγόμενα προϊόντα στην Ρουμανία υπόκεινται σε 3 είδη επιβαρύνσεων: εισαγωγικούς δασμούς αναλόγως της κατηγορίας για τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, 19% ΦΠΑ για τα ελληνικής, κοινοτικής και προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα, καθώς και ειδικό φόρο κατανάλωσης για συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών. Τα εισαγόμενα τρόφιμα, φρούτα και λαχανικά επιβαρύνονται με 9% ΦΠΑ από 1.6.2015.

Εξαγωγές: Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ρουμανίας, τα εξαγόμενα προϊόντα εξαιρούνται του ΦΠΑ. Προκειμένου να ισχύσει η απαλλαγή για αυτά τα προϊόντα, είναι απαραίτητο οι σχετικές συναλλαγές να πραγματοποιούνται με τραπεζικό έμβασμα, από εμπορική τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

Ο εισαγωγέας υποχρεούται να συνοδεύει τα προϊόντα του με τιμολόγιο εξαγωγής, παραστατικό μεταφοράς, πιστοποιητικό προέλευσης και λοιπά πιστοποιητικά που απαιτούνται για το συγκεκριμένο προϊόν (προέλευση, ποιότητα, άδεια).

Οι εξαγωγείς υποχρεούνται να συμπληρώσουν το πιστοποιητικό εξαγωγής, εάν είναι αναγκαίο, για την απόκτηση της σχετικής άδειας εξαγωγής.

Από την 1.07.2009, οι τελωνειακές αρχές της Ρουμανίας και οι άλλες αρχές των κρατών μελών που έχουν αυτή την αρμοδιότητα υποχρεούνται να διαθέτουν τον ενιαίο αριθμό εγγραφής ή τον ενιαίο αριθμό Μητρώου ΦΠΑ της εταιρείας, τον λεγόμενο (**EORI Number**), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις δραστηριότητες των τελωνείων.

Όπως προαναφέρθηκε, οι εισαγωγές προϊόντων υπόκεινται σε ΦΠΑ, είτε κατά την είσοδό τους στα τελωνεία, εφόσον πρόκειται για προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, είτε κατά την τιμολόγηση ή μετά την παρέλευση ενός μηνός, εφόσον πρόκειται για κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, η εταιρεία διακίνησης των οποίων διαθέτει ενιαίο φορολογικό αριθμό.

Το κοινοτικό τελωνειακό καθεστώς για προϊόντα προελεύσεως Ε.Ε.

Η Τελωνειακή Αρχή απαιτεί ειδικά παραστατικά για την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων εντός των κρατών μελών της Ε.Ε. από τον εξαγωγέα ή επιχειρηματία, τον εξουσιοδοτημένο σύμφωνα με το άρθρο 14^A του κανονισμού της Ε.Ε.. Συγκεκριμένα απαιτούνται :

- **Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο (Single Administrative Document)** : Εφαρμόζεται επίσης στις εξαγωγές και πρέπει να υποβληθεί για κατάθεση και αποδοχή από την τελωνειακή αρχή. Συνοδεύεται, δε, από άλλα τελωνειακά παραστατικά, σύμφωνα με το άρθρο 218 του κανονισμού 2452/93/CE. Στο Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο εγγράφεται ο ενιαίος φορολογικός αριθμός ή αριθμός ΦΠΑ της εταιρείας (EORI Number), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις συναλλαγές με το εξωτερικό.
- **Τιμολόγιο εξαγωγής** : Πρέπει να συνοδεύει το Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο, όπως περιγράφεται στο άρθρο 181, ώστε να χορηγηθεί το καθεστώς ελευθέρως κυκλοφορίας.
- **Πιστοποιητικό μεταφοράς εμπορευμάτων ή άδεια μεταφοράς.**
- **Πιστοποιητικό προελεύσεως προϊόντων** (εκδίδεται από επιμέρους Επιμελητήρια).
- **Παραστατικά που απαιτούνται για την εφαρμογή των προτιμησιακών δασμών ή απαλλαγής φόρων ή ΦΠΑ.**
- **Παραστατικά προς έλεγχο, που απαιτούν οι τελωνειακές αρχές σε περίπτωση επανεξαγωγής προϊόντων.**

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε στις ιστοσελίδες του ρουμανικού τελωνείου <http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx> και στην κοινοτική ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/general/community_cOde/index_en.htm

B.1.6 Καθεστώς ιδιοκτησίας

Το ρουμανικό δίκαιο συμβαδίζει γενικά με όλους τους τρόπους κτήσης ακινήτων, που παραδοσιακά υφίστανται στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Τα συμβόλαια, τα οποία έχουν ως στόχο τη μεταβίβαση ή την κτήση εμπράγματων δικαιωμάτων στα ακίνητα (οικόπεδα, οικοδομικές κατασκευές) πρέπει να γίνονται ενώπιον συμβολαιογράφου με αυθεντικές πράξεις, διαφορετικά αντιμετωπίζουν ακυρότητα. Γενικά, για την ολοκλήρωση μεταβίβασης κυριότητας απαιτείται η εγγραφή των τίτλων ιδιοκτησίας στο υποθηκοφυλακείο.

Πλέον δεν υπάρχουν περιορισμοί για αγορά ακινήτων (είτε πρόκειται για κατοικίες, γεωργική γη και δάση) από αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα ή από εταιρείες που έχουν την έδρα τους στα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Μεγαλύτερη ισχύ έχει το ιδιωτικό συμβόλαιο ενοικίου που υποβάλλεται στις φορολογικές αρχές, καθώς εξασφαλίζεται η πληρωμή των ενοικίων και η επιστροφή του χώρου σε καλή κατάσταση κατά την λήξη του συμβολαίου.

Σε περίπτωση πώλησης του ακινήτου, το οποίο έχει δοθεί προς ενοικίαση, το ακίνητο μεταβιβάζεται με το βάρος της μίσθωσης, εφόσον:

- α) η ενοικίαση είναι εγγεγραμμένη στο αρμόδιο τμήμα, όπου τηρούνται τα ενοίκια ή
- β) το συμβόλαιο της ενοικίασης φέρει ημερομηνία προγενέστερη της πώλησης.

Γεωργική γη

Από 01.01.2014, δεν υφίστανται πλέον περιορισμοί για την αγορά γης, ήτοι γεωργικής ή δασικής έκτασης, από φυσικά ή νομικά πρόσωπα κράτους μέλους της Ε.Ε..

Ακίνητα

Το ρουμανικό δίκαιο επιτρέπει διαφόρους τύπους συμβάσεων για αγορά ή πώληση ακινήτων, πέραν της απλής μεταβίβασης κυριότητας, όπως το συμβόλαιο ανταλλαγής ακινήτων, τη συμμετοχή σε είδος στο ακίνητο ή τη συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας που κατέχει το ακίνητο. Οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την μεταφορά των εμπράγματων δικαιωμάτων των ακινήτων (γη και ακίνητα) πραγματοποιούνται με συμβολαιογραφική πράξη.

Αναφορικά με την είσοδο ενός ξένου στην αγορά ακινήτων στην Ρουμανία, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν υπάρχουν περιορισμοί για εταιρείες που έχουν την έδρα τους σε ένα από τα κράτη μέλη.

B.1.7 Εργασιακό καθεστώς - Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για τους εργαζομένους

Στην Ρουμανία, ο νόμιμος κατώτατος μηνιαίος μισθός από 01.01.2025 ανέρχεται σε 4050 lei (περίπου 810 ευρώ) μεικτά. Ήταν η τέταρτη διαδοχική αύξηση του κατώτατου μισθού σε μία διετία, καθώς προηγήθηκαν : α) η αύξηση από τα 2.700 στα 3.000 lei την 01.01.2023, β) η αύξηση από τα 3.000 στα 3.300 lei την 01.10.2023 και γ) η αύξηση από τα 3.300 lei (670 ευρώ) στα 3.700 lei (περίπου 750 ευρώ) την 01.07.2024 (ουσιαστικά πρόκειται για αύξηση 50% σε μία διετία). Ο καθαρός μέσος μισθός στη Ρουμανία αυξήθηκε κατά περίπου 4,5% σε ετήσια βάση και το Σεπτέμβριο του 2025 ανήλθε σε 5.443 lei (περίπου 1.090 ευρώ), σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε η στατιστική υπηρεσία INS.

Οι κοινωνικές εισφορές επιβαρύνουν τον εργαζόμενο, αλλά οι εργοδότες είναι υπεύθυνοι για την καταβολή των ποσών στον κρατικό προϋπολογισμό. Τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία κερδίζουν εισοδήματα από τα μερίσματα, τόκους και άλλες πηγές ανεξάρτητων δραστηριοτήτων, απαιτείται να καταβάλουν 10% εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (10% επί του ελάχιστου μηνιαίου μισθού για 12 μήνες του έτους). Με νόμο, ο οποίος ψηφίστηκε στο τέλος Σεπτεμβρίου 2023, η ρ/Κυβέρνηση κατάργησε την εξαίρεση από την πληρωμή CASS (εισφορά κοινωνικής ασφάλισης υγείας) για τους εργαζόμενους στις κατασκευές, τη γεωργία και τη βιομηχανία τροφίμων, οι οποίοι επιβαρύνονται έκτοτε κανονικά όπως οι υπόλοιποι.

Η διάρκεια εργασίας είναι 8 ώρες την ημέρα και 40 ώρες την εβδομάδα. Από τον Μάρτιο του 2022 (με σχετική τροποποίηση του Εργατικού Κώδικα), **εισήχθη η προαιρετική δυνατότητα καθιέρωσης 4μερης εργασίας σε μία επιχείρηση**, χωρίς μείωση του συνολικού αριθμού ωρών εργασίας, αλλά με διαφορετική κατανομή τους (4 ημέρες X 10 ώρες την ημέρα). Ήδη η εταιρεία ING Hubs Romania, εισήγαγε πιλοτικά τη δυνατότητα αυτή για τους εργαζομένους της, τον Ιανουάριο του 2023, με θετική αξιολόγηση και αποτελέσματα. Η ανώτερη νόμιμη διάρκεια εργασίας είναι 48

ώρες την εβδομάδα, συμπεριλαμβανομένων και των υπερωριών, με την προϋπόθεση ότι ο μέσος όρος εργασίας εβδομαδιαίως δεν ξεπερνά τις 48 ώρες. Για τα άτομα κάτω των 18 ετών, η διάρκεια της εργασίας δύναται να είναι 6 ώρες την ημέρα και 30 ώρες την εβδομάδα.

Σύμφωνα με τα σήμερα ισχύοντα, **η ηλικία συνταξιοδότησης λόγω γήρατος είναι τα 65 έτη για άντρες και τα 61 έτη και 9 μήνες για τις γυναίκες, με την πρόβλεψη να φτάσουν στα 63 έτη μέχρι το 2030.**

Οι τύποι σύμβασης εργασίας διακρίνονται σε ανεξάρτητες και εξαρτημένες συμβάσεις / συμβάσεις ορισμένου και αορίστου χρόνου.

Διαφορετικές περίοδοι δοκιμής εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις

- για τις συμβάσεις αορίστου χρόνου: 90 ημέρες για τις κοινές θέσεις εργασίας και 120 ημέρες για τα διευθυντικά στελέχη,
- για τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου εξαρτάται από την διάρκεια της σύμβασης (5 ημέρες για 3μηνη σύμβαση, 45 ημέρες για 6μηνη) και
- για τους εργαζομένους με ειδικές ανάγκες: 30 ημέρες.

Στην Ρουμανία οι άδειες είναι τουλάχιστον 20 εργάσιμες ημέρες ετησίως. Οι ημέρες εορτών είναι 12 ετησίως, εκ των οποίων οι δύο είναι πάντα Κυριακή. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι ανήλικοι δικαιούνται 3 επιπλέον ημέρες άδεια.

Η άδεια μητρότητας είναι 126 ημέρες, εκ των οποίων μερικές μπορούν να ληφθούν πριν την γέννηση με μηνιαίες αποδοχές σε ποσοστό 85% του μέσου ακαθάριστου μισθού των τελευταίων 6 μηνών. Εναλλακτικά, τη γονική αυτή άδεια δικαιούται και ο πατέρας.

Διάρκεια της άδειας ανατροφής τέκνου:

- μέχρι 2 έτη, με αποζημίωση 85% του μηνιαίου καθαρού μισθού των τελευταίων 12 μηνών, αλλά όχι μικρότερο των 1250 Ron αλλά και ούτε μεγαλύτερη των 8.500.
- μέχρι 2 έτη, με αποζημίωση 75% του μηνιαίου καθαρού μισθού, αλλά όχι μικρότερο των 600 λεί ήτοι 133 ευρώ.

Η άδεια για τη γέννηση τέκνου είναι 5 εργάσιμες ημέρες και επιπλέον 10 ημέρες, εάν ο πατέρας διαθέτει πιστοποιητικό για την επιμέλεια του παιδιού.

Η άδεια ασθένειας δύναται να ανέλθει σε 183 ημέρες ετησίως (η πιο μεγάλη διάρκεια για σοβαρές ασθένειες και με καταβολή του 75% -100% των μηνιαίων αποδοχών του εργαζομένου). Οι 5 πρώτοι μήνες καταβάλλονται από τον εργοδότη και οι υπόλοιποι από το Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης (FNUASS).

B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της Ρουμανίας

ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η γεωγραφική εγγύτητα της Ρουμανίας με την Ελλάδα, η συμπληρωματικότητα της παραγωγής, και η ελεύθερη πρόσβαση στην ρουμανική αγορά, διευκολύνουν την ανάπτυξη εμπορικών συναλλαγών και επιχειρηματικής συνεργασίας, σε τομείς όπως :

- **Γεωργία, παραγωγή και επεξεργασία τροφίμων και ποτών** – Λόγω ανεκμετάλλετων πρώτων υλών και ύπαρξης καλής ποιότητας, αλλά μη τυποποιημένων, γεωργικών προϊόντων (λαχανικών, φρούτων και κρασιού), ο τομέας παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων παρουσιάζει ευκαιρίες επιχειρηματικής δραστηριοποίησης
- **Ενέργεια** – Ειδικά στο πεδίο των ΑΠΕ, οι οποίες καταλαμβάνουν κάθε χρόνο ολοένα και μεγαλύτερο μερίδιο στο ενεργειακό μείγμα της Ρουμανίας (ξεπέρασαν το 60% το 2024, με μεγάλα

ωστόσο περιθώρια ανάπτυξης σε αιολική και ηλιακή ενέργεια), οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται για τις ελληνικές εταιρείες πολλαπλασιάζονται (και μάλιστα αφορούν και τομείς συμπληρωματικούς των κυρίων έργων, π.χ. κατασκευαστικές εργασίες, καλώδια, αγωγοί κλπ).

- **Κατασκευές** – Τα τελευταία έτη, ο τομέας αυτός παρουσιάζει ανάπτυξη με μεγάλα έργα υποδομής, τα οποία χρηματοδοτούνται από διεθνείς οργανισμούς (Ε.Ε., Παγκόσμια Τράπεζα κλπ).
- **Τουρισμός** – Η γεωγραφική θέση της Ρουμανίας, η διατήρηση άριστων πολιτικών και οικονομικών σχέσεων και η αναβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης των ρουμανικών νοικοκυριών συντελούν στην αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς Ελλάδα τα τελευταία έτη (ενδεικτικό ότι το 2024 ο αριθμός των Ρουμάνων τουριστών που επισκέφθηκε την Ελλάδα υπερέβη το 1,4 εκ, ενώ αντίστοιχα, αν όχι ελαφρώς βελτιωμένα, αναμένεται να είναι τα αποτελέσματα και το 2025), με εξίσου ευοίωνες προοπτικές για το μέλλον.
- **Δίκτυα διανομής** – δεδομένης της υπό διαμόρφωση κατάστασης στον κλάδο, επιβάλλεται η άμεση δραστηριοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς μέσω νέων δικτύων διανομής στην χώρα, προωθούνται καλύτερα τα προϊόντα.
- Ευκαιρίες υπάρχουν ακόμη στον τομέα της **υγείας** (ιδιωτικά ιατρικά κέντρα), στον τομέα της **παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών** καθώς και στον **τραπεζικό τομέα**.

Όσον αφορά στις **εξαγωγές** ελληνικών προϊόντων στη Ρουμανία, λαμβανομένης υπ' όψη της αύξησης του εισοδήματος των νοικοκυριών τα τελευταία χρόνια, ιδίως στις μεγάλες πόλεις (Βουκουρέστι, Κωσταντζα, Τιμισοάρα, Ιάσιο, Κλουζ, Κραϊόβα), υπάρχουν δυνατότητες διείσδυσης σε διάφορους τομείς, όπως φρούτα, λαχανικά και εν γένει τρόφιμα, παιχνίδια, ενδύματα, κατασκευαστικά υλικά, μάρμαρα και προϊόντα αλουμινίου, καλλυντικά και είδη κουζίνας, φαρμακευτικά προϊόντα και νοσοκομειακός εξοπλισμός, γεωργικά μηχανήματα, ηλεκτρολογικό υλικό, τηλεπικοινωνιακό υλικό κλπ.

Οι ελληνικές/αλλοδαπές επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά της Ρουμανίας καλούνται να αντιμετωπίσουν διάφορες προκλήσεις όπως η αυξημένη γραφειοκρατία και η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας σε τομείς που επηρεάζουν τη λειτουργία και δραστηριοποίηση μιας επιχείρησης.

Δύσκολο, επίσης, σημείο αποτελεί η ανεύρεση των κατάλληλων συνεργατών π.χ. εισαγωγέα, συνεργάτη αλλά και 'manager', ο οποίος να γνωρίζει τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και τις διεθνείς επιχειρηματικές πρακτικές.

Προκειμένου να επιλεγεί μια ρουμανική εταιρεία για συνεργασία, θα πρέπει να γίνεται έλεγχος φερεγγυότητας, προς αποφυγή προβλημάτων που σχετίζονται με την έλλειψη ρευστότητας κλπ.

Αναφορικά με τα ελληνικά προϊόντα, σημειώνεται ότι θεωρούνται από το καταναλωτικό κοινό της Ρουμανίας καλής ποιότητας και υψηλών προδιαγραφών έναντι προϊόντων χαμηλότερης ποιότητας (Κίνας, Τουρκίας).

Η επιτυχής επιχειρηματική δραστηριοποίηση στην αγορά της Ρουμανίας εξαρτάται από την επιλογή της κατάλληλης στρατηγικής εκ μέρους των διοικήσεων των ελληνικών επιχειρήσεων (εξαγωγές, ίδρυση γραφείου αντιπροσωπείας, αξιοποίηση δικτύων διανομής, κοινοπραξίες, κλπ). Δεδομένης της γεωγραφικής εγγύτητας και του μεγάλου μεγέθους της αγοράς (η δεύτερη πλέον σημαντική αγορά των ανατολικών χωρών μετά την Πολωνία), οι ελληνικές εταιρείες θα πρέπει να είναι έτοιμες να καλύψουν τις ποσότητες ζήτησης για την αγορά της Ρουμανίας και να διασφαλίζουν σταθερότητα προμήθειας των προϊόντων τους.

Συνήθως τα αρχικά σημεία έναρξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για τις ξένες εταιρείες είναι το Βουκουρέστι, το Ιάσιο, το Κλουζ, η Κωνσταντζα, η Τιμισοάρα και η Κραϊόβα, που αποτελούν τις

πόλεις με το μεγαλύτερο πληθυσμό και τα επιχειρηματικά κέντρα της χώρας. Τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκαν καλά οργανωμένα δίκτυα διανομής, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις, τα οποία επεκτείνονται σιγά-σιγά σε άλλα σημεία.

Πάντως, η εξεύρεση εισαγωγέα αποτελεί το πρώτο και κυριότερο βήμα για την είσοδο στην αγορά.

Για την προώθηση των προϊόντων τους, οι ελληνικές επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των κάτωθι εναλλακτικών:

- Συνεργασία με Αντιπροσώπους-Διανομείς,
- Ίδρυση γραφείου αντιπροσωπείας/υποκαταστήματος-θυγατρικής εταιρείας,
- Κοινοπραξία (Joint Ventures),
- Υπηρεσίες απευθείας προώθησης (Direct Marketing),
- Υπηρεσίες δικαιόχρησης (Franchising).

B.2.1 Συνεργασία με Αντιπροσώπους/διανομείς Επιλογή αντιπροσώπου – διανομέα

Οι ξένες εταιρείες αποφεύγουν να στηριχθούν αποκλειστικά στις υπηρεσίες ενός αντιπροσώπου στη Ρουμανία.

Η πλέον συνηθισμένη στρατηγική για την είσοδο στην αγορά είναι η επιλογή ενός ή περισσότερων διανομέων (ανάλογα με το προϊόν). Ένας τυπικός διανομέας διαθέτει τα προϊόντα ξένης παραγωγής στην λιανική πώληση και στον καταναλωτή, παρέχοντας επίσης στήριξη σε υπηρεσίες 'logistics' (τελωνειακές άδειες, αποθήκευση, μεταφορά κλπ). Πολλοί Ρουμάνοι διανομείς έχουν δημιουργήσει δίκτυα στην επαρχία, τα οποία επιτρέπουν μεγαλύτερη διείσδυση των ξένης προελεύσεως προϊόντων. Επισημαίνεται ότι σε ορισμένους τομείς, όπως πχ. στα φαρμακευτικά ή στα ενδύματα - υποδήματα, η πρόσβαση σε κανάλια διανομής είναι πιο δύσκολη από ότι σε άλλους, καθώς οι εταιρίες διανομής ελέγχονται συνήθως από μεγάλες πολυεθνικές. Στον τομέα των φρούτων - λαχανικών και συσκευασμένων τροφίμων, η πρόσβαση είναι πιο εύκολη, καθώς υπάρχουν πολλές μικρότερες εταιρίες διανομής.

B.2.2 Δημιουργία θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπείας/κοινοπραξίας

• Ίδρυση Γραφείου Αντιπροσωπείας

Το πλεονέκτημα της ίδρυσης Γραφείου Αντιπροσωπείας για τις ξένες εταιρείες είναι η στενότερη συνεργασία με τους τελικούς καταναλωτές και ο καλύτερος έλεγχος της προώθησης και διανομής των προϊόντων τους. Παρόλα αυτά, **τα Γραφεία Αντιπροσωπείας δεν δύνανται να εκτελέσουν εμπορικές δραστηριότητες οιασδήποτε μορφής** (πωλήσεις, άνοιγμα τραπεζικών εμπορικών λογαριασμών, παραγωγή προϊόντων ή προσφορά υπηρεσιών), σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία. Λειτουργούν ως μεσολαβητές ανάμεσα στην μητρική εταιρεία και στους εμπορικούς εταίρους αυτής, προβαίνοντας συνήθως σε διαφημιστικές ενέργειες και πράξεις προβολής της μητρικής εταιρείας. Το δίκτυο διανομής και αντιπροσώπων αναλαμβάνει το έργο των πωλήσεων. Η είσοδος στην αγορά με αυτή την μορφή ενδυναμώνει τον έλεγχο του ξένου παραγωγού/εξαγωγέα στην διαδικασία διανομής και μειώνει την πιθανότητα αποτυχίας στην αγορά.

• Ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία

Η ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία αποτελεί την πλέον προχωρημένη μορφή προώθησης προϊόντων στην αγορά, αφού προβλέπει ολοκληρωμένο έλεγχο στον τομέα της διαδικασίας πωλήσεων, από την εισαγωγή μέχρι τις τελικές πωλήσεις. Είναι σημαντικό να υπάρχει ήδη μία στοιχειώδης δομή με το σχετικό εξοπλισμό και το κατάλληλο στελεχιακό/εργατικό δυναμικό.

• Ίδρυση κοινοπραξίας

Παρότι η πρακτική της δημιουργίας επιχειρηματικών κοινοπραξιών θα μπορούσε να αποτελέσει μέσο επιτυχούς επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στην Ρουμανία, είναι προτιμότερο η διαχείριση να βρίσκεται υπό τον έλεγχο ελληνικού κεφαλαίου. Σε περίπτωση που το ξένο κεφάλαιο έχει την μειοψηφία, όλα εξαρτώνται από τις καλές προθέσεις των Ρουμάνων ιδιοκτητών της πλειοψηφίας. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα όπου ξένοι κάτοχοι μειοψηφικών κεφαλαίων αδυνατούν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους στα ρουμανικά δικαστήρια. Η δημιουργία 'joint venture' μεταξύ ελληνικής και ρουμανικής εταιρείας είναι προτιμότερο να γίνει, αφού τα δύο μέρη έχουν ήδη δοκιμάσει την συνεργασία τους στο παρελθόν για μία συγκεκριμένη περίοδο.

Ένα θετικό στοιχείο της δημιουργίας 'joint venture' είναι τα πλεονεκτήματα, που μπορεί να απολαμβάνουν επιχειρήσεις με ρουμανική ταυτότητα.

1. Υπηρεσίες δικαιόχρησης

Η αγορά "franchise" συνεχίζει την ανάπτυξή της στη Ρουμανία με επιταχυνόμενο ρυθμό. Υπολογίζεται ότι το 2025 υπάρχουν περισσότερες από 500 εταιρείες – δικαιοπάροχοι (franchisor) που επεκτείνουν συνεχώς το δίκτυό τους στη χώρα, μια σημαντική αύξηση (περίπου 25%) σε σχέση με το 2022, όταν ο αντίστοιχος αριθμός κυμαινόταν περίπου στις 400. Ο κύκλος εργασιών της οικείας αγοράς υπολογίζεται ότι ανήλθε στα 5,8 δισ. ευρώ το 2024, αντανακλώντας έναν σταθερό ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 10% από το 2019 κι έκτοτε. Η αγορά "franchise" είναι ιδιαίτερα διαφοροποιημένη, με το λιανικό εμπόριο (και ειδικότερα τα τρόφιμα, με σημαντικούς παίκτες όπως η Ahold Delhaize και η LaDoiPași να λειτουργούν η μεν πρώτη 985 καταστήματα Mega Image και Shop&Go μέχρι το τέλος του 2024, η δε δεύτερη πάνω από 2.600 καταστήματα, το 95% των οποίων με μοντέλο franchise) να αντιπροσωπεύει το 41% των franchise, ακολουθούμενο από τον τομέα της φιλοξενίας και της εστίασης (HoReCa – στον τομέα αυτόν ανοίγουν, βάσει συμβάσεων δικαιόχρησης, περίπου 150-200 νέες μονάδες ετησίως) με 30% και τις υπηρεσίες με 29%. Τα περισσότερα franchises ανοίγουν στο Βουκουρέστι, το Μπρασόβ, την Κραϊόβα, το Ιάσιο, το Μπακάου, την Κωνσταντσα και την Τιμισοάρα, ενώ η μέση επένδυση κυμαίνεται μεταξύ 80.000 ευρώ και 100.000 ευρώ. Η απόδοση της επένδυσης σε ένα franchise εξαρτάται από διάφορους παράγοντες (από την ελκυστικότητα του προϊόντος ή της υπηρεσίας που διατίθεται στην αγορά έως τον τρόπο λειτουργίας, καθώς και τη δυνατότητα κλιμάκωσης σε εθνικό επίπεδο), ωστόσο κατά μέσο όρο, η περίοδος απόσβεσης της κυμαίνεται μεταξύ 2,5 και 4 έτη.

Οι Ρουμάνοι είναι πιο ανοιχτοί στην επιλογή του franchising ως πρώτης μορφής επιχειρηματικότητας, λόγω του ότι αποτελεί ασφαλέστερη επένδυση από μια επιχείρηση αυτοαπασχολούμενου. Συγκριτικά πλεονεκτήματα είναι η τεχνογνωσία που προσφέρει ο δικαιοπάροχος, η συνταγή για την επιχειρηματική επιτυχία και οι υψηλές πιθανότητες επιτυχίας, η ταχεία ανάπτυξη, η δύναμη της μάρκας (brand name) και η συνεχής υποστήριξη του δικαιοδόχου. Όσον αφορά το προφίλ των Ρουμάνων που επενδύουν σε ένα franchise, το 60% από αυτούς είναι άνδρες και το 40% γυναίκες, άνω των 35 ετών, οι περισσότεροι από αυτούς στην πρώτη τους επιχείρηση. Μια επιχείρηση franchise μπορεί να ξεκινήσει με ποσά μεταξύ 15.000 ευρώ και 20.000 ευρώ, όπως τα franchises γλυκών, που επικεντρώνονται γύρω από ένα μόνο προϊόν (π.χ. φρέσκα

ντόνατς από το Hello Donuts, βάφλες διαφόρων ποικιλιών από το Bubble Waffles) ή και να ξεπεράσει τα 100.000 ευρώ, για το άνοιγμα μίας πιτσαρίας π.χ. (Treenvi Pizza) ή ενός εξειδικευμένου εστιατορίου (το project Bread and Wine του ομίλου Sosa&Sosa). Επίσης, υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για επενδύσεις σε master franchises (επενδύσεις άνω των 250.000 ευρώ), όπου οι τομείς είναι ποικίλοι - από καταστήματα παγωτού με προϊόντα χωρίς ζάχαρη (franchises Yole) έως τη βελτιστοποίηση της απόδοσης των επιχειρήσεων με τη βοήθεια drones (franchises Coptrrz). Τα master franchises είναι κατά κύριο λόγο ελκυστικά για επιχειρηματίες με επιχειρηματική εμπειρία, οι οποίοι θέλουν να συμπληρώσουν το υφιστάμενο χαρτοφυλάκιο των επιχειρήσεών τους με ένα franchise ή να διαφοροποιήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι υπηρεσίες δικαιόχρησης (franchising) αναπτύχθηκαν σημαντικά στη Ρουμανία σε τομείς όπως ταχυφαγεία (fast foods), λιανικό εμπόριο, εκπαίδευση, 'fitness' και υγεία, διασκέδαση, τουρισμό και αυτοκίνητα. Σε ορισμένες κατηγορίες υπηρεσιών, κυρίως "business to business", όπως υπηρεσίες καθαρισμού και συντήρησης, μεταφορές, ταχυδρομικές μεταφορές 'express', 'logistics', συμβουλευτικές εταιρείες, εκπαίδευση στελεχών κ.ά., οι υπηρεσίες δικαιόχρησης παρουσιάζουν αλματώδη ανάπτυξη.

Η πιο εμφανής διείσδυση έχει γίνει στον τομέα των ταχυφαγείων (fast foods), όπου πολυεθνικές και εγχώριες εταιρείες δραστηριοποιούνται επιτυχώς. Τα επόμενα χρόνια αναμένεται είσοδος νέων εταιρειών στον τομέα μικρο-γευμάτων, καφετειών 'coffee-shops' - 'tea shops', λόγω της αύξησης της κατανάλωσης και του σύγχρονου τρόπου ζωής των Ρουμάνων. Σημαντικές ευκαιρίες παρουσιάζονται και στον τομέα του λιανικού εμπορίου, όπου ο κύκλος εργασιών αυξάνεται σημαντικά ετησίως. Αν η τάση αυτή συνεχισθεί, αναμένεται να αυξηθούν και οι δυνατότητες για την δραστηριοποίηση μέσω 'franchising' στον τομέα λιανικής και καταναλωτικών αγαθών.

Οι κανόνες franchising στην Ρουμανία είναι αντίστοιχοι των άλλων κρατών της Ε.Ε. και γενικά ο έχων την δικαιόχρηση δύναται να αναπτύξει την δραστηριότητά του και το προϊόν, την τεχνολογία και τις υπηρεσίες στο πλαίσιο της σύμβασης που έχουν υπογράψει.

Όσον αφορά παραδείγματα εταιρειών που δραστηριοποιούνται μέσω franchising αναφέρονται δειγματοληπτικά οι : McDonalds, Four Star Pizza, KFC, Curves, The Gap, Hertz, Budget, Ramada, Hilton, Starbucks, Subway, Paul, IKEA, Intersport, Mango, Zara, Lacoste, Nike, Adidas, H&M, Brico-stores, Body Shop, Mark & Spenser, Sephora κλπ.

Οι υπηρεσίες απευθείας προώθησης (telemarketing, fax-marketing και direct marketing) είναι γνωστές στην Ρουμανία. Η Ρουμανική Ένωση Εταιρειών Άμεσου Μάρκετινγκ «The Romanian Marketing Association» (ARMAD), η οποία αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας 'European Direct Marketing Association' (FEDMA), διαθέτει 20 μέλη, που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα και προσφέρουν λύσεις σε εταιρείες που χρειάζονται τις υπηρεσίες τους.

Υπάρχει, βεβαίως, σχετική ρουμανική νομοθεσία περί «άμεσου μάρκετινγκ», η οποία είναι εναρμονισμένη με την κοινοτική νομοθεσία και αρκετά αυστηρή, αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων του καταναλωτή.

Η κοινοτική «Οδηγία 95/46/EK για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών» προβλέπει τις υποχρεώσεις των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο άμεσο μάρκετινγκ και επιβάλλει ένα αυστηρό καθεστώς για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την χρήση αυτών. Σχετικές είναι οι ιστοσελίδες <http://ec.europa.eu/consumers> και http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/index_en.htm.

Το άμεσο μάρκετινγκ μέσω Internet ρυθμίζεται από την κοινοτική Οδηγία 2000/31/EK για το ηλεκτρονικό εμπόριο, η οποία καθορίζει ορισμένες ειδικές υποχρεώσεις, που απαιτούνται για την εν λόγω δραστηριότητα. Οι προωθητικές προσφορές δεν θα πρέπει να παραπλανούν τον

καταναλωτή, ενώ οι πληροφορίες πρέπει να είναι εύληπτες και προσιτές σε αυτόν. Η οδηγία, επίσης, προβλέπει ότι ως προς το μάρκετινγκ μέσω e-mail πρέπει να είναι ξεκάθαρο ποιος είναι ο αποδέκτης, ενώ ο εγχώριος καταναλωτής έχει δικαίωμα να γνωρίζει άμεσα αν είναι εγγεγραμμένος στο εθνικό δίκτυο ηλεκτρονικών δεδομένων. Για περισσότερες πληροφορίες, η σχετική ιστοσελίδα είναι http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/index_en.htm.

B.2.3 Δίκτυα Διανομής

Το σύστημα διανομής καταναλωτικών προϊόντων στην Ρουμανία παρουσίασε σημαντικές αλλαγές μετά την μετάβαση από την σχεδιαζόμενη στην οικονομία της αγοράς. Τα πρώτα σούπερ-μάρκετ δυτικού τύπου εμφανίστηκαν στην ρουμανική αγορά μετά το 1990, με περιορισμένες αρχικώς επιφάνειες και απευθύνονταν κυρίως στους καταναλωτές υψηλών εισοδημάτων.

Σήμερα, το σύγχρονο εμπόριο των μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων αντιπροσωπεύει το 60% της λιανικής πώλησης και στις αστικές περιοχές ξεπερνά το 75%. Το 2024, ο όγκος του κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο (εκτός του εμπορίου μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών) αυξήθηκε σε σύγκριση με το 2023 κατά 8,6%, σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ρουμανίας. Η αύξηση αυτή προήλθε από την αύξηση των πωλήσεων μη διατροφικών προϊόντων (+14,8%) και των πωλήσεων τροφίμων, ποτών και καπνού (+3,8%).

Μεγάλες ξένες αλυσίδες καταστημάτων δραστηριοποιούνται στην ρουμανική αγορά σε διάφορους τομείς π.χ. ηλεκτρικών ειδών, οικιακού εξοπλισμού, καλλυντικών, τροφίμων (Metro, Selgros, Kaufland, Carrefour, Mega Image, Auchan, Lidl) κ.ά. Η ανοδική πορεία της οικονομίας της Ρουμανίας τα τελευταία έτη αποτέλεσε πόλο έλξης για όλο και περισσότερες διεθνείς αλυσίδες λιανικού εμπορίου, οι οποίες επέκτειναν τις δραστηριότητές τους στην Ρουμανία, με αποτέλεσμα την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Οι παραδοσιακές μορφές λιανικής πώλησης (παντοπωλεία, καταστήματα της γειτονιάς και ανοιχτές αγορές), αν και κατέχουν ακόμη σημαντικό μερίδιο αγοράς, χάνουν συνεχώς έδαφος, προς όφελος των σύγχρονων καναλιών διανομής.

Τα *παντοπωλεία*, τα οποία προσφέρουν στον καταναλωτή διάφορα προϊόντα, κυρίως τρόφιμα, ανταγωνίζονται τα μαγαζιά της γειτονιάς λόγω της κοντινής απόστασης, αλλά και λόγω του ότι είναι ανοιχτά όλο το 24ωρο. Τα *καταστήματα της γειτονιάς*, μετά την ιδιωτικοποίησή τους, βελτίωσαν την ποικιλία προϊόντων που διαθέτουν, αλλά η γκάμα τους παραμένει περιορισμένη. Οι ιδιοκτήτες τους κατέχουν συνήθως πολλά καταστήματα, τα οποία καταλαμβάνουν μεγάλο μερίδιο της αγοράς. Μία νέα κατηγορία καταστημάτων που κερδίζει ολοένα μεγαλύτερο έδαφος τα τελευταία χρόνια είναι τα καταστήματα *delicatessen*. Πολλά υπερκαταστήματα μάλιστα (π.χ. Mega Image Concept Store) έχουν σε ορισμένες γειτονιές των μεγάλων αστικών κέντρων καταστήματα όπου διατίθενται προϊόντα *delicatessen*. Στο Βουκουρέστι υπάρχουν αρκετά μαγαζιά που διαθέτουν κατά κύριο λόγο ελληνικά τρόφιμα, γλυκά, ποτά και προϊόντα ζαχαροπλαστικής υψηλής ποιότητας (πολλά εκ των οποίων ΠΟΠ). Οι *ανοιχτές αγορές* προσφέρουν κυρίως τρόφιμα και άλλα καταναλωτικά προϊόντα. Οι ανοιχτές αγορές, οι αγορές χονδρεμπορίου, ημι-χονδρεμπορίου, και οι ειδικές αγορές (ενδυμάτων, τροφίμων, ηλεκτρονικών ειδών) είναι συνήθως εγκατεστημένες στην περιφέρεια, στα περίχωρα μεγάλων πόλεων και προσφέρουν στους καταναλωτές ποικιλία προϊόντων χαμηλής κυρίως τιμής. Τέλος, καθώς μία μερίδα Ρουμάνων καταναλωτών στρέφεται στα βιολογικά προϊόντα, υπάρχουν αρκετά καταστήματα βιολογικών στις μεγάλες πόλεις, ενώ τμήμα βιολογικών φρούτων και λαχανικών μπορεί κανείς να βρει και στις μεγάλες λαχαναγορές.

Ειδικότερα ως προς τα τρόφιμα, το δίκτυο διακίνησης έχει την κλασική μορφή «Εισαγωγέας-Χονδρέμπορος-Λιανοπωλητής». Ωστόσο, παρατηρείται βαθμιαία μείωση της δραστηριότητας των χονδρεμπόρων προς όφελος των εισαγωγέων και των λιανοπωλητών.

Παράλληλα, λόγω της ενδυνάμωσης των καταστημάτων της γειτονιάς με συχνότερες αγορές του καταναλωτή, μερικές αλυσίδες καταστημάτων έδωσαν το δικαίωμα σε τοπικούς επενδυτές να χρησιμοποιήσουν την μορφή ‘franchising’, προκειμένου να ανταγωνιστούν τα παραδοσιακά μαγαζιά τροφίμων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η μεγάλη αλυσίδα καταστημάτων Mega Image ίδρυσε τα καταστήματα της γειτονιάς με την επωνυμία “Shop & Go” και η αλυσίδα Carrefour τα καταστήματα “Express”.

Επιπλέον, οι αλυσίδες τροφίμων στην Ρουμανία επιδιώκουν την επέκταση των δικτύων διανομής στην επαρχία. Ωστόσο, η επέκταση απαιτεί μεγάλες επενδύσεις ιδιαίτερα στον τομέα “logistics”, πράγμα που ευνοεί τις περιφερειακές επιχειρήσεις. Προς το παρόν, οι μητρικές των αλυσίδων ελέγχουν την ρευστότητα στην χώρα τους και είναι περισσότερο προσεκτικές σε νέες επεκτάσεις στην ρουμανική αγορά.

Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce)

Οι περισσότερες αλυσίδες καταστημάτων τροφίμων έχουν εγκαταστήσει καθεστώς e-commerce προς διευκόλυνση των πελατών τους, με μικρό τέλος παράδοσης. Η αλυσίδα “Carrefour” ήταν η πρώτη που λάνσαρε τη διαδικτυακή πλατφόρμα για αγορές τροφίμων και ακολούθησαν και άλλες, με αποτέλεσμα σήμερα να υπάρχουν αρκετές πλατφόρμες, όπως ενδεικτικά mega-image.ro (της γνωστής αλυσίδας σούπερ μάρκετ), bringo.ro, oliveria.ro, sezamo.ro κλπ. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2024, οι Ρουμάνοι ξόδεψαν για ηλεκτρονικές αγορές τροφίμων το ποσό των 200 εκ. ευρώ περίπου, ενώ για το 2025 οι εκτιμήσεις κάνουν λόγο ήδη για επιπλέον αύξηση 15-20%. Αυτού του είδους οι συναλλαγές απευθύνονται κυρίως στους καταναλωτές μεσαίου ή υψηλού εισοδήματος, οι οποίοι δίδουν έμφαση τόσο στην εξοικονόμηση χρόνου όσο και στην άνεση, ωστόσο, με την ευρεία χρήση υπηρεσιών διαδικτύου, παρατηρείται ολοένα μεγαλύτερη διάδοση του συστήματος ηλεκτρονικών παραγγελιών.

Δικαιώματα Εισόδου (Entrance Fee)

Οι μεγάλες δυτικοευρωπαϊκές αλυσίδες επέβαλαν, επίσης, και έναν διαφορετικό τρόπο εργασίας, αφού για κάθε είσοδο ενός κωδικού προϊόντος απαιτούνται δικαιώματα εισόδου ‘entrance fee’, το ύψος των οποίων εξαρτάται από κάθε σουπερμάρκετ, όπως και από τον αριθμό των καταστημάτων που διαθέτει η κάθε αλυσίδα. Έτσι, η είσοδος ενός προϊόντος πραγματοποιείται μετά από καταβολή «entrance fee» καθώς και επιπλέον ποσού για κάθε κατάστημα της συγκεκριμένης αλυσίδας.

Είναι σύνηθες φαινόμενο αυτό το κόστος να αντιστοιχεί στο ποσοστό επί των πωλήσεων. Πολλές αλυσίδες υποχρεώνουν επιπλέον τον εκάστοτε προμηθευτή να πληρώσει ένα κόστος Marketing & Logistics της τάξεως του 7-10%. Σαφώς, τα προαναφερθέντα δεν ισχύουν για όλες τις αλυσίδες καταστημάτων και για όλα τα προϊόντα, διότι υπάρχει διαφοροποίηση.

Επιπροσθέτως, οι αλυσίδες υποχρεώνουν τους προμηθευτές να πληρώνουν ένα τέλος που κυμαίνεται μεταξύ 4.000-5.000 ευρώ, ώστε να τοποθετείται το προϊόν τους στο περιοδικό της αλυσίδας για 2 εβδομάδες, σε περίοδο εκπτώσεων.

Είναι γεγονός ότι τα νέα προϊόντα που εισέρχονται στα σουπερμάρκετ τοποθετούνται στο άνω μέρος του ραφιού, τα προϊόντα με την καλύτερη θέση είναι εκείνα που τοποθετούνται στο επίπεδο του ματιού του καταναλωτή, ενώ τα προϊόντα που δεν πωλούνται κατεβαίνουν στο κατώτερο σημείο μέχρις ότου να εξέλθουν από το ράφι. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές φορές οι ανταγωνίστριες εταιρείες προσπαθούν να καταλάβουν μεγαλύτερη επιφάνεια, ώστε να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

Διακίνηση φρούτων-λαχανικών

Όσον αφορά στα φρούτα και λαχανικά, εκτιμάται ότι το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης διακινείται από τα μεγάλα σουπερμάρκετ και δευτερευόντως στις λαϊκές αγορές. Παράλληλα, υπάρχουν και μικρά οπωροπωλεία, μέσω των οποίων διακινούνται μικρότερες ποσότητες στην αγορά. Συνήθως, τα μεγάλα σουπερ μάρκετ εισάγουν απευθείας τα προϊόντα τους από ξένους εισαγωγείς, σε ορισμένες περιπτώσεις, όμως, προτιμούν να αγοράζουν τα φρούτα και τα λαχανικά από τους εδω εισαγωγείς, κυρίως από τη SU Market. Αυτό συμβαίνει κυρίως με μερικές κατηγορίες ευπαθών φρούτων και λαχανικών, προκειμένου να εξασφαλίζουν την κατά το δυνατόν βέλτιστη ποιότητα των προϊόντων αυτών.

B.2.4 Προώθηση – Διαφήμιση

Ο κλάδος των διαφημιστικών υπηρεσιών παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στην Ρουμανία τα τελευταία χρόνια. Η τηλεόραση, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το ραδιόφωνο, οι μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο και ο τύπος είναι τα κυριότερα μέσα προβολής. Από το 2002 και μετά, η σημαντική οικονομική ανάπτυξη και η αύξηση των εισοδημάτων οδήγησε και στην ενδυνάμωση της διαφημιστικής βιομηχανίας, η οποία ωστόσο επηρεάστηκε από την κρίση του 2010.

Σύμφωνα με την έρευνα της Media Fact Book για το 2024, η συνολική αξία της διαφημιστικής αγοράς ανήλθε σε περίπου 760 εκ. ευρώ. Τα καθαρά έσοδα της τηλεοπτικής διαφήμισης (χάρη στα αθλητικά γεγονότα - το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ποδοσφαίρου και τους Ολυμπιακούς Αγώνες) θα αυξήθηκαν περίπου 10% το 2024 και άγγιξαν τα 405 εκ. ευρώ. Η ψηφιακή αγορά, με προμετωπίδα την Google συνεχίζει την ανάπτυξή της (+ 8% το 2023 σε σχέση με το 2022 στα 252 εκ. ευρώ και +7% το 2024 σε σχέση με το 2023, στα 269 εκ. ευρώ), αντιπροσωπεύοντας το 36% της συνολικής αγοράς μέσων ενημέρωσης. Η αύξηση αυτή τροφοδοτείται από παράγοντες όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο και οι αλλαγές στην ενημέρωση του κοινού, η οποία λαμβάνει πλέον χώρα μέσω διαδικτύου κυρίως. Η αγορά της υπαίθριας διαφήμισης (OOH) συνεχίζει να εδραιώνεται, καρπούμενη τα οφέλη της μεταπανδημικής περιόδου, καταγράφοντας αύξηση +12%, με έσοδα 41 εκατ. ευρώ (το 6% της συνολικής αγοράς μέσων ενημέρωσης) το 2023 και αύξηση 10%, με εκτιμώμενα έσοδα 45,6 εκ. ευρώ για το 2024. Η διαφημιστική αγορά του ραδιοφώνου παρουσίασε αύξηση 7% το 2024, στα 37,5 εκ. ευρώ. Τέλος, συνεχίζεται η πτωτική τάση της διαφήμισης μέσω του έντυπου τύπου (εφημερίδες, περιοδικά) που παραμένει ο μόνος κλάδος των MME με αρνητικό πρόσημο (-11% το 2023 στα 5 εκ. ευρώ και επιπλέον πτώση 10% το 2024 στα 4,5 εκ. ευρώ).

Τον Ιανουάριο του 2025, η Ρουμανία είχε 17,8 εκατομμύρια χρήστες του διαδικτύου (94% του συνολικού πληθυσμού). Το Μάιο του 2025, μελέτη έδειξε ότι το 75% του διαδικτυακού πληθυσμού ηλικίας 18 έως 54 ετών χρησιμοποιούσε ενεργά το Facebook, το πιο δημοφιλές κοινωνικό δίκτυο στη χώρα (συνολικά 12,3 εκ. χρήστες, το 64,8% του πληθυσμού). Το Instagram ήταν η κορυφαία επιλογή μεταξύ των χρηστών ηλικίας 18 έως 24 ετών (συνολικά 6,05 εκατομμύρια χρήστες, το 31,9% του πληθυσμού), ενώ το TikTok προτιμάται κυρίως από άτομα ηλικίας 25 έως 34 ετών (το 51% των ερωτηθέντων στην ηλικιακή ομάδα 18 έως 54 ετών χρησιμοποιεί το TikTok). Το LinkedIn έφτασε τα 5,06 εκατομμύρια χρήστες (26,7% του πληθυσμού, κυρίως εξάπλωση στο ηλικιακό γκρουπ 35-54). Τέλος, το Messenger είχε 10,29 εκατομμύρια χρήστες (54,2% του πληθυσμού). Συνολικά, οι χρήστες μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη Ρουμανία ανήλθαν σε 13 εκατομμύρια τον Ιανουάριο του 2025, ήτοι το 68,6% του πληθυσμού.

Εκτός από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, άλλοι τρόποι διαφήμισης είναι : α) η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις, όπως οι εκθέσεις Αγροτικών Μηχανημάτων (Indagra) και Τουρισμού (TTR) και β) η διοργάνωση εκδηλώσεων γευσιγνωσίας και κοκτέιλ. Ο τελευταίος τρόπος εκτιμάται ιδιαίτερα στην Ρουμανία, λειτουργώντας προσθετικά στην εικόνα της επιχείρησης. Σκοπός της εκδήλωσης

αυτής είναι να φέρει σε επαφή εισαγωγείς, χονδρεμπόρους και δημοσιογράφους για την ανεύρεση συνεργατών.

Οι κυριότερες εταιρείες του τομέα διαφήμισης είναι οι εταιρείες Lion Communication Services, McCann-Ericson, Propaganda, Zenith Media Communications, Initiative, Mediacom Romania. Οι εταιρείες που διαθέτουν τα μεγαλύτερα ποσά για την διαφήμισή τους είναι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας και παραγωγοί προϊόντων ευρείας κατανάλωσης, όπως οι: Vodafone, Coca Cola, ING Bank, Emag.ro κ.ά.

Ο αριθμός των τηλεοπτικών σταθμών αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία ετη, με τη δημιουργία πολλών περιφερειακών σταθμών, με αποτέλεσμα ο αριθμός τους να έχει ξεπεράσει σήμερα τους 300. Οι πιο δημοφιλείς τηλεοπτικοί σταθμοί είναι οι TVR1 και TVR2 (κρατικοί), Pro TV, Antena 1, Kanal D, Antena 3, România TV, Național TV, Prima TV, DigiSport 1, Antena Stars, Digi 24, Diva και Realitatea Plus.

Μετά την οικονομική κρίση, ο έντυπος τύπος ακολουθεί πορεία συρρίκνωσης, η οποία επιτείνεται, μεταξύ άλλων, από την στροφή των Ρουμάνων προς την ηλεκτρονική πληροφόρηση. Μερικές από τις μεγαλύτερες σε κυκλοφορία εφημερίδες και περιοδικές εκδόσεις είναι οι : Adevarul (www.adevarul.ro), Curentul (www.curentul.info), Curierul National (www.curierulnational.ro), Evenimentul Zilei (www.evz.ro/index.html), Gandul (www.gandul.info), Jurnalul National (www.jurnalul.ro), Puterea (www.puterea.ro), Romania Libera (www.romanalibera.ro), Revista Progressiv (www.revistaprogressiv.ro), Nine O' Clock (www.nineoclock.ro), The Diplomat (www.thediplomat.ro). Οικονομικού περιεχομένου πληροφόρηση παρέχουν περιοδικά όπως τα Capital (www.capital.ro), Business Magazin (www.businessmagazin.ro), Money Express (www.money.ro), Ziarul Financiar (www.zf.ro), Romania Insider (www.romania-insider.com), Bursa (www.bursa.ro) και Energynomics (www.energynomics.ro).

Τέλος, το **ραδιόφωνο** διατηρεί την ισχύ του, με τους σημαντικότερους σε ακροαματικότητα σταθμούς να είναι οι εξής : Kiss FM, România Actualitati, Radio ZU, Europa Fm, Digi FM, Pro FM, Magic FM, Antena Satelor, Virgin Radio.

Ως προς τα **πρακτορεία ειδήσεων**, που υπάρχουν στη Ρουμανία, αναφέρουμε το ημικρατικό Agerpres - ιδρυθέν το 1889, είναι το επίσημο πρακτορείο ειδήσεων της χώρας - και τα ιδιωτικά Mediafax και Act Media (με ειδήσεις και στην αγγλική γλώσσα).

Συμπεράσματα :

- Η διαφήμιση αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την προώθηση των προϊόντων. Μεταξύ των μέσων διαφήμισης, η τηλεόραση εξακολουθεί να κατέχει σημαντικό μερίδιο, παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται στάσιμη, αν όχι σε καθοδική πορεία. Αντίθετα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και γενικότερα το διαδίκτυο κερδίζουν ολοένα μεγαλύτερο διαφημιστικό μερίδιο.
- Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις και η οργάνωση ενός κοκτέιλ με συναντήσεις εισαγωγέων, χονδρεμπόρων, λιανοπωλητών, αλλά και δημοσιογράφων, αποτελούν σημαντικό μέσο για ανεύρεση κατάλληλων συνεργατών.

B.2.5 Πρακτικές οδηγίες

Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις οφείλουν να λαμβάνουν υπ' όψιν τους τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει να αναζητήσουν τον κατάλληλο τρόπο καταβολής των οφειλόμενων ποσών στις οριζόμενες ημερομηνίες. Παρά το γεγονός ότι οι Ρουμάνοι είναι έτοιμοι να αγοράσουν ελληνικά προϊόντα λόγω καλής ποιότητας, το θέμα είναι η είσπραξη των τιμολογίων

για τα εξαγόμενα προϊόντα. Ενδείκνυται η λήψη των κατάλληλων μέτρων από τους Έλληνες εξαγωγείς για εξασφάλισή της πληρωμής. Στην χώρα δραστηριοποιούνται κάποιες εταιρείες ελέγχου φερεγγυότητας επιχειρήσεων (ICAP Romania, KEYSFIN, COFACE), ενώ κάποιες γενικές πληροφορίες αξιοπιστίας μπορούν να προσφέρουν το Διμερές Ελληνο-Ρουμανικό Επιμελητήριο και το Γραφείο μας.

Η καλύτερη μέθοδος για την εξασφάλιση των χρημάτων είναι η μέθοδος “confirmed irrevocable letter of credit” αν και δεν αποτελεί την πλέον ανταγωνιστική. Ακολουθεί η μέθοδος L/C, που αποτελεί υποχρέωση πίστωσης του αγοραστή και η μέθοδος “Cash against documents”, η οποία όμως μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τον εξαγωγέα. Έτσι, κάθε εξαγωγέας θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν του δεδομένα, όπως ο κίνδυνος, η μακρόχρονη γνωριμία, η εμπιστοσύνη στον άνθρωπο και την εταιρεία κλπ.

2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ Η ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΙΚΑΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γενικότερα, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή Ρουμάνου συνεργάτη (εισαγωγέα-αντιπροσώπου για προώθηση προϊόντων), ο οποίος να διαθέτει εξειδικευμένη εμπειρία και γνώση της τοπικής αγοράς και νοοτροπίας.

Σε περιπτώσεις επενδυτικής παρουσίας με μόνιμη εγκατάσταση στην Ρουμανία, ιδιαίτερη σημασία έχει η τοποθέτηση Έλληνα διευθύνοντος συμβούλου, με εμπειρία, ειδικές γνώσεις των δομών της αγοράς και κατανόηση της συναλλακτικής και καταναλωτικής εγχώριας νοοτροπίας. Το επίπεδο αμοιβών του επικεφαλής είναι συνήθως ευθυγραμμισμένο με τις αποδοχές υψηλόμισθων managers της ελληνικής αγοράς εργασίας, διότι το στέλεχος αναμένεται να αναλάβει τη λειτουργία της εταιρείας, να έχει την ευθύνη της πρόσληψης, αλλά και της επίπονης διαδικασίας εκπαίδευσης του εγχώριου εργατικού δυναμικού.

Πληροφορίες σχετικά με την εξεύρεση κατάλληλου προσωπικού μπορούν να αναζητηθούν είτε μέσω εξειδικευμένων εταιρειών διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων είτε από το Γραφείο μας. Στην περίπτωση επιλογής πολίτη της Ρουμανίας ως έμμισθου άμεσου συνεργάτη της ελληνικής επιχείρησης, απαιτείται η διασφάλιση της αξιοπιστίας του. Είναι γνωστό ότι οι Ρουμάνοι συνεργάτες, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τα Διεθνή λογιστικά πρότυπα, τις Διεθνείς πρακτικές είναι περιορισμένοι σε αριθμό. Η επιλογή του Ρουμάνου συνεργάτη πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική π.χ. η απόκτηση πιστοποιητικών πρέπει να γίνει από τον ίδιο τον επιχειρηματία ή από πρόσωπο απολύτου εμπιστοσύνης προς αποφυγή προβλημάτων αντιγραφής προϊόντων.

3. ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ – ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ενδείκνυται η προσεκτική διερεύνηση της αγοράς, του μεγέθους της, των καναλιών διανομής και των συνεργατών ή αντιπροσώπων για την προώθηση προϊόντων στην ρουμανική αγορά ή την ανάληψη πρωτοβουλίας επένδυσης στην Ρουμανία. Είναι σκόπιμη, αρχικά, η δημιουργία απλής μικρής μορφής διάρθρωσης και δομής επιχείρησης στην Ρουμανία, με outsourcing νομικών, φορολογικών ή άλλων (π.χ. πληροφορικής) υπηρεσιών. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη λογιστική διαχείριση της εταιρείας λόγω συχνών ελέγχων των υπηρεσιών της Εφορίας.

Θα πρέπει να εξετασθεί προκαταβολικά το μέγεθος της αγοράς, οι μεγάλες απαιτούμενες ποσότητες και η δυνατότητα συνεχούς και σταθερής προμήθειας, ενώ τα επιχειρηματικά σχέδια θα πρέπει να είναι καταλλήλως προσαρμοσμένα στα δεδομένα της ρουμανικής αγοράς.

Το σημείο εκκίνησης της δραστηριότητας συνήθως είναι το Βουκουρέστι, όπου από τα 19 εκατομμύρια του συνολικού πληθυσμού, συγκεντρώνονται 2,5 περίπου εκ.. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπεται η περιφέρεια και πόλεις όπως Κωνσταντζα, Τιμισοάρα, Cluj, Ιάσιο, Κραϊόβα, οπότε θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν και οι δυσκολίες που παρουσιάζει το οδικό δίκτυο.

Ειδικότερα, στην αρχή, ο Έλληνας επιχειρηματίας θα πρέπει να εξετάσει τις ακόλουθες εναλλακτικές, προκειμένου να γνωρίσει καλύτερα τη ρουμανική αγορά: α) υπογραφή ενός

συμβολαίου διακίνησης εμπορευμάτων, με Ρουμάνο εταίρο, δυνάμει του οποίου το κόστος και οι κίνδυνοι είναι περιορισμένοι, β) υπογραφή συμβολαίου με εμπορικό αντιπρόσωπο, ο οποίος μπορεί να προσφέρει καλή πληροφόρηση για την αγορά και να προσελκύσει δυνητικούς πελάτες, γ) χορήγηση της αποκλειστικότητας μετά από δοκιμαστική περίοδο και εφόσον τηρούνται οι προς πώληση ποσότητες που έχουν συμφωνηθεί. Επιπρόσθετα, κατά την σύνταξη του συμβολαίου και κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων με ένα δυνητικό εταίρο, απαιτείται προσοχή στους όρους που θα συμπεριληφθούν στο συμβόλαιο αυτό.

4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ

Απαραίτητη κρίνεται η **γνώση της νοοτροπίας του Ρουμάνου επιχειρηματία**. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να δημιουργηθούν **προσωπικές σχέσεις** μαζί του, καθώς αυτό εκτιμάται. Πολλές φορές μάλιστα οι **κοινωνικές, προσωπικές και επαγγελματικές σχέσεις συγχέονται**.

Η Ρουμανία είναι μία χώρα γεωγραφικά κοντινή, ορθόδοξη και με κατοίκους παραπλήσιας νοοτροπίας με την ελληνική, όπου η προσωπική σχέση και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης είναι σημαντικό στοιχείο. Στην καθημερινή ζωή, οι Ρουμάνοι συνεργάτες εκτιμούν το ενδιαφέρον των ξένων για τη προσωπική τους ζωή, την οικογένειά τους και το ενδιαφέρον για τον ρουμανικό πολιτισμό, καθώς και την προσπάθεια ομιλίας λίγων λέξεων στα ρουμανικά. Οι συζητήσεις διεξάγονται στην αγγλική γλώσσα και πολλές φορές στην ρουμανική με διερμηνέα. Η απλή ανταλλαγή επιστολών και διαφημιστικών εντύπων δεν είναι δυνατόν να αντικαταστήσει την αμεσότητα της προσωπικής επαφής. Στις προκαθορισμένες συναντήσεις με δημόσιες υπηρεσίες για διευθέτηση θεμάτων αδειοδοτήσεων, παραλαβής διοικητικών εγγράφων και συλλογής λοιπών πληροφοριών, οι Έλληνες συναλλασσόμενοι πρέπει να τηρούν τα ωράρια **χωρίς καθυστερήσεις και υπερβολική συμπεριφορά**.

5. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ (ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ)

Διαδικασία της συνάντησης

-Χαιρετισμός με χειραψία του Δ/ντή και όλων των παρισταμένων στην συνάντηση και παρουσίαση των συμμετεχόντων από ελληνικής πλευράς.

-Υιοθέτηση **ενεργητικής ακρόασης**.

-Παρουσίαση της εταιρείας και του ενδιαφέροντός της για την ρουμανική αγορά. Αναφορά στο ιστορικό της εταιρείας, σε συστάσεις και συνεργασίες με εταιρείες σε άλλες χώρες, καθώς και σε λεπτομερή πληροφόρηση για τα προϊόντα ή τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες αρέσκονται συνήθως στον σεβασμό και την τήρηση του ωραρίου στα 'rendez-vous'. Στο τέλος της συνάντησης, είναι απαραίτητο ο Έλληνας επιχειρηματίας να ευχαριστήσει τον μελλοντικό συνεργάτη για την αφιέρωση του χρόνου του και, κατά το επόμενο διάστημα, να συνεχίσει την επικοινωνία μαζί του.

Γενικά, ο καθορισμός μίας επιχειρηματικής συνάντησης είναι δύσκολος και απαιτείται συχνά ένα διάστημα εβδομάδων για απάντηση σε ηλεκτρονικά μηνύματα ή τηλεφώνω. Μερικές φορές, οι επιχειρηματικές συναντήσεις ακυρώνονται χωρίς δικαιολογία. Εάν κάποιος δεν μιλάει ρουμανικά, θα ήταν καλύτερο, κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, να απασχολεί κάποιον διερμηνέα. Σε μερικές περιπτώσεις, οι Ρουμάνοι συνομιλητές προτιμούν μία συνάντηση σε ένα ευχάριστο περιβάλλον ξενοδοχείου ή στην έδρα της εταιρείας τους, ενώ πολλές φορές αρέσκονται και στα επαγγελματικά γεύματα.

Είναι σημαντικό να **πραγματοποιείται συνάντηση με τον Δ/ντή της εταιρείας** και με τα άτομα με αποφασιστική αρμοδιότητα. Οι εταιρείες έχουν αρκετά συγκεντρωτική διοίκηση και θα πρέπει να αποφεύγονται οι συναντήσεις με άτομα, που δεν λαμβάνουν αποφάσεις.

Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, ανταλλάσσονται ελεύθερα επαγγελματικές κάρτες (business cards) στην αγγλική (ενδεικνύεται η χρήση της αγγλικής) με αναγραφή e-mail, τηλεφώνου και ενδεχομένως και κινητού τηλεφώνου. Επίσης, μικρά

επιχειρηματικά δώρα γίνονται αποδεκτά, αλλά δεν αναμένονται. Κυρίως, κερδίζουν τις εντυπώσεις, μικρά δώρα, που αντιπροσωπεύουν την χώρα προέλευσης του ξένου επιχειρηματία.

6. ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Τα αποτελέσματα των ερευνών αγοράς έχουν μεγάλη αξία, λόγω της δυνατότητας γνώσης των προϊόντων του ανταγωνισμού, όσο και των συνθηκών της αγοράς (αν υπάρχει περιθώριο για τοποθέτηση συγκεκριμένου ελληνικού προϊόντος). Παράλληλα, πριν την επιλογή του τομέα διείσδυσης θα πρέπει να διερευνάται αν ο τομέας αυτός ελέγχεται από ισχυρούς ξένους ή ρουμανικούς ομίλους και αν υπάρχουν περιθώρια διείσδυσης στην αγορά, αφού μερικοί τομείς είναι ήδη μοιρασμένοι ή δεν υπάρχει καταναλωτικό ενδιαφέρον.

Ημέρες Αργίας στην Ρουμανία

1 και 2 Ιανουαρίου, 24 Ιανουαρίου (Ένωση Ρουμανικών Πριγκιπάτων), Πάσχα και δεύτερη ημέρα του Πάσχα (ίδιες ημερομηνίες με Ελλάδα), 1 Μαΐου (Πρωτομαγιά), Πεντηκοστή, Δευτέρα του Αγίου Πνεύματος (50 ημέρες μετά το Πάσχα), 15 Αυγούστου (της Παναγίας), 30 Νοεμβρίου (Αγίου Ανδρέα), 1^η Δεκεμβρίου (Εθνική Εορτή), 25 και 26 Δεκεμβρίου (Χριστούγεννα και δεύτερη ημέρα Χριστουγέννων).

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Επίσημη γλώσσα: ρουμανική. Γλώσσα εμπορίου: αγγλική, γερμανική, γαλλική

Τοπική ώρα: ίδια ώρα με την Ελλάδα

Visa: Δεν απαιτείται για τους υπηκόους της ΕΕ. Υπάρχει δυνατότητα ταξιδιού τόσο με διαβατήριο όσο και με ταυτότητα νέου τύπου.

Τηλεπικοινωνίες:

Αριθμός επείγοντων : 112 (Όπως και για όλη την Ευρώπη, καθώς αποτελεί κοινό αριθμό) και περιλαμβάνει τα εξής (επείγοντα περιστατικά, Αστυνομία, χωροφυλακή, πυροσβεστική, νοσοκομειακά)

Άλλα χρήσιμα τηλέφωνα:

-Πληροφορίες αυτοκινητοδρόμων :939

-Άλλες πληροφορίες :951

-Πληροφορίες Μετεωρολογίας :9591

-Ωρολόγιο ομιλούμενο :958

-Σιδηρόδρομοι :9521

Ηλεκτρικό ρεύμα : ισχύς 220 V ίδια με την Ελλάδα

INTERNET Η Ρουμανία διαθέτει εξαιρετική κάλυψη

Λειτουργία καταστημάτων, δημόσιας διοίκησης, τραπεζών

-Διοίκηση : Δευτέρα-Παρασκευή 9π.μ-16 μ.μ.

-Τράπεζες : Δευτέρα-Παρασκευή 9π.μ-17μ.μ. (Σάββατο μόνο σε εμπορικά κέντρα)

-Καταστήματα :7/7 ημέρες 10 π.μ – 22.00 μμ.

Τα Σουπερμάρκετ είναι ανοικτά και την Κυριακή και κάποια 24/24

- Ταχυδρομεία :Δευτέρα-Σάββατο 7.30 π.μ -20 μ.μ

www.posta-romana.ro

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Αεροπορικώς: Υπάρχουν 16 αεροδρόμια στην Ρουμανία και καθημερινή σύνδεση Βουκουρεστίου -Αθηνών και Βουκουρεστίου-Θεσσαλονίκης. Η διάρκεια του ταξιδιού είναι περίπου 1 ώρα και 20 λεπτά.

Ενδεικτικά, η μέση τιμή ενός εισιτηρίου μετ' επιστροφής Αθηνών - Βουκουρεστίου ανέρχεται στα 150 ευρώ. Η εν λόγω τιμή βρίσκεται βέβαια σε συνάρτηση με τον χρόνο έκδοσης του εισιτηρίου. Οι εταιρίες που πραγματοποιούν δρομολόγια τακτικά είναι οι Aegean, Tarom και Wizz Air.

Το Διεθνές αεροδρόμιο Henri Coanda (Bucharest – Otopeni) απέχει 16 χλμ. από το κέντρο της πόλης. Ο χρόνος μετακίνησης από το κέντρο της πρωτεύουσας στο αεροδρόμιο είναι περίπου μισή ώρα, εξαρτάται όμως από την κίνηση στους δρόμους. Η πρόσβαση στο κέντρο γίνεται με λεωφορείο ή ταξί. Φθάνοντας κανείς στο αεροδρόμιο, είναι προτιμότερο να παραγγείλει ταξί εξουσιοδοτημένης εταιρείας με εμφανώς αναγραφόμενη ένδειξη τιμής (1,39lei/km, 1,40lei/km, 1,75 lei/km). Η άντληση περισσότερων πληροφοριών είναι δυνατή από την ιστοσελίδα : <http://www.aeroportul-otopeni.ro>.

Ταξί: Οι τιμές είναι αρκετά ανταγωνιστικές αλλά και φθηνές σε σύγκριση με την Ελλάδα και άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, μπορούν ελεύθερα να ορισθούν από τον οδηγό. Για τον λόγο αυτό, ενδεικνύται η χρήση εξουσιοδοτημένων ταξί, που να αναγράφουν την τιμή (1,39lei/km, 1,40lei/km, 1,75 lei/km) σε εμφανές σημείο, συνήθως στα πλάγια των εμπροσθεν θυρών. Τα ταξί είναι πολυάριθμα και μπορεί να τα βρει κανείς στον δρόμο. Παρόλα αυτά, είναι προτιμότερο να το παραγγέλνει κανείς εκ των προτέρων, βγαίνοντας από το ξενοδοχείο. Οι κυριότερες εταιρείες ταξί είναι :

- **Meridian** www.meridiantaxi.ro tel 021 9444
- **Speed taxi** www.speedtaxi.ro tel 021 9477
- **Pelican** www.taxipelicanul.ro tel 021 9565
- **Christaxi** www.christaxi.ro
- **Yango** www.yango.ro

Μεγάλη διάδοση έχουν στη Ρουμανία οι εφαρμογές Uber και Bolt, ενώ για πιο αναβαθμισμένα οχήματα υπάρχει και η εταιρία Black Cab.

Ενοικίαση αυτοκινήτου: Η ενοικίαση αυτοκινήτου ημερησίως ανέρχεται περίπου σε 40 ευρώ. Οι κυριότερες εταιρείες είναι οι Europcar, Budget, Lea, Avis, Sixt, Dirent, και μπορεί κανείς να διαπραγματευτεί να ενοικιάσει ένα αυτοκίνητο προς διάθεσή του σε δύο πόλεις.

Dirent (ελληνικών συμφερόντων) Email: info@dirent.ro tel: +40 21 300 09 96

Lea Rent Email: office@lea-rent.com tel +40314055885

Avis Email: office@avis.ro tel +40212104344

Εσωτερικές αεροπορικές γραμμές: Οι αεροπορικές TAROM, RyanAir, Anima Wings, Wizz και HiSky εξασφαλίζουν την αεροπορική σύνδεση μεταξύ πόλεων στο εσωτερικό της χώρας, προσφέροντας την πλέον γρήγορη μετακίνηση.

Συγκοινωνίες: Το Βουκουρέστι διαθέτει πλήρες δίκτυο συγκοινωνιών. Επιπλέον, είναι η μόνη πόλη στην Ρουμανία που διαθέτει μετρό (5 γραμμές, αναμένεται η κατασκευή και 6ης γραμμής προς το αεροδρόμιο – έχει εξαγγελθεί η κατασκευή μετρό και στο Cluj-Napoca).

Διαμονή: Η μέση τιμή σε ένα μονό δωμάτιο στο Βουκουρέστι 3 αστέρων ανέρχεται σε 60 ευρώ ημερησίως. Η μέση τιμή για ένα γεύμα είναι περίπου 75 Ron ήτοι 15 ευρώ. Δύναται κανείς να πάρει γεύμα σε εστιατόριο οποιαδήποτε ώρα θελήσει και τα περισσότερα είναι ανοικτά από 11πμ μέχρι αργά το βράδυ.

Γραμματειακή υποστήριξη: Πολλές γραμματείες στην Ρουμανία ομιλούν καλά τα αγγλικά, ενώ η αμοιβή τους ανέρχεται σε 80-100 ευρώ /ημερησίως.

Φιλοδωρήματα (TIPS): Είναι συνήθεια να δίνει κανείς φιλοδωρήματα που φθάνουν από 10% έως 15% του συνολικού ποσού της απόδειξης.

Συνάλλαγμα: Κατά την είσοδο και κατά την έξοδο από την χώρα είναι ελεύθερη η εισαγωγή και εξαγωγή ξένου συναλλάγματος μέχρι του ποσού των **10.000 Ευρώ**. Σε περίπτωση εξαγωγής ποσού άνω των 10.000 Ευρώ, απαιτείται η δήλωσή του στις τελωνειακές αρχές.

Δυνατότητα επιστροφής ΦΠΑ για επιχειρηματική επίσκεψη στην Ε.Ε.

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2008/9/CE οδηγία της Ε.Ε., απαιτείται συμπλήρωση τραπεζικού εντύπου, προκειμένου να επιστραφεί ο ΦΠΑ, που καταβλήθηκε από τις επιχειρήσεις στην Ε.Ε.

Παράδειγμα για έξοδα επίσκεψης στο Βουκουρέστι (διάρκεια 4 ημέρες)

Αεροπορικό εισιτήριο 150 -250 ευρώ περίπου

Μεταφορά από αεροδρόμιο μετ' επιστροφής 25-35 ευρώ

Ενοικίαση αυτοκινήτου	160 ευρώ
Έξοδα διαμονής σε ξενοδοχείο (3 νύχτες)	270 ευρώ
4 Γεύματα /Ατομο	120-200
Σύνολο	<u>720 -915 ευρώ</u>

B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα

Τα Εμπορικά Κέντρα στην Ρουμανία

Η επέκταση των εμπορικών κέντρων δεν φαίνεται ότι θα σταματήσει τα επόμενα χρόνια. Υπάρχει, προς το παρόν τουλάχιστον, ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών ανάπτυξης και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (developers). Οι τιμές των εμπορικών χώρων στην Ρουμανία σήμερα είναι αρκετά υψηλές, και ιδιαίτερα στο Βουκουρέστι, όπου και το εμπορικό κέντρο της χώρας.

Στην Ρουμανία τα εμπορικά κέντρα είναι πιο επιτυχημένα από τα καταστήματα της γειτονιάς και ο ρουμάνος καταναλωτής αρέσκεται να ακολουθεί τον αμερικανικό και δυτικοευρωπαϊκό τρόπο ζωής, αφού συνδυάζει τις αγορές με την διασκέδαση και άλλες δραστηριότητες.

Το 2024, το εμπορικό κέντρο με τα μεγαλύτερα έσοδα στη Ρουμανία, 67,1 εκ. ευρώ, ήταν το “AFI Palace Cotroceni”. Ακολούθησαν το “Băneasa Shopping City”, επίσης στο Βουκουρέστι, με έσοδα περίπου 299 εκ. λεί (περίπου 61 εκ. ευρώ) το 2024 (+7,3% σε σχέση με το 2023, τα υψηλότερα έσοδα στην ιστορία της εταιρείας) και το Mega Mall στο Βουκουρέστι, με έσοδα άνω των 180 εκ. λεί (περίπου 37 εκ. ευρώ, επίσης τα υψηλότερα στην ιστορία του). Άλλα σημαντικά εμπορικά κέντρα στην πρωτεύουσα είναι το Parklake, το Promenada, το Military Shopping Center και το Sun Plaza. Παρατηρείται ότι μέχρι το τέλος του 2024, η συνολική επιφάνεια των σύγχρονων εμπορικών κέντρων στη Ρουμανία ξεπέρασε τα 4,5 εκατομμύρια τετραγωνικά μέτρα, γεγονός οπωσδήποτε ενδεικτικό της ανάπτυξης που γνωρίζει αυτός ο κλάδος του λιανικού εμπορίου.

E-Commerce

Ένας ακόμη σχετικά προσφιλής τρόπος αγορών, είναι οι ηλεκτρονικές αγορές. Ο νόμος 365/2002 για το ηλεκτρονικό εμπόριο εναρμόνισε την ρουμανική νομοθεσία με την κοινοτική οδηγία 2000/31/EK από 08.06.2000 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1500886056073&uri=CELEX:32000L0031>), σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά (οδηγία σχετική με το ηλεκτρονικό εμπόριο).

Η αγορά ηλεκτρονικού εμπορίου της Ρουμανίας θα ξεπεράσει τα 8 δισ. ευρώ το 2025, αφού το 2024 έφτασε τα 7,7 δισ. ευρώ, σύμφωνα με ειδική έκθεση που δημοσιεύθηκε το Μάρτιο (συγκεκριμένα, η δεύτερη έκδοση της έκθεσης «eCommerce Insights 2025», η οποία διενεργήθηκε από την MerchantPro). Παρά το δύσκολο γεωπολιτικό και κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο, η τοπική αγορά ηλεκτρονικού εμπορίου επέδειξε υψηλή ανθεκτικότητα και καλή ικανότητα προσαρμογής, σημειώνοντας ανάπτυξη 8% (σε σχέση με το 2023), σημαντικά υψηλότερη από την άνοδο του ΑΕΠ (0,8%). Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Statista, η μέση αξία των ηλεκτρονικών αγορών που πραγματοποίησε ένας ηλεκτρονικός πελάτης το 2024 ήταν περίπου 857 ευρώ, ενώ το 55% των Ρουμάνων αγόρασε τουλάχιστον μία φορά online κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Τα στοιχεία που αναλύθηκαν από την τοπική πλατφόρμα για λύσεις SaaS για το ηλεκτρονικό εμπόριο, MerchantPro, στο πλαίσιο της ανάλυσης αγοράς eCommerce Insights, δείχνουν ότι οι περιοχές με την πιο αδύναμη κάλυψη του ηλεκτρονικού εμπορίου παραμένουν η Ολτένια (38,4%) και η Νότια Μουντενια (39,5%), ενώ η πιο ενεργή περιοχή είναι το Βουκουρέστι - Ιλφον (64,1%). Οι υπόλοιπες ιστορικές περιοχές της χώρας κυμαίνονται γύρω στον μέσο όρο του 55%. Σύμφωνα με την ανάλυση των εμπειρογνομώνων, το ένα τρίτο των συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν το 2024 πληρώθηκαν με κάρτα, ενώ οι εναλλακτικές μέθοδοι, όπως το Revolut Pay και το Apple Pay, γίνονται όλο και πιο δημοφιλείς. Σε αυτό το πλαίσιο, η γενιά Z είναι το τμήμα των αγοραστών που προτιμά τις κινητές πλατφόρμες, αγοράζει με βάση το περιεχόμενο βίντεο και αποδίδει σημασία στη

βιωσιμότητα. Επίσης, όλο και περισσότεροι καταναλωτές επιλέγουν να αγοράζουν από μεγάλες αγορές και επιλέγουν ένα ηλεκτρονικό κατάστημα με βάση κριτήρια που εξασφαλίζουν μια βολική και διαφανή εμπειρία. Έτσι, ο πιο σημαντικός παράγοντας για το 41% των ερωτηθέντων είναι η δωρεάν αποστολή, ενώ το 27% εκτιμά τις λεπτομερείς περιγραφές των προϊόντων. Ταυτόχρονα, σχεδόν το ένα τέταρτο των Ρουμάνων (24%) αποφεύγει τα καταστήματα με κρυφές χρεώσεις, ενώ οι δωρεάν επιστροφές έχουν σημασία για το 21%. Επιπλέον, το 15% προτιμά ευέλικτες επιλογές, όπως η αντικαταβολή ή η άμεση παράδοση στο σπίτι. Στην κατάταξη των αγαπημένων κατηγοριών προϊόντων προηγούνται τα προϊόντα ομορφιάς, τα οποία έχουν ξεπεράσει σε δημοτικότητα τον τομέα της μόδας, αποτελώντας την επιλογή για ηλεκτρονικές αγορές για το 64% του κοινού. Ταυτόχρονα, τα φαρμακευτικά προϊόντα απολαμβάνουν δημοτικότητα υψηλότερη από τα ηλεκτρονικά είδη. Σε γενικό επίπεδο, η αγορά ηλεκτρονικού εμπορίου στη Ρουμανία πολώνεται μεταξύ μικρών, πολυάριθμων και ευέλικτων παικτών και μεγάλων εταιρειών, οι οποίες ελέγχουν μεγάλο μέρος των εσόδων : το 98,3% των εταιρειών είναι μικρές, αλλά παράγουν μόνο το 41% του κύκλου εργασιών του τομέα, ενώ οι μεγάλες εταιρείες, αν και αντιπροσωπεύουν μόνο το 0,025% του συνόλου, αποφέρουν το ένα τρίτο των εσόδων της αγοράς. Τέλος, οι μεσαίες-μεγάλες εταιρείες (50-249 εργαζόμενοι) σημείωσαν επιταχυνόμενη αύξηση του κύκλου εργασιών κατά 31,6%. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, το 64% των Ρουμάνων αγοράζει από διεθνείς ιστότοπους, κυρίως για χαμηλότερες τιμές, και σχεδόν οι μισοί (47%) τους χρησιμοποιούν για προϊόντα που δεν είναι διαθέσιμα στα τοπικά καταστήματα. Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα στοιχεία που δημοσίευσε η η Eurostat, δυνάμει των οποίων η σημαντικότερη αύξηση στο ποσοστό των χρηστών του Διαδικτύου που πραγματοποίησαν ηλεκτρονικές αγορές την τελευταία δεκαετία, μεταξύ όλων των χωρών της Ε.Ε., εντοπίζεται στη Ρουμανία – από 17% το 2014, σε 60% το 2024, αύξηση 43%.

Σύμφωνα με δηλώσεις του κ. Andrei Radu, CEO της εταιρείας ψηφιακού marketing Grec (www.gpec.ro) “Το ρουμανικό ηλεκτρονικό εμπόριο έχει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης με προβλέψεις για διπλασιασμό της αξίας της αγοράς σε περίπου 10 χρόνια, ίσως και λιγότερο. Ακριβώς επειδή πρόκειται για μια αναπτυσσόμενη αγορά, οι ευκαιρίες είναι σημαντικές - για παράδειγμα, σύμφωνα με τα στελέχη της eMAG (σ.σ. η μεγαλύτερη πλατφόρμα ηλεκτρονικού εμπορίου στη Ρουμανία), στη Ρουμανία υπάρχουν περίπου 15 εκατομμύρια μοναδικά προϊόντα στην προσφορά των ηλεκτρονικών καταστημάτων, ενώ στη Γερμανία υπάρχουν πάνω από 100 εκατομμύρια. Αυτό σημαίνει ότι η αγορά είναι ανοικτή σε νέους εγχώριους παίκτες, η γκάμα των προϊόντων που διατίθενται στο διαδίκτυο θα συνεχίσει να αυξάνεται και το ενδιαφέρον των διεθνών παικτών για την είσοδο στη ρουμανική αγορά θα είναι όλο και μεγαλύτερο. Βλέπουμε ήδη πολλά διεθνή ηλεκτρονικά καταστήματα να αρχίζουν να δραστηριοποιούνται στη Ρουμανία, ειδικά στον τομέα της μόδας”.

Πολύ μεγάλο μέρος των ηλεκτρονικών συναλλαγών γίνονται μέσω κινητού τηλεφώνου. Η χώρα έχει έναν από τους υψηλότερους αριθμούς συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας, περίπου 28 εκατομμύρια στις αρχές του 2024. Στην ρουμανική αγορά δραστηριοποιούνται οι μεγάλες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας Telekom, Vodafone, Orange και η εγχώρια Digi, ενώ όλες διαθέτουν ηλεκτρονικά καταστήματα.

Επίσης, αύξηση παρατηρείται και στην χρήση ιστοσελίδων δημοπρασιών, ρουμανικών και διεθνών. Παρατηρείται επίσης ανοδική τάση χρήσης κινητών συσκευών για την πραγματοποίηση ηλεκτρονικών συναλλαγών, με αποτέλεσμα το 70% των ηλεκτρονικών αγορών να πραγματοποιούνται σήμερα μέσω κινητών τηλεφώνων. Μία ακόμη παρατηρούμενη τάση είναι η δυνατότητα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών αγορών με χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Πέραν της προβολής τους στο facebook ή στο instagram, πολλές εταιρείες δίνουν τη δυνατότητα εισόδου σε ηλεκτρονικό κατάστημά τους στις σελίδες τους στα μέσα αυτά.

Συνήθως, ο καταναλωτής προτιμά να πληρώνει με αντικαταβολή τα προϊόντα που αγοράζει (κατά 90% των περιπτώσεων), ενώ η απ' ευθείας πληρωμή μέσω τραπεζικών καρτών αφορά μόνο στο 6%-7% και το υπόλοιπο 3-4% αφορά σε άλλες μεθόδους πληρωμής.

Στην Ρουμανία υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 5.000 ενεργά διαδικτυακά καταστήματα (online). Επισημαίνουμε ότι από τα 5.000 ηλεκτρονικά καταστήματα μόνο τα 200 είναι μεγάλου και μεσαίου βεληνεκούς, και ξεπερνούν σε ετήσιο κύκλο εργασιών το 1 εκατ. ευρώ.

Όπως και στις άλλες χώρες, έτσι και στην Ρουμανία, το κύριο χαρακτηριστικό προτίμησης των ηλεκτρονικών αγορών δεν είναι πλέον η τιμή. Οι καταναλωτές φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για την δωρεάν αποστολή, τις εκπτώσεις και συναφείς προωθητικές ενέργειες, την δωρεάν επιστροφή και την ταχεία παράδοση.

Εταιρείες ηλεκτρονικού εμπορίου

Οι εταιρείες που κυριαρχούν στο ηλεκτρονικό εμπόριο της Ρουμανίας, ανά τομέα, είναι οι εξής :

Ηλεκτρονικά: Η κατηγορία που εμφανίζει τον υψηλότερο όγκο επισκεψιμότητας, κυριαρχείται από την eMAG. Ακολουθούν οι εταιρείες Altex, Vexio.ro, Media Galaxy, PC Garage και evoMAG.

Μόδα: Οι ηγέτιδες εταιρείες στον κλάδο της μόδας είναι οι FashionDays, epantofi.ro, ABOUT YOU, bonprix.ro και Sinsay. Δυναμικά κινείται και η νεοεμφανιζόμενη modivo.ro.

Καλλυντικά: Η κατηγορία γνώρισε μια αλλαγή, με την είσοδο δύο νέων παικτών, των NailsUp.ro και KitUnghii.ro, οι οποίοι αντικατέστησαν την παρουσία της Oriflame. Ενώ η Notino διατηρεί την ηγετική της θέση, υπερέχοντας τόσο στην ψηφιακή παρουσία όσο και στην ψηφιακή ωριμότητα, η MAKEUP αναδεικνύεται ως ισχυρός ανταγωνιστής σε κοντινή απόσταση.

Είδη σπιτιού/έπιπλα: Η κατηγορία παρουσιάζει σαφή πόλωση, με τέσσερις παίκτες να κυριαρχούν: ο ηγέτης εξακολουθεί να είναι η IKEA, ακολουθούμενη στενά από τις Mobexpert, JYSK και VidaXL. Οι νεοεισερχόμενοι δυναμικά στην αγορά είναι οι The Home και videnov.ro.

Βιβλίο: Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στην κατηγορία, που δημιουργήθηκαν από την εμφάνιση τριών νέων ανταγωνιστών: Το printrecarti.ro, το bookzone.ro και το libreriaonline.ro αντικατέστησαν το Litera.ro και το Libreria Delfin. Ο ηγέτης παραμένει η Elefant, από το 2021, ενώ ισχυρή παρουσία στην αγορά έχουν και οι Libris και Carturesti.

Προϊόντα για παιδιά και μωρά: Σε σύγκριση με τις άλλες εταιρείες που περιλαμβάνονται στη μελέτη, τα καταστήματα αυτής της κατηγορίας έχουν μικρή διαδικτυακή επισκεψιμότητα. Ηγέτης είναι η Noriel, ακολουθούμενη στενά από την BebeTei. Στην κατηγορία των καινοτόμων – νεοεισερχόμενων διακρίνεται η Next.ro και η BabyMatters, ενώ στον κατάλογο συμπεριλαμβάνονται ακόμη οι BabyNeeds, Nichiduta και BestKids.

Pet shop: Στη συγκεκριμένη κατηγορία ηγέτης είναι η zooplus.ro. Άλλες παρουσίες, με δυνατότητες ανάπτυξης είναι οι PetMart.ro, Conservator, Pet Max, ενώ από απόσταση ακολουθούν οι Maxi Pet, pentruanimale.ro και Animax. Παρακάτω παρατίθενται οι ιστοσελίδες ορισμένων από τις πιο δυναμικές εταιρείες στο ηλεκτρονικό εμπόριο της Ρουμανίας :

Emag	http://www.emag.ro/
Altex	https://altex.ro/
Cel	http://www.cel.ro/
EvoMag	http://www.evomag.ro/
F64	http://www.f64.ro/
PCGarage	http://www.pcgarage.ro/
PCFun	http://www.pcfun.ro/
MarketOnline	http://www.marketonline.ro/
Shopmania	http://www.shopmania.ro/

Elefant	http://www.elefant.ro/
Vivre	http://www.vivre.ro/
My Closet	https://www.mycloset.ro/
Fashion Days	https://www.fashiondays.ro/
Answear	https://answear.ro/
AboutYou	https://www.aboutyou.ro/

B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία

Η προστασία των ευρεσιτεχνιών, των μοντέλων και των βιομηχανικών σχεδίων ρυθμίζεται από την ρουμανική νομοθεσία και την αντίστοιχη διεθνή.

Η διάρκεια της προστασίας μιας **ευρεσιτεχνίας ανέρχεται στα 20 έτη**, από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης εγγραφής του δικαιώματος, με δυνατότητα επέκτασης 5 ετών. Το πιστοποιητικό ενός **μοντέλου είναι ισχύος 5 ετών** από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης και δύναται να επεκταθεί για 3 επιπλέον έτη. Η προστασία του **βιομηχανικού σχεδίου** μπορεί να είναι για **10 έτη**, με δυνατότητα επέκτασης για 5 έτη.

Το σύστημα σχετικά με την διεθνή εγγραφή σήματος και εμπορικής επωνυμίας προϊόντων ρυθμίζεται από την Συμφωνία της Μαδρίτης της 4.04.1891 και το πρωτόκολλο της Μαδρίτης της 28.6.1989, των οποίων τόσο η Ρουμανία, όσο και η Ελλάδα είναι μέλη. Το σύστημα της Μαδρίτης προσφέρει την δυνατότητα απόκτησης τίτλου διεθνούς πιστοποιητικού προστασίας σήματος σε πολλές χώρες, με μόνο μία αίτηση εγγραφής απ' ευθείας στο Εθνικό ή περιφερειακό Γραφείο. Έτσι, κάθε πρόσωπο που συνδέεται (εθνικότητα, κατοικία, εγκατάσταση) με μία χώρα μέλος της συμφωνίας, δύναται να αποκτήσει προστασία μάρκας με διεθνή κατοχύρωση σε άλλες χώρες της Ένωσης της Μαδρίτης. Μετά την εγγραφή της μάρκας σε ένα κράτος μέλος της συνθήκης, η αίτηση διεθνούς κατοχύρωσης μπορεί να κατατεθεί στην Διοίκηση κατοχύρωσης του κράτους και μετά από το Γραφείο Διεθνούς καταχώρησης της Γενεύης να μεταβιβαστεί σε άλλες χώρες.

Στην Ρουμανία, υπάρχουν οι ακόλουθοι τρεις τρόποι εγγραφής ευρεσιτεχνίας:

- Αίτηση στον Οργανισμό τυποποίησης OSIM: αυτός ο τρόπος επιτρέπει την απόκτηση της προστασίας της ευρεσιτεχνίας μόνο για την Ρουμανία, για μία περίοδο 20 ετών, από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης.
  - Διεθνής αίτηση στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνιών (ΟΕΒ) στο Μόναχο, όπου η απόκτηση της ευρεσιτεχνίας δεν ισχύει μόνο για την Ρουμανία αλλά για τις χώρες οι οποίες υπέγραψαν την συμφωνία (www.European-patent-office.org).
  - Διεθνής αίτηση στον OSIM στην Ρουμανία, ο οποίος θα αναλάβει και την διαδικασία να μεταβιβάσει την αίτηση στον οργανισμό (ΟΕΒ), σε εφαρμογή της συμφωνίας του Μονάχου και της συνθήκης στον τομέα ευρεσιτεχνιών (Patent Cooperation Treaty) που υπογράφηκε στην Ουάσινγκτον. Η απλότητα, η αποτελεσματικότητα και η ταχύτητα μιας μόνης αίτησης στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνιών αποτελεί την πλέον ιδανική και συχνή λύση. Επιπλέον, διατυπώνεται σύμφωνα με την κάθε εθνική νομοθεσία, αποφεύγοντας τα ενδεχόμενα λάθη στην μετάφραση.

Διαδικασία εγγραφής στον OSIM

Η εγγραφή στον OSIM στην Ρουμανία εξασφαλίζει την προστασία μόνο στην χώρα για μία διάρκεια 20 ετών, από την ημέρα κατάθεσης της ευρεσιτεχνίας και καταβάλλοντας μία ετήσια συνδρομή μετά από την πάροδο 3 ετών κατοχύρωσης. Το πρώτο στάδιο της κατοχύρωσης συνίσταται

στην κατάθεση στην έδρα του εν λόγω ρουμανικού οργανισμού (ή μέσω ταχυδρομείου) ενός παραστατικού σε 3 αντίγραφα, δακτυλογραφημένου σε μορφή A4, σε ένα λευκό χαρτί, τυπωμένου σε μία μόνο πλευρά και περιλαμβάνοντας τα κατωτέρω στοιχεία: μία πλήρη περιγραφή της ευρεσιτεχνίας, τις απαιτήσεις, τα επεξηγηματικά σχέδια και ένα περιληπτικό περιεχόμενο της ευρεσιτεχνίας. Απο την 1^η Μαρτίου 2009, ο ρουμανικός οργανισμός αποδέχεται τις αιτήσεις, που κατατίθενται ηλεκτρονικώς.

Οι αιτήσεις των ευρεσιτεχνιών, που γίνονται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, δημοσιεύονται άμεσα, μετά την πάροδο 18 μηνών από την ημερομηνία κατάθεσης, και με βάση το αν έχει αναγνωρισθεί μία προτεραιότητα. Μετά από αίτηση ενός φυσικού ή νομικού προσώπου που έχει το δικαίωμα, η δημοσίευση δύναται να είναι σε ένα διάστημα μικρότερο των 18 μηνών. Οι αρχές προχωρούν σε μία εις βάθος έρευνα, όσον αφορά στο αίτημα της ευρεσιτεχνίας και τις προϋποθέσεις, που απαιτούνται, ώστε μία ευρεσιτεχνία να γίνει αποδεκτή. Η έρευνα αυτή μπορεί να διαρκέσει και 30 μήνες. Η απόφαση για την χορήγηση της ευρεσιτεχνίας ή την απόρριψη αυτής δημοσιεύεται στο επίσημο δελτίο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας της Ρουμανίας «buletinul Oficial de Proprietate industrial al României (BOPI) εντός ενός μηνός από την ημερομηνία της απόφασης. Το ποσό, που απαιτείται (φόροι) για την διαδικασία εγγραφής μιας ευρεσιτεχνίας ανέρχεται σε 2.100 Λέι ήτοι 465 ευρώ, εκτός της ετήσιας συνδρομής, όταν η ευρεσιτεχνία γίνεται αποδεκτή.

Διαδικασία εγγραφής εμπορικής επωνυμίας – σήματος

Η εμπορική επωνυμία ή μάρκα είναι ένα γραφικό σήμα, που αντιπροσωπεύει ένα προϊόν και χρησιμεύει στο να διακρίνει κανείς τα προϊόντα και τις υπηρεσίες από εκείνα του ανταγωνισμού. Τα διακριτικά σήματα δύνανται να αποτελέσουν την μάρκα ή επωνυμία του προϊόντος. Έτσι π.χ., η μάρκα ενοικίασης αυτοκινήτων AVIS, που έχει την πλάγια γραφή των χαρακτήρων, δηλώνει την ταχύτητα, το σήμα της IBM με τις διακεκομμένες γραμμές υποδηλώνει την σοβαρότητα, το σήμα της HEINTZ δηλώνει την σταθερότητα. Τα βασικά χαρακτηριστικά των σημάτων αυτών, συνήθως, δεν αλλάζουν (γραμματοσειρά, χαρακτήρες, πάχος γραμμμάτων) για να μην προκαλέσουν σύγχυση στον καταναλωτή. Παράλληλα, τα γράμματα, οι αριθμοί, τα διακριτικά σήματα, οι τρισδιάστατες απεικονήσεις, τα χρώματα, η μορφή του προϊόντος, αλλά και η συσκευασία παραμένουν ίδιες με την διατήρηση του σήματος. Η Οδηγία 2008/95/CE του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22.10.2008, η οποία εναρμονίζει την νομοθεσία των κρατών μελών στον τομέα της επωνυμίας και μάρκας (κωδικοποίηση), είναι εφαρμοστέα και στο ρουμανικό δίκαιο.

Το Μητρώο των εμπορικών επωνυμιών και σημάτων διαιρείται σε 45 κατηγορίες προϊόντων ή υπηρεσιών. Μία μάρκα κατατίθεται για τα ειδικά προϊόντα ή τις κατηγορίες ειδικών προϊόντων. Είναι συνήθως προτιμότερο να δίνεται εκ των προτέρων μία πλήρως ενημερωμένη λίστα για τα προϊόντα, που επιθυμούμε να προστατεύσουμε. Επίσης, ο κατέχων την μάρκα του προϊόντος θα πρέπει να περιγράψει στο Μητρώο εμπορικών επωνυμιών την λίστα όλων των προϊόντων ή υπηρεσιών, τα οποία πρόκειται να διακινηθούν στην αγορά, με στόχο να προστατεύσει την αποκλειστικότητα της μάρκας αυτής στην είσοδο νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, που είναι όμοια.

Η προστασία της 'μάρκας' μπορεί να αποκτηθεί α) σε εθνικό επίπεδο στην Ρουμανία β) σε κοινοτικό επίπεδο στο Γραφείο Εναρμονίσεως στην εσωτερική αγορά (ΟΗΜΙ) γ) σε διεθνές επίπεδο, προς εφαρμογή της συνθήκης της Μαδρίτης της 14.04.1891 σε ένα ή πολλά κράτη μέλη της συμφωνίας. Η συμφωνία της Μαδρίτης καθιστά δυνατή την διεθνή εγγραφή μίας μάρκας σε ένα ή περισσότερα συμβεβλημένα κράτη της συμφωνίας, διαμέσω της κατάθεσης σχετικής αίτησης στον Οργανισμό "ΟΗΜΙ".

Σε εθνικό επίπεδο, η προστασία της μάρκας μπορεί να γίνει καταθέτοντας ένα ειδικό έντυπο στον OSIM (ή αποστέλλοντας ταχυδρομικώς την αίτηση). Η αίτηση δύναται να

περιλαμβάνει το όνομα του καταθέτη, την έδρα του (αν δεν διαμένει στην Ρουμανία) και μία ταχυδρομική διεύθυνση, ενώ θα πρέπει να ορίζεται σύμβουλος πνευματικής ιδιοκτησίας ή κάποιον ειδικό δικηγορικό γραφείο. Ακόμη, θα πρέπει να δοθεί μία περιγραφή της μάρκας (με μία αναπαραγωγή της φωτογραφίας, σε μορφή 6X6, κολλημένη στην αίτηση σε ειδικό μέρος), τα χρώματα, ο κατάλογος των προϊόντων ή των υπηρεσιών όπως και η σφραγίδα και υπογραφή του καταθέτη. Το ποσό των δικαιωμάτων ή των φόρων, που απαιτούνται για την εγγραφή μίας μάρκας στην Ρουμανία, μπορεί να είναι 2.000 λεί (περίπου 400 ευρώ) για την προστασία μιας κατηγορίας προϊόντων ή υπηρεσιών. Η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει 6 έως 9 μήνες

Τα σχέδια και τα μοντέλα

Το βιομηχανικό σχέδιο, μπορεί να περιγράφεται ως η εξωτερική όψη ενός προϊόντος ή ένα μέρος του προϊόντος, αντιπροσωπεύεται σε δύο διαστάσεις, και ορίζεται από τις γραμμές, τα περιτυλίγματα, την μορφή, την σύνθεση, την διακόσμηση και τα χρώματα του. Το βιομηχανικό σχέδιο αποτελείται από γραφικές παραστάσεις και από σχέδια που περιγράφονται σε χαρτί, σε πλαστικό, σε ύφασμα, σε πορσελάνη, σε κεραμικό ή σε ξύλο, ενώ το βιομηχανικό μοντέλο μπορεί να περιγράφεται, ως η εξωτερική μορφή ενός προϊόντος ή μέρους του προϊόντος, παρουσιάζεται σε τρεις διαστάσεις και ορίζεται κατά τον ίδιο τρόπο, όπως και το βιομηχανικό σχέδιο. Το βιομηχανικό μοντέλο μπορεί να είναι σε τρεις διαστάσεις, όπως τα έπιπλα, τα υποδήματα, τα βάζα. Τα προϊόντα αυτά μπορεί να προστατεύονται αν χαρακτηρίζονται από ατομικότητα και αποτελούν μία νέα ιδέα.

Το σχέδιο ενός βιομηχανικού σχεδίου μπορεί να είναι εγγεγραμμένο σύμφωνα με το άρθρο 11, σε αντίθεση με τα σχέδια και τα μοντέλα, που αντιβαίνουν με την δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη.

Για την εγγραφή ενός σχεδίου ή ενός βιομηχανικού μοντέλου, πρέπει να καταθέσει κανείς την αίτηση εγγραφής με τα συμπληρωματικά παραστατικά και να υπάρξει, επομένως, μία κανονική εθνική κατάθεση εγγραφής. Το επόμενο στάδιο αφορά την προκαταρκτική εξέταση και ακολουθεί η δημοσίευση στο Δελτίο των βιομηχανικών προτύπων 'Buletinul Oficial de Proprietate industrial' (bopi), παράρτημα 'Σχέδια και Μοντέλα', την εξέταση σε βάθος και την έκδοση πιστοποιητικού εγγραφής.

Ο τίτλος, ο οποίος δίδεται για την προστασία ενός σχεδίου ή ενός μοντέλου, είναι ισχύος 10 ετών, από την ημερομηνία της παρουσίασης της κατάθεσης σε εθνικό επίπεδο, με 3 παρατάσεις των 5 ετών, και έναντι πληρωμής των φόρων που προβλέπονται από τον νόμο.

Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι:

Ο OSIM (Oficiul de Stat pentru Inventii si Marci) αποτελεί τον αρμόδιο οργανισμό στην Ρουμανία για την κατάθεση και την προστασία του σήματος – εμπορικής επωνυμίας και των πνευματικών δικαιωμάτων.

Η προστασία του σήματος ή της εμπορικής επωνυμίας μπορεί να γίνει στην Ρουμανία, σε κοινοτικό επίπεδο, ή σε διεθνές επίπεδο.

Η εγγραφή ευρεσιτεχνίας στον OSIM εξασφαλίζει την προστασία στην Ρουμανία για διάρκεια 20 ετών, από την ημερομηνία της κατάθεσης, με πληρωμή των φόρων, αλλά και της ετήσιας συνδρομής μετά την πάροδο 3 ετών.

Τα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας, ισχύουν κατά την διάρκεια ζωής του δημιουργού, ενώ μεταβιβάζονται στους κληρονόμους για διάρκεια 70 ετών.

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ

Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας

Με τη Ρουμανία έχουν υπογραφεί οι κάτωθι Συμφωνίες στον τομέα της αποφυγής διπλής φορολογίας και προστασίας των επενδύσεων :

- Σύμβαση για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας σχετικά με τους Φόρους Εισοδήματος και Κεφαλαίου (Ισχύει από 7.4.1995).
- Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας εξ Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967).
- Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας Ναυτιλίας, Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967).
- Συμφωνία για την Προώθηση και την Αμοιβαία Προστασία των Επενδύσεων (Ισχύει από 12.6.1998).

Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων

Το καθεστώς φορολογίας των εισοδημάτων φυσικών προσώπων ρυθμίζεται από την φορολογική αρχή για κάθε κατηγορία και για τα έσοδα που αποκτήθηκαν από το εν λόγω φυσικό πρόσωπο κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους.

Η φορολόγηση των εσόδων των φυσικών προσώπων ανέρχεται σε 10% από 1.1.2018, εκτός αν υπάρχει άλλη ειδική πρόβλεψη. Το κριτήριο του μονίμου κατοίκου της Ρουμανίας χορηγείται, σύμφωνα με τον φορολογικό κώδικα, στα άτομα που διαμένουν στην Ρουμανία περισσότερες από 183 ημέρες το έτος.

Η φορολογία φυσικών προσώπων εφαρμόζεται στους μονίμους κατοίκους της Ρουμανίας και για τις κάτωθι κατηγορίες φορολογουμένων :

- φυσικά πρόσωπα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, για όλα τα έσοδα τους ανά τον κόσμο.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά θεωρούνται ως φορολογούμενοι στη Ρουμανία (εφόσον το κέντρο των συμφερόντων τους βρίσκεται στη Ρουμανία) και διαμένουν στην Ρουμανία για 183 ημέρες το έτος, από την 1 Ιανουαρίου του έτους.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά διατηρούν ανεξάρτητη δραστηριότητα στην Ρουμανία και διαθέτουν μόνιμη έδρα σε αυτή, για τα έσοδα που διαχειρίζεται το φυσικό πρόσωπο.
- φυσικά πρόσωπα που δεν διαθέτουν φορολογική κατοικία στην Ρουμανία, αλλά έχουν υπογράψει συμβόλαιο εργασίας με Ρουμάνο εργοδότη, για το εισόδημα που προβλέπεται από το εν λόγω συμβόλαιο.

Τα φυσικά πρόσωπα φορολογούνται για τα έσοδα που προκύπτουν από τις ακόλουθες πηγές:

1. αμοιβή ανεξάρτητης δραστηριότητας
2. μισθοί
3. ενοικίαση αγαθών
4. επενδύσεις - τα έσοδα που πραγματοποιούνται από τις επενδύσεις κεφαλαίου (όπως τόκοι,
5. μερίσματα, μεταβιβάσεις μετοχικού κεφαλαίου κ.α.) υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς
6. συντάξεις
7. αγροτικές δραστηριότητες
8. έσοδα που προέρχονται από τυχερά παιχνίδια, τα οποία υπόκεινται σε ειδικό φορολογικό καθεστώς

9. Έσοδα, τα οποία προέρχονται από μεταβιβάσεις ακινήτων και πωλήσεων αυτών και των οποίων το ποσοστό εξαρτάται από την περίοδο, κατά την οποία ο ιδιοκτήτης – φορολογούμενος προχώρησε στην μεταβίβαση του ακινήτου.

Με πρόσφατη φορολογική μεταρρύθμιση (Σεπτέμβριος 2023), η φορολογική απαλλαγή για τους εργαζόμενους στην πληροφορική, τις κατασκευές, τη γεωργία και τη βιομηχανία τροφίμων διατηρείται μόνο για μηνιαία εισοδήματα κάτω των 10.000 λέι (περίπου 2.000 ευρώ). Η απαλλαγή ισχύει για έναν μόνο εργοδότη, ενώ το μέρος του ακαθάριστου μηνιαίου εισοδήματος που υπερβαίνει τα 10.000 λέι δεν επωφελείται από φορολογικές διευκολύνσεις.

Φορολογικές απαλλαγές

Η φορολογική νομοθεσία καθορίζει τις περιπτώσεις μη καταβολής του ΦΠΑ, όπως η απαλλαγή φόρων και δασμών σε ειδικές ζώνες. Θα πρέπει κανείς να συμβουλευθεί ειδικό ορκωτό λογιστή.

Επιστροφή ΦΠΑ

Στην περίπτωση που το ποσό του ΦΠΑ που έχει καταβάλει η εταιρεία είναι ανώτερο από τον ΦΠΑ που έχει εισπράξει, η διαφορά δύναται να εισπραχθεί με συμψηφισμό ή επιστροφή φόρου. Το πλεόνασμα του ΦΠΑ που εκπίπτει μπορεί να συμψηφισθεί με άλλους φόρους που επιβάλλονται από το κράτος.

Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων

Η φορολογία των επιχειρήσεων ανέρχεται σε **16% επί των κερδών** (flat tax). Για τα κέντρα διασκέδασης (club και κέντρα τυχερών παιγνίων) η φορολογία είναι 5% επί του κύκλου εργασιών.

Αναλυτικότερα, επιβαρύνονται με φόρο τα κέρδη:

- Των νομικών προσώπων ρουμανικού δικαίου και οι εταιρείες που έχουν την έδρα τους στην Ρουμανία και δημιουργήθηκαν σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν είτε στην Ρουμανία είτε στο εξωτερικό.
- Των ξένων νομικών προσώπων, τα οποία διαθέτουν στην Ρουμανία μία σταθερή έδρα, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από αυτή την εταιρεία στη Ρουμανία.
- Των ξένων νομικών προσώπων και των φυσικών προσώπων που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά ασκούν στην Ρουμανία δραστηριότητες στο πλαίσιο μιας συνεργασίας με ένα άλλο νομικό πρόσωπο και για τα κέρδη που εισπράχθηκαν.
- Των ξένων νομικών προσώπων για τα έσοδα από τα ακίνητα τα οποία βρίσκονται στην Ρουμανία και τα κέρδη που προέρχονται από παραχωρήσεις μετοχών ρουμανικών εταιρειών.

Οι δαπάνες αφαιρούνται από την φορολογία, εάν και μόνο τα έξοδα αυτά είναι συνδεδεμένα με την απόκτηση φορολογητέων εσόδων.

Οι ακόλουθες κατηγορίες δεν υπόκεινται σε φορολόγηση:

- Έσοδα από μερίσματα υπεράκτιας εταιρείας (με έδρα σε τρίτη χώρα, εκτός ΕΕ, με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας) που εισπράχθηκαν από ρουμανική εταιρεία.
- Έσοδα, τα οποία αποκτήθηκαν από ρουμανική εταιρεία από την πώληση ή μεταβίβαση μετοχών άλλης ρουμανικής εταιρείας, η οποία βρίσκεται σε μία χώρα με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας.
- Κατασκευές: μέθοδος γραμμικής απόσβεσης.

- Τεχνολογικός εξοπλισμός (μηχανήματα, εργαλεία, ηλεκτρονικοί υπολογιστές: δυνατότητα επιλογής της γραμμικής απόσβεσης και της επιταχυνόμενης απόσβεσης).
- Τα ελλείμματα που κατεγράφησαν από το 2009 και εφεξής μπορούν να μεταφερθούν στα επόμενα 7 έτη.

Οι εταιρείες έχουν την δυνατότητα να πληρώνουν την φορολογία επί των κερδών σε τριμηνιαίες δόσεις. Ο τελικός υπολογισμός γίνεται ανά έτος, ενώ στο τέλος γίνεται σύγκριση με τις τριμηνιαίες καταβολές του φόρου.

Ο φορολογικός νόμος, ο οποίος ψηφίστηκε τον Σεπτέμβριο του 2023, έφερε ορισμένες αλλαγές στη φορολόγηση των επιχειρήσεων, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι οι εξής :

1. Φορολόγηση μεγάλων επιχειρήσεων (κύκλος εργασιών άνω των 50 εκ. ευρώ ετησίως)

Οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών άνω των 50 εκ. ευρώ θα καταβάλλουν φόρο 1% επί του ετήσιου τζίρου, εφόσον ο φόρος αυτός είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο επί των κερδών με συντελεστή 16%. Από τον συνολικό κύκλο εργασιών όμως, εκτός από τις επενδύσεις, θα αφαιρούνται και οι ειδικόι φόροι κατανάλωσης, οι οποίοι επίσης αποτελούν φόρο.

2. Ελάχιστος φόρος για τις τράπεζες και τις εταιρείες φυσικού αερίου και πετρελαίου

Οι τράπεζες θα υποχρεούνται να πληρώνουν **φόρο 2% επί του κύκλου εργασιών τους** (1% ήταν το αντίστοιχο ποσοστό που προέβλεπε το αρχικό σχέδιο) τουλάχιστον για τα έτη 2024 και 2025, ενώ οι εταιρείες φυσικού αερίου και πετρελαίου θα καταβάλλουν φόρο 1% επί του ετήσιου τζίρου, εφόσον ο φόρος αυτός είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο επί των κερδών με συντελεστή 16%.

Νέες επιβαρύνσεις επέφερε στη φορολογία των επιχειρήσεων και η πλέον πρόσφατη φορολογική νομοθεσία (δύο πακέτα μέτρων, Ιούλιος και Σεπτέμβριος 2025) :

α. Πρόσθετος φόρος για τις τράπεζες (από 1η Ιουλίου 2025) :

α) Αύξηση από το 2% σε 4% επί του τζίρου, για την περίοδο από 1 Ιουλίου 2025 έως και 31 Δεκεμβρίου 2025 με προσδοκώμενα έσοδα 334 εκ. RON (περίπου 67 εκ. ευρώ),

β) Αύξηση από το 2% σε 4% επί του τζίρου από την 1η Ιανουαρίου 2026, με προσδοκώμενα έσοδα για την επόμενη χρονιά 1,8 δις. RON (περίπου 360 εκ. ευρώ).

β. Διατηρείται ο ελάχιστος φόρος 1% επί του κύκλου εργασιών (IMCA - σε περίπτωση που ο φόρος 16% επί των κερδών είναι μικρότερος) για εταιρείες με ετήσιο τζίρο άνω των 50 εκ. ευρώ. Παράλληλα όμως, για τις εταιρείες με κύκλο εργασιών μικρότερο των 50 εκ. ευρώ, οι οποίες ανήκουν σε όμιλο συνδεδεμένων επιχειρήσεων (είναι δηλαδή θυγατρικές εταιρειών που εδρεύουν στο εξωτερικό), επιβάλλεται περιορισμός στην έκπτωση των δαπανών που αφορούν τρεις κατηγορίες (δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, έξοδα διαχείρισης, συμβουλευτικές υπηρεσίες) : θα εκπίπτει πλέον ποσό έως 1% των συνολικών δαπανών.

γ. Αύξηση του φόρου στα μερίσματα (με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2026) :

Ο σχετικός φόρος αυξάνεται από 10% σε 16%, με προσδοκώμενα έσοδα 3,63 δις. RON (περίπου 730 εκ. ευρώ).

Φορολογία μικρών επιχειρήσεων (Microintreprinderi)

Από 01.01.2024, το όριο του τζίρου για το χαρακτηρισμό μίας επιχείρησης ως μικρής κατέβηκε από τα 500.000 στα 60.000 ευρώ. Οι μικρές επιχειρήσεις με έσοδα έως 60.000 ευρώ ετησίως φορολογούνται με 1% επί του κύκλου εργασιών (ετήσιος τζίρος), ενώ εάν τα έσοδα υπερβαίνουν το ποσό αυτό (60.000 ευρώ), ο φόρος θα αυξάνεται στο 3% επί του τζίρου. Επίσης μικρές επιχειρήσεις με έσοδα έως 60.000 που ασκούν συγκεκριμένες εμπορικές δραστηριότητες (περιοριστική

απαρίθμηση στο νομοσχέδιο : α/. έκδοσης παιχνιδιών ηλεκτρονικών υπολογιστών, β/. έκδοσης προϊόντων λογισμικού, γ/. δημιουργίας λογισμικού κατά παραγγελία, δ/. άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών πληροφορικής, ε/. ξενοδοχεία και άλλες παρόμοιες εγκαταστάσεις παροχής καταλύματος, στ/. καταλύματα διακοπών και βραχυχρόνιας διαμονής, ζ/. χώροι στάθμευσης τροχόσπιτων, κάμπινγκ και κατασκηνώσεις, η/. εστιατόρια, δραστηριότητες εστίασης (catering) για εκδηλώσεις και άλλες υπηρεσίες εστίασης, θ/. μπαρ και άλλες δραστηριότητες σεβριρίσματος ποτών, ι/. νομικές δραστηριότητες, μόνο για επαγγελματικές εταιρείες με νομική προσωπικότητα, που έχουν συσταθεί από δικηγόρους, ια/. δραστηριότητες γενικής και εξειδικευμένης ιατρικής βοήθειας, δραστηριότητες οδοντιατρικής βοήθειας και άλλες δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία) φορολογούνται επίσης με 3% επί του κύκλου εργασιών τους.

Φορολογική βάση

Το κέρδος αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος και των συνολικών δαπανών του φορολογούμενου, όπως καθορίζεται από τους ρουμανικούς λογιστικούς κανόνες και πρότυπα.

Φορολογική βάση για το **φόρο προστιθέμενης αξίας** θεωρείται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που εισπράττεται ή που πρέπει να εισπραχθεί για τον κύκλο εργασιών, στον οποίο ο φόρος προστιθέμενης αξίας δεν συμπεριλαμβάνεται. Φορολογική βάση για την **εισαγωγή των εμπορευμάτων** θεωρείται η αξία τους που καθορίζεται βάσει της αξίας τιμολογίου εξαγωγής από τις χώρες Ε.Ε και των τελωνειακών ρυθμίσεων συν τους δασμούς από τρίτες χώρες.

Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)

Η εικόνα του συντελεστή ΦΠΑ στην Ρουμανία είχε ως ακολούθως μέχρι το Σεπτέμβριο του 2023 :

- > **19% (από 1.1.2017)**, γενικός συντελεστής, που αφορά σε όλες τις συναλλαγές αγαθών και υπηρεσιών.
- > **0%**, μηδενικός συντελεστής, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να ισχύσει, ωστόσο, απαιτείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας. Αν τα προϊόντα εξήχθησαν χωρίς πληρωμή, ο ΦΠΑ δεν καταβάλλεται. Αντίθετα, αν η πληρωμή έχει γίνει πριν την φόρτωση εμπορευμάτων, το ποσοστό Φ.Π.Α καταβάλλεται και ακολουθεί η αίτηση επιστροφής του εν λόγω φόρου.
- > **9%**, μειωμένος συντελεστής για τρόφιμα, φαρμακευτικά προϊόντα, άρτο και αρτοπαρασκευάσματα, αλεύρα, ιατρικά προϊόντα, υπηρεσίες τουρισμού (διαμονής) και τέλη εισόδου σε μουσεία, μνημεία και άλλες τουριστικές εκδηλώσεις.
- > **5%**, ειδικός συντελεστής για κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς καθώς και για την αγορά νέων ακινήτων από φυσικά πρόσωπα έως 120 τ.μ. και αξίας μέχρι 450.000 λεί (περίπου 95.000 €). Εφόσον πρόκειται για δυο αγοραστές φυσικά πρόσωπα το πλαφόν μπορεί να ανέλθει μέχρι 700.000 λεί (περίπου 140.000 €).

Με το φορολογικό νόμο του Σεπτεμβρίου 2023, αυξήθηκε ο ΦΠΑ για ορισμένα προϊόντα :

- **από 5% σε 9%** για την προμήθεια κοινωνικής στέγασης, την προμήθεια τροφίμων υψηλής ποιότητας, την προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάνελ, ηλιακών θερμοσιφώνων, αντλιών θερμότητας και άλλων συστημάτων θέρμανσης υψηλής απόδοσης, καθώς και για παραστάσεις, συναυλίες, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις.

- **από 9% σε 19% του Φ.Π.Α.** για την μη αλκοολούχο μπίρα και τα τρόφιμα με προσθήκη ζάχαρης (των οποίων η συνολική περιεκτικότητα σε ζάχαρη είναι τουλάχιστον 10g/100g προϊόντος). Αντίθετα, διατηρείται ο ΦΠΑ 5% στα βιβλία, τις εφημερίδες, τα περιοδικά, τα μουσεία, την παράδοση καυσόξυλων και τη θερμική ενέργεια.

Με το πρώτο πακέτο (φορολογικών) μέτρων που ψήφισε η νυν Κυβέρνηση τον Ιούλιο του 2025, προκειμένου να τιθασεύσει το υπέρογκο δημοσιονομικό έλλειμμα, αποφασίστηκε μεταξύ άλλων και η αύξηση του Φ.Π.Α. (με ισχύ από 1η Αυγούστου 2025), ως κάτωθι :

- **αύξηση του κανονικού συντελεστή από 19% σε 21%** - προσδοκώμενο δημοσιονομικό όφελος 3,6 δισ. RON το 2025 (περίπου 720 εκ. ευρώ) και 11,7 δισ. RON το 2026 (περίπου 2,35 δισ. ευρώ).
- **κατάργηση του μειωμένου συντελεστή 5% και εφαρμογή μειωμένου συντελεστή 11% για τις πράξεις που υπόκεινται επί του παρόντος στον μειωμένο συντελεστή 5%** : σχολικά βιβλία, βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά, εισοδοί σε κάστρα, μουσεία, μνημεία, ιστορικά μνημεία, αρχιτεκτονικά και αρχαιολογικά μνημεία, ζωολογικούς κήπους και βοτανικούς κήπους, καυσόξυλα και παράδοση θερμικής ενέργειας κατά τη χειμερινή περίοδο (για ορισμένες κατηγορίες καταναλωτών) - προσδοκώμενο δημοσιονομικό όφελος 139 εκ. RON το 2025 (περίπου 28 εκ. ευρώ) και 450 εκ. RON το 2026 (περίπου 90 εκ. ευρώ).
- **αύξηση του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ από 9 % σε 11 % για :** φάρμακα για ανθρώπινη χρήση, τρόφιμα, νερό για άρδευση, λιπάσματα και φυτοφάρμακα, υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, κτίρια που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν ως κατοικίες για ηλικιωμένους και συνταξιούχους, ιδρύματα για παιδιά και κέντρα αποκατάστασης και επανένταξης για ανήλικα άτομα με αναπηρία, υπηρεσίες διαμονής και εστίασης - προσδοκώμενο δημοσιονομικό όφελος (για φάρμακα, τρόφιμα, φυτοφάρμακα και νερό) 800 εκ. RON το 2025 (περίπου 160 εκ. ευρώ) και 2,6 δισ. RON το 2026 (περίπου 520 εκ. ευρώ).

Οι εισαγωγές υπόκεινται σε ΦΠΑ που υπολογίζεται επί της τελωνειακής αξίας του προϊόντος από τις χώρες της Ε.Ε, ενώ για τα προϊόντα από τις τρίτες χώρες συμπεριλαμβάνονται οι τελωνειακοί δασμοί και άλλα τελωνειακά τέλη. Οι τελωνειακοί δασμοί κυμαίνονται αναλόγως του προϊόντος.

Γ.4 Ειδικότεροι φόροι

Φόρος ακινήτων

Οι φορολογικές αρχές επιβάλλουν φόρο ακινήτων αναλόγως με τον τύπο και την τοποθεσία του ακινήτου. Το ποσοστό του φόρου διαφέρει ανά περιφέρεια και είναι υψηλότερο στο Βουκουρέστι και τις άλλες μεγάλες πόλεις και μικρότερο στις επαρχιακές πόλεις.

Η ειδική φορολογία επί των ακινήτων

Τα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να καταβάλουν ένα ποσό φόρου επί των ακινήτων. Ο φόρος υπολογίζεται κατά 1,5% επί της αξίας των ακινήτων, όπως είναι εγγεγραμμένα στην λογιστική την 31.12 του προηγούμενου έτους. Τα κτίρια, που επιβαρύνονται με την φορολογία των ακινήτων δεν υποχρεούνται να φορολογούνται με την ανωτέρω ειδική φορολογία.

Φόρος στα ακριβά κτίρια και αυτοκίνητα

Με το φορολογικό νομοσχέδιο του Σεπτεμβρίου 2025, τριπλασιάζεται ο πρόσθετος συντελεστής φορολόγησης των μεγάλων περιουσιών, από 0,3% σε 0,9% : στην περίπτωση ακινήτων, ο συντελεστής φορολόγησης 0,9% εφαρμόζεται στη διαφορά μεταξύ της φορολογητέας αξίας του κτιρίου που κοινοποιείται από την τοπική φορολογική αρχή και του ανώτατου ορίου των 2.500.000 λεί (περίπου 500 εκ. ευρώ) / στην περίπτωση των πολυτελών αυτοκινήτων, ο συντελεστής

φορολόγησης 0,9% εφαρμόζεται στη διαφορά μεταξύ της αξίας αγοράς και του ανώτατου ορίου των 375.000 λέι (περίπου 75 χιλ. ευρώ).

Αυξάνονται οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης

Με το νέο νόμο, αρχής γενομένης από 01.01.2024, αυξάνεται το επίπεδο των ειδικών φόρων κατανάλωσης για το αλκοόλ και τα αλκοολούχα ποτά. Ο φόρος στα τσιγάρα αυξάνεται από 594,97 λέι / 1.000 τσιγάρα, σε 672,92 λέι / 1.000 τσιγάρα το 2024 (αύξηση περίπου 80 λέι ή 16 ευρώ). Επίσης προτείνεται η αύξηση του επιπέδου του ειδικού φόρου κατανάλωσης για τα μεταποιημένα προϊόντα καπνού καθώς και για τα υγρά που περιέχουν νικοτίνη και τον καπνό που περιέχεται σε θερμαινόμενα προϊόντα καπνού, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2024.

Νέα αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης για το αλκοόλ, τα προϊόντα καπνού, τη βενζίνη και το ντίζελ (από 1η Αυγούστου 2025)

Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης αυξάνονται, αντίστοιχα, την 1η Αυγούστου 2025 και την 1η Ιανουαρίου 2026, για το αλκοόλ και τα αλκοολούχα ποτά, τη βενζίνη και το ντίζελ, ως εξής :

- αύξηση του επιπέδου των ειδικών φόρων κατανάλωσης, την 1η Αυγούστου 2025 και την 1η Απριλίου 2026, αντίστοιχα, για τα μη αλκοολούχα ποτά με προσθήκη ζάχαρης, των οποίων η συνολική περιεκτικότητα σε ζάχαρη είναι μεταξύ 5 g – 8 g/100 ml, και για τα μη αλκοολούχα ποτά με προσθήκη ζάχαρης, των οποίων η συνολική περιεκτικότητα σε ζάχαρη είναι άνω των 8 g/100 ml,
- αύξηση του επιπέδου των ειδικών φόρων κατανάλωσης, την 1η Αυγούστου 2025, για τα μεταποιημένα προϊόντα καπνού, για τα προϊόντα που περιέχουν καπνό, τα οποία προορίζονται για εισπνοή χωρίς καύση, και για τα προϊόντα που προορίζονται για εισπνοή χωρίς καύση, τα οποία περιέχουν υποκατάστατα καπνού, με ή χωρίς νικοτίνη,
- αύξηση του επιπέδου των ειδικών φόρων κατανάλωσης, την 1η Αυγούστου 2025 και την 1η Απριλίου 2026, αντίστοιχα, για τα υγρά με ή χωρίς νικοτίνη,
- τον καθορισμό, από την 1η Αυγούστου 2025, ενός επιπέδου ειδικού φόρου κατανάλωσης για τα μη αφρώδη κρασιά, παρόμοιου με αυτό που εφαρμόζεται στα αφρώδη κρασιά, ήτοι 76,19 RON/εκατόλιτρο,
- τον καθορισμό, από την 1η Αυγούστου 2025, ενός επιπέδου ειδικού φόρου κατανάλωσης για τον μηλίτη από μήλα και αχλάδια, το μελόκρασο και τα μη ανθρακούχα ποτά που έχουν υποστεί ζύμωση από μούρα, παρόμοιο με αυτό που εφαρμόζεται σε άλλα ανθρακούχα ποτά που έχουν υποστεί ζύμωση, ήτοι 76,19 λέι/εκατόλιτρο.

Επίσης, καθορίζεται το επίπεδο του ειδικού ειδικού φόρου κατανάλωσης για τα τσιγάρα, που θα ισχύει από την 1η Αυγούστου 2025 έως και την 31η Μαρτίου 2026, το οποίο ανέρχεται σε 576 RON/1.000 τσιγάρα.

Φορολόγηση αυτοαπασχολούμενων

Για τους αυτοαπασχολούμενους, η κυβέρνηση διατηρεί το ισχύον σύστημα ανώτατων ορίων 6, 12 ή 24 κατώτατων μισθών, αλλά εισάγεται ένα πρόσθετο ανώτατο όριο 60 κατώτατων μισθών. Ειδικότερα, τα φυσικά πρόσωπα που αποκτούν εισόδημα από ανεξάρτητες δραστηριότητες, από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, από σύνδεση με νομικό πρόσωπο, από τη μεταβίβαση της χρήσης αγαθών, από γεωργικές δραστηριότητες, δασοκομία και ιχθυοκαλλιέργεια, από επενδύσεις και εισόδημα από άλλες πηγές, από μία ή περισσότερες πηγές και/ή κατηγορίες εισοδήματος, οφείλουν την εισφορά κοινωνικής ασφάλισης υγείας εάν αποκτούν για το τρέχον έτος εισοδήματα των οποίων η σωρευτική αξία είναι τουλάχιστον ίση με 6 ελάχιστους ακαθάριστους μισθούς ανά χώρα, που ισχύουν κατά την προθεσμία υποβολής της δήλωσης, με βάση υπολογισμού που καθορίζεται ως εξής: α) το επίπεδο των 6 κατώτατων ακαθάριστων μισθών ανά χώρα, στην περίπτωση εισοδημάτων μεταξύ 6 ελάχιστων ακαθάριστων μισθών και 12 ελάχιστων ακαθάριστων μισθών ανά χώρα, β) το επίπεδο των 12 ελάχιστων ακαθάριστων μισθών ανά χώρα, στην περίπτωση εισοδημάτων μεταξύ 12 και 24 ακαθάριστων κατώτατων μισθών ανά χώρα, γ) το επίπεδο των 24

ελάχιστων ακαθάριστων μισθών ανά χώρα, στην περίπτωση εισοδημάτων τουλάχιστον ίσων με 24 ακαθάριστους ελάχιστους μισθούς ανά χώρα.

Επίσης προβλέπεται ότι το εισόδημα του οποίου η πηγή δεν μπορεί να αποδειχθεί θα φορολογείται με συντελεστή 70%.

Νέες φορολογικές επιβαρύνσεις

α. Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης υγείας (CASS) για συντάξεις άνω των 3.000 RON (περίπου 600 ευρώ – από 1η Αυγούστου 2025)

Από την 1η Αυγούστου 2025, θα εισαχθεί εισφορά κοινωνικής ασφάλισης υγείας (CASS) για όλες τις κατηγορίες συνταξιούχων, η οποία θα ισχύει μόνο για το μέρος της σύνταξης που υπερβαίνει τα 3.000 RON ανά μήνα – προσδοκώμενο δημοσιονομικό όφελος 1,3 δισ. RON το 2025 (περίπου 260 εκ. ευρώ) και 4,1 δισ. RON το 2026 (περίπου 820 εκ. ευρώ).

β. Υψηλότεροι φόροι επί των τυχερών παιχνιδιών (από 1η Αυγούστου 2025)

Στην περίπτωση των εισοδημάτων που προέρχονται από τυχερά παιχνίδια, προτείνεται να διατηρηθεί η μέθοδος προσδιορισμού του φόρου εισοδήματος με την εφαρμογή μιας φορολογικής κλίμακας με 3 διαφορετικούς συντελεστές μεταξύ 10% και 40% :

α/. για κέρδη έως 10.000 RON φόρος 10%,

β/. για κέρδη από 10.000 – 66.750 RON, φόρος 1.000 RON + 20% για το ποσό που υπερβαίνει τα 10.000 και

γ/. Κέρδη πάνω από 66.750 RON, φόρος 12.350 RON + 40% για το ποσό που υπερβαίνει τα 66.750.

Τα προσδοκώμενα έσοδα είναι 500 εκ. RON το 2025 (περίπου 100 εκ. ευρώ) και 1 δισ. RON το 2026 (περίπου 200 εκ. ευρώ).

γ. Αύξηση της *roninieta* = του ειδικού τιμολογίου για την χρήση των εθνικών οδών από τους οδηγούς αυτοκινήτων

Οι νέες χρεώσεις έχουν ως εξής : 1 ημέρα = 3,5 ευρώ, 10 ημέρες = 6 ευρώ, 30 ημέρες = 9,5 ευρώ, 60 ημέρες = 15 ευρώ και 12 μήνες = 50 ευρώ.

δ. Ο φόρος στα κεφαλαιακά κέρδη που προκύπτουν από επενδύσεις στην αγορά μετοχών θα τριπλασιαστεί από 1% σε 3% για τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις (για περιουσιακά στοιχεία που διατηρούνται για περισσότερο από ένα έτος) και από 2% σε 6% για περιουσιακά στοιχεία που διατηρούνται για λιγότερο από ένα έτος (χαρακτηριστικό της ρύθμισης η επιβολή του υψηλότερου φόρου ανά περιουσιακό στοιχείο και όχι ανά χαρτοφυλάκιο).

ε. Αυστηρότερη φορολόγηση των κερδών που προκύπτουν από την εμπορία κρυπτονομισμάτων.

Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων

Βάσει της ρουμανικής νομοθεσίας, οι εταιρείες, για τις οποίες είναι υποχρεωτικός ο λογιστικός έλεγχος «audit», είναι οι Α.Ε. καθώς και οι ΕΠΕ, εφόσον πληρούν δύο από τα ακόλουθα κριτήρια:

- σύνολο ενεργητικού ύψους 3.650.000 ευρώ
- κύκλος εργασιών 7.300.000 ευρώ
- αριθμός απασχολούμενων άνω των 50 εργαζομένων.

Η φορολογία επιβάλλεται στην πηγή. Τα έσοδα που αποκτήθηκαν από τους μη μόνιμους κατοίκους της Ρουμανίας υπόκεινται σε φορολογία 10%.

Το ποσοστό φορολογίας δύναται να μειωθεί βάσει σχετικής Συμφωνίας Αποφυγής Διπλής Φορολογίας. Η Ρουμανία έχει υπογράψει περίπου 80 τέτοιες συμφωνίες.

Μεταξύ των εσόδων, που υπόκεινται στην φορολόγηση στην πηγή είναι:

- Οι πληρωμές των μερισμάτων
- Οι πληρωμές των τόκων και των συνδρομών

■ Οι πληρωμές των υπηρεσιών (υπηρεσιών διαχείρισης, εταιρειών συμβούλων, τεχνικής βοήθειας, μάρκετινγκ και διαφήμισης) οι οποίες υπόκεινται σε φορολόγηση στην πηγή, ανεξαρτήτως του τύπου προσφοράς της υπηρεσίας.

Σχηματικά, οι προβλέψεις για το φορολογικό καθεστώς στη Ρουμανία αποδίδονται συνοπτικά στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 7: Φορολογία στη Ρουμανία

Φορολογία Κερδών επιχειρήσεων	-16% ενιαίος (με τις εξαιρέσεις των νέων φορολογικών διατάξεων, ως άνω)
Φορολογία φυσικών προσώπων	-10% ενιαίος
Φορολογία Μερισμάτων	16% από 1.1.2026
Φοροαπαλλαγές	-0,5% από 0,3% προηγουμένως -φοροαπαλλαγή στα επανεπενδυμένα κεφάλαια -φοροαπαλλαγή για εξοπλισμό IT, υπολογιστές και λογισμικό -φοροαπαλλαγή για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα –τεχνολογία και ‘innovation’ για 10 έτη δραστηριότητας -φοροαπαλλαγή για developers λογισμικού
Φορολογία Μικροεπιχειρήσεων	-1% ή 3% επί του κύκλου εργασιών για επίπεδο κύκλου εργασιών έως / από 60.000 ευρώ αντίστοιχα -Θεωρείται μικροεπιχείρηση, όταν ο κύκλος εργασιών υπερβαίνει τις 60.000 ευρώ.
ΦΠΑ	Από 1.8.2025 δύο συντελεστές : 21% ο κανονικός και 11% ο μειωμένος - φάρμακα για ανθρώπινη χρήση, τρόφιμα, νερό για άρδευση, λιπάσματα και φυτοφάρμακα, υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, κτίρια που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν ως κατοικίες για ηλικιωμένους και συνταξιούχους, ιδρύματα για παιδιά και κέντρα αποκατάστασης και επανένταξης για ανήλικα άτομα με αναπηρία, υπηρεσίες διαμονής και εστίασης (προηγουμένως στο 9%) αλλά και σχολικά βιβλία, βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά, εισοδοί σε κάστρα, μουσεία, μνημεία, ιστορικά μνημεία, αρχιτεκτονικά και αρχαιολογικά μνημεία, ζωολογικούς κήπους και βοτανικούς κήπους, καυσόξυλα και παράδοση θερμικής ενέργειας κατά τη χειμερινή περίοδο (προηγουμένως στο 5%)
Φορολογία τοπικής	Η τοπική αυτοδιοίκηση δύναται να αυξήσει τις επιβαρύνσεις

αυτοδιοίκησης	τελών τοπικής αυτοδιοίκησης έως 50% (από 20%)
Φορολόγηση Ακινήτων	-Διαφορετική φορολόγηση κτιρίων κατοικιών και εμπορικών κτιρίων -2% Φορολόγηση κτιρίων κατοικιών -5% Φορολόγηση κτιρίων νομικών προσώπων (εμπορικών κτιρίων)
Εισφορές κοινωνικής Ασφάλισης	-Μεταφορά των επιβαρύνσεων από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, η επιβολή γίνεται στην βάση ακαθάριστου μισθού. - Για εργαζόμενο από 1.1.2018 1.Ασφάλεια υγείας 10%. 2.Κοιν. Ασφάλιση –Σύνταξη 25%. 3.Φόρος Μισθού 10% - Για Εργοδότη 1. Ασφάλεια εργασίας 2,25%

Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο

Την 1η Ιανουαρίου 2007, η Ρουμανία κατέστη πλήρες μέλος της Ε.Ε. και ακολουθεί τους κανόνες της όσον αφορά τις εισαγωγές προϊόντων. Σε μερικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την νομοθεσία της Ε.Ε ένας antidumping δασμός μπορεί να επιβληθεί στα προϊόντα τρίτων χωρών, που εισάγονται σε χαμηλή αξία και δύνανται να επηρεάσουν τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα.

Επίσης, την 1.1.2007 η Ρουμανία εφήρμοσε το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο και απεδέχθη την κοινή ονοματολογία των εμπορευμάτων. Έτσι, τα εξαγόμενα ελληνικής και κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα απαλλάσσονται των τελωνειακών δασμών, ενώ οι δασμοί που πλήττουν τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες είναι οι προβλεπόμενοι από το δασμολόγιο της Ε.Ε. Υψηλοί δασμού αλλά και έμμεσοι φόροι κατανάλωσης επιβαρύνουν ορισμένα προϊόντα, όπως τα τσιγάρα και τα αλκοολούχα προϊόντα.

Γ.6 Ειδικές Οικονομικές Ζώνες (Free Trade Zones)

Οι ειδικές οικονομικές ζώνες έλαβαν νομική μορφή στην Ρουμανία το 1992. Προσφέρουν τα πλεονεκτήματα μιας στρατηγικής θέσης στα ανατολικά σύνορα της Ε.Ε., γρήγορη πρόσβαση στις καταναλωτικές αγορές της Ευρώπης και της Ανατολής, ενώ επωφελούνται από υψηλά πρότυπα

υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και εύκολη πρόσβαση σε χερσαίες, ναυτικές ή εναέριας οδούς επικοινωνίας. Τα εμπορεύματα που τοποθετούνται σε αυτές τις περιοχές είναι απαλλαγμένα από εισαγωγικούς δασμούς, ΦΠΑ και άλλες φορολογικές επιβαρύνσεις. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα “InvestRomania” ( ) στην Ρουμανία υπάρχουν πέντε (5) ζώνες ελεύθερων συναλλαγών :

1. Curtici - Arad

Η Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου Curtici - Arad είναι η μοναδική ελεύθερη ζώνη που βρίσκεται στη Δυτική Ρουμανία και αποτελείται από δύο ξεχωριστές εκτάσεις που καλύπτουν συνολική επιφάνεια 90 εκταρίων. Η πρώτη έκταση βρίσκεται κοντά στην πόλη Curtici, μεταξύ της σιδηροδρομικής γραμμής που οδηγεί στην Ουγγαρία και της επαρχιακής οδού Curtici – Dorobanti, ενώ η δεύτερη βρίσκεται στο δυτικό τμήμα του Arad, δίπλα στον αεροδιάδρομο του διεθνούς αεροδρομίου της ομώνυμης πόλης. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <http://www.zla.ro/en>, e-mail: secretariat@zla.ro.

2. Braila

Το τελευταίο θαλάσσιο λιμάνι του Δούναβη, η Braila, εξασφαλίζει τη σύνδεση με τη Μαύρη Θάλασσα και τους θαλάσσιους δρόμους του κόσμου. Με συνολική έκταση 113 εκταρίων, η ελεύθερη ζώνη Braila χωρίζεται σε 4 περιμέτρους, προσφέροντας εύκολη πρόσβαση στον εθνικό δρόμο, το σιδηρόδρομο ή τον Δούναβη. Οι βιομηχανίες που εδρεύουν στην περιοχή είναι στους τομείς των τροφίμων, ξύλου, κλωστοϋφαντουργίας, οικοδομικών υλικών, φινιρίσμα και συναρμολόγηση μεταλλικών εξαρτημάτων, αποθήκευση καυσίμων και πετρελαιοειδών, αυτοκινητοβιομηχανία, εμπόριο, τράπεζες, logistics κ.λπ. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση <https://www.zonaliberabraila.ro/>, e-mail: office@zonaliberabraila.ro.

3. Galati

Η Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου Galati βρίσκεται στην αριστερή πλευρά του Δούναβη, στο ανατολικό τμήμα της πόλης, προσφέροντας γρήγορη πρόσβαση σε χερσαίους και θαλάσσιους δρόμους επικοινωνίας. Η θέση της στην όχθη του Δούναβη, κοντά στη Μαύρη Θάλασσα και η σύνδεσή της με τη Βόρεια Θάλασσα μέσω της διώρυγας Ρήνου - Μάιν - Δούναβη την καθιστούν σημαντικό σημείο διέλευσης μεταξύ Ανατολής και Ευρώπης, προσφέροντας πραγματικά οφέλη στους επενδυτές, καθώς και ένα εμπορικό σημείο που μπορεί να προμηθεύσει εκατομμύρια πελάτες. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <http://www.zlgalati.ro/en/>, e-mail: office@zlgalati.ro.

4. Giurgiu

Η ελεύθερη ζώνη Giurgiu καλύπτει έκταση 160 εκταρίων. Από την ίδρυσή της, αυτή η εμπορική ζώνη είχε βιομηχανικό προφίλ, καθώς στην πόλη λειτουργούν παραγωγικές εγκαταστάσεις που απαιτούν ελάχιστες βελτιώσεις. Παράλληλα, το Giurgiu διαθέτει εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, εκπαιδευμένο σε μεγάλη ποικιλία επαγγελμαμάτων κατάλληλων για παραγωγικές δραστηριότητες. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <http://zlg.ro/en/>, e-mail: zlg@zlg.ro.

5. Sulina

Η ελεύθερη ζώνη Sulina βρίσκεται στον μεσαίο βραχίονα του ποταμού Δούναβη, λίγο πριν την εκβολή του στη Μαύρη Θάλασσα και είναι κατάλληλη για μεταποίηση και υπηρεσίες. Οι εταιρείες που εγκαθίστανται εδώ μπορούν να μισθώνουν γη ή κατασκευές για περίοδο έως 49 ετών, καθώς και να τις ενοικιάζουν για περίοδο τουλάχιστον ενός μήνα και το πολύ 5 ετών. Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <https://www.azlsulina.ro/>, e-mail: office@azlsulina.ro.

Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η Ρ/Κυβέρνηση, με το έκτακτο διάταγμα υπ' αριθμ. 147/2022 που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 28.10.2022 (τεύχος 1048, Μέρος Ι), προχώρησε στην ίδρυση της Ρουμανικής Υπηρεσίας Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου/Romanian Agency for Investments and Foreign Trade (Στοιχεία επικοινωνίας / Διεύθυνση 9-11 Promotoroaca Street, 1st District, Bucharest, postal code 014013, e-mail: office@investromania.gov.ro, investromania@investromania.gov.ro). Πρόκειται για νομικό πρόσωπο που υπάγεται στην Κυβέρνηση και συντονίζεται από τον Πρωθυπουργό ενώ η χρηματοδότησή του θα γίνει μέσω της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης. Βάσει του ανωτέρω διατάγματος, η Υπηρεσία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου/Romanian Agency for Investments and Foreign Trade (ARICE, <https://arice.gov.ro/1/>), αναλαμβάνει από το Υπουργείο Επιχειρηματικότητας και Τουρισμού την αρμοδιότητα εφαρμογής της πολιτικής της Κυβέρνησης για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, την προώθηση του εξωτερικού εμπορίου και την παρακολούθηση των ρουμανικών επενδύσεων στο εξωτερικό.

2024-2026 Συνολικός προϋπολογισμός: ~ 450 εκατ. ευρώ.

Ετήσιος προϋπολογισμός: ~ 150 εκατ.

Επιλέξιμες δαπάνες:

- Κάθε είδους νέες κατασκευές
- Τεχνικές εγκαταστάσεις, νέα μηχανήματα και εξοπλισμός
- Αποσβέσιμα περιουσιακά στοιχεία που συνδέονται με την αρχική επένδυση, όπως διπλώματα ευρεσιτεχνίας, άδειες χρήσης, τεχνογνωσία ή άλλα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ο δικαιούχος πρέπει να εξασφαλίσει χρηματοδοτική συνεισφορά τουλάχιστον 25% των επιλέξιμων δαπανών, είτε με δικούς του πόρους είτε με εξωτερική χρηματοδότηση, σε μορφή που δεν υπόκειται σε καμία άλλη δημόσια ενίσχυση. Η επένδυση πρέπει να διατηρηθεί για τουλάχιστον 5 έτη μετά την ολοκλήρωσή της.

Δ.1 Κίνητρα Επενδύσεων

Από την ιστοσελίδα "InvestRomania" (<https://investromania.gov.ro/web/doing-business/fiscal-incentives/>), παραθέτουμε τα φορολογικά κίνητρα για τους υποψήφιους επενδυτές.

Γενικά

- ▶ 0% φόρος επί των κερδών για τα επανεπενδυθέντα κέρδη σε νέο τεχνολογικό εξοπλισμό που χρησιμοποιείται για επιχειρηματικούς σκοπούς
- ▶ 16% Κανονικός φόρος εισοδήματος εταιρειών
- ▶ 8% φόρος μερισμάτων
- ▶ 2,25% κοινωνική ασφάλιση για τον εργοδότη

IT&C (Τομέας Πληροφορικής και Τεχνολογίας)

0% φόρος εισοδήματος για τους εργαζόμενους που ασχολούνται με IT&C (δημιουργία λογισμικού). Η απαλλαγή ισχύει για μηνιαίο ακαθάριστο εισόδημα που δεν υπερβαίνει τα 10.000 λέι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Έρευνα & Ανάπτυξη (R&D)

Η ισχύουσα ρουμανική νομοθεσία προβλέπει ορισμένα κίνητρα E&A που ισχύουν τόσο για τους εργοδότες όσο και για τους εργαζόμενους που ασκούν αποκλειστικά δραστηριότητες E&A και καινοτομίας ή συναφείς δραστηριότητες. Κίνητρα E&A σύμφωνα με τη ρουμανική νομοθεσία:

- ▶ 0% φόρος εισοδήματος για τους εργαζόμενους που εργάζονται σε εταιρείες E&A
- ▶ 0% φόρος επί των κερδών για τα πρώτα 10 έτη δραστηριότητας
- ▶ Ειδική έκπτωση σε περίπτωση επιλέξιμων δαπανών E&A:
  - επιταχυνόμενη απόσβεση του εξοπλισμού E&A
  - πρόσθετη έκπτωση εταιρικού φόρου 50% των επιλέξιμων δαπανών για τις δραστηριότητες αυτές.

Κατασκευαστικός κλάδος

Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2028 το φορολογικό καθεστώς για τα εισοδήματα στον κατασκευαστικό τομέα είναι:

- ▶ το εισόδημα από τους μισθούς απαλλάσσεται από την καταβολή του φόρου εισοδήματος, εντός του ορίου των 10.000 λεί (ακαθάριστος μισθός). Το μέρος του μηνιαίου ακαθάριστου εισοδήματος που υπερβαίνει τα 10.000 λεί δεν τυγχάνει φορολογικής απαλλαγής.
- ▶ 10% εισφορά υγείας (CASS)
- ▶ 20,25% εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (CAS) (ατομικές συνταξιοδοτικές εισφορές) - μειωμένη κατά 4,75% σε σύγκριση με τον κανονικό συντελεστή 25%
- ▶ κατώτατος ακαθάριστος μισθός για τις κατασκευές το 2024: 4.582 λεί/μήνα (χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα πρόσθετα επιδόματα απόδοσης)

Γεωργία και βιομηχανία τροφίμων

Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2028 το φορολογικό καθεστώς για τα εισοδήματα στη γεωργία και τη βιομηχανία τροφίμων είναι:

- ▶ τα εισοδήματα από τους μισθούς απαλλάσσονται από την καταβολή του φόρου εισοδήματος, εντός των 10.000 λεί από τον ακαθάριστο μισθό. Το μέρος του μηνιαίου ακαθάριστου εισοδήματος που υπερβαίνει τα 10.000 λεί δεν τυγχάνει φορολογικής απαλλαγής.
- ▶ 10% εισφορά υγείας (CASS)
- ▶ 20,25% εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (CAS) (ατομικές συνταξιοδοτικές εισφορές) - μειωμένη κατά 4,75% σε σύγκριση με τον κανονικό συντελεστή 25%
- ▶ κατώτατος ακαθάριστος μισθός για τον γεωργικό τομέα και τη βιομηχανία τροφίμων το 2024: 3.436 λεί/μήνα (χωρίς να περιλαμβάνονται πρόσθετα επιδόματα απόδοσης)

Βιομηχανικά πάρκα

Οι επενδυτές που εγκαθίστανται σε βιομηχανικό, επιστημονικό ή τεχνολογικό πάρκο επωφελούνται από:

- απαλλαγή από τον φόρο γης, τον φόρο δόμησης και τον πολεοδομικό φόρο
- απαλλαγή από τους φόρους που επιβάλλονται για την αλλαγή του προορισμού γης για τα οικόπεδα που βρίσκονται εντός βιομηχανικών πάρκων.

Μέτρα στήριξης για εργοδότες και εργαζομένους

Οι εργοδότες επωφελούνται από ορισμένες επιδοτήσεις σε περίπτωση πρόσληψης ως εξής:

- νέους πτυχιούχους
- άνεργοι άνω των 45 ετών ή μονογονείς που συντηρούν μονογονεικές οικογένειες, άτομα με αναπηρία ή που απέχουν 5 χρόνια από τη συνταξιοδότηση
- νέοι που κινδυνεύουν από κοινωνική περιθωριοποίηση στο πλαίσιο συμβάσεων αλληλεγγύης
- μαθητευόμενοι (με συμβάσεις)

- απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (με συμβάσεις πρακτικής άσκησης)
- μαθητές και φοιτητές κατά τη διάρκεια των διακοπών

Δ.2 Καθεστώς Ιδιωτικοποιήσεων

Αρμόδια Αρχή είναι η ΑΑΑΣ (Αρχή για τη Διαχείριση των Κρατικών Περιουσιακών Στοιχείων). Ο τελικός στόχος της ΑΑΑΣ είναι να εντάξει κάθε εμπορική επιχείρηση που διαχειρίζεται σε ένα συνεκτικό σύνολο μέτρων και διατάξεων που οδηγούν, σε εθνικό επίπεδο, τόσο στη γενική οικονομική ανάπτυξη όσο και στην κοινωνική σταθερότητα. Η αναδιάρθρωση των ιδιωτικοποιήσιμων εμπορικών εταιρειών περιλαμβάνει δράσεις οργανωτικής, τεχνικής, τεχνολογικής, προϊόντικής, χρηματοοικονομικής κ.λπ. φύσης. Οι ενέργειες αυτές που αποσκοπούν στην αναζωογόνηση της δραστηριότητας και στην αύξηση της κερδοφορίας πρέπει να πραγματοποιηθούν με την άμεση παρέμβαση του κράτους για περιορισμένο χρονικό διάστημα και έχουν ως κύριο στόχο την προετοιμασία των εν λόγω εταιρειών για ιδιωτικοποίηση.

Ειδικότερα, μέσω της συγχώνευσης με απορρόφηση με την Αρχή Αποκρατικοποιήσεων και Διαχείρισης Κρατικών Συμμετοχών, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις και προσθήκες, η ΑΑΑΣ εκπληρώνει σήμερα τα ακόλουθα καθήκοντα:

- α) αυτά που προβλέπονται στο άρθρο 2 του ν. 12 του κυβερνητικού διατάγματος έκτακτης ανάγκης αριθ. 51/1998, που αναδημοσιεύθηκε,
- β) την εφαρμογή της στρατηγικής της Κυβέρνησης σχετικά με την ολοκλήρωση της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης των εμπορικών εταιρειών στις οποίες το κράτος κατέχει μετοχές/μερίδια στο χαρτοφυλάκιό του,
- γ) τη διαχείριση των συμμετοχών του κράτους, ως μετόχου/συμμετόχου, στις εμπορικές εταιρείες του χαρτοφυλακίου του,
- δ) την πώληση των μετοχών/μετοχών που κατέχει το κράτος στις εμπορικές εταιρείες του χαρτοφυλακίου του, μέσω των μεθόδων που προβλέπονται στο κυβερνητικό έκτακτο διάταγμα αριθ. 88/1997 σχετικά με την ιδιωτικοποίηση των εμπορικών εταιρειών, που εγκρίθηκε με το νόμο αριθ. 44/1998, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις και προσθήκες, και στο νόμο αριθ. 137/2002, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις και προσθήκες και
- ε) την παρακολούθηση του τρόπου με τον οποίο τηρούνται οι ρήτρες των συμβάσεων ιδιωτικοποίησης, σύμφωνα με το Κυβερνητικό Διάταγμα αριθ. 25/2002 σχετικά με ορισμένα μέτρα παρακολούθησης της εκτέλεσης των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται από τις συμβάσεις ιδιωτικοποίησης εμπορικών εταιρειών, το οποίο εγκρίθηκε με τροποποιήσεις και προσθήκες με το Νόμο αριθ. 506/2002, με μεταγενέστερες τροποποιήσεις και προσθήκες.

Η δραστηριότητα της ΑΑΑΣ διαρθρώνεται σε διάφορους τομείς :

- ιδιωτικοποίηση και διαχείριση εμπορικών εταιρειών - στο τρέχον χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνονται πάνω από 400 εταιρείες με συνολικό κοινωνικό κεφάλαιο 5,18 δισεκατομμυρίων λεί (άνω του 1 δισ. ευρώ),
- παρακολούθηση μετά την ιδιωτικοποίηση - πάνω από 2.000 συμβάσεις στις οποίες τηρείται η συμμόρφωση με τις επενδυτικές υποχρεώσεις, την απαγόρευση πώλησης περιουσιακών στοιχείων, τις κοινωνικές ρήτρες, τις περιβαλλοντικές ρήτρες,
- ανάκτηση αφερέγγυων εταιρειών - 550 αφερέγγυες εταιρείες . Από την ειδική ανάλυση κάθε εταιρείας προκύπτει ότι πολλές από αυτές τις εταιρείες μπορούν να αναδιαρθρωθούν και να επανενταχθούν στο οικονομικό κύκλωμα,
- είσπραξη οφειλών - το μοναδικό ίδρυμα που ειδικεύεται στην είσπραξη για λογαριασμό του κράτους, ενός ευρέος φάσματος ανεξόφλητων οφειλών, αξίας περίπου 11,50

- δισεκατομμυρίων λεί (άνω των 2 δισ. ευρώ), που προέρχονται από περισσότερους από 46.700 οφειλέτες,
- νομική συνδρομή, υπεράσπιση περιουσιακών και μη περιουσιακών συμφερόντων και εκπροσώπηση του ρουμανικού κράτους σε διαφορές που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων, διαιτησίας ή άλλων δικαιοδοτικών οργάνων σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, οι οποίες σχετίζονται με ή απορρέουν από τις δραστηριότητες που ασκεί το ίδρυμα - πάνω από 980 εκκρεμείς διαφορές,
  - η κατάρτιση των φακέλων σχετικά με την καταβολή αποζημιώσεων στους καταθέτες του Εθνικού Ταμείου Ασφάλισης - η ΑΑΑΣ ανέλαβε το έργο της αποζημίωσης των πρώην καταθετών του FNI που βρίσκονται στα παραρτήματα 22 αστικών καταδικαστικών αποφάσεων - πάνω από 24.300 πιστωτές και 9 ποινικών καταδικαστικών αποφάσεων - πάνω από 17.000 πιστωτές.

Ε. ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ – ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

ι. Το σύστημα δημοσίων συμβάσεων της Ρουμανίας βασίζεται σε ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο και ακολουθεί τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, επιτρέπεται στις αλλοδαπές επιχειρήσεις να συμμετέχουν ισότιμα σε διαγωνισμούς για κρατικές προμήθειες : οι Νόμοι 98/2016 “περί δημοσίων συμβάσεων”, 99/2016 “περί συμβάσεων σε τομείς κοινής ωφέλειας”, 100/2016 “περί παραχωρήσεων” και 101/2016 “περί ενδίκων μέσων και διευθέτησης διαφορών”, που ενσωματώνουν τις Κοινοτικές Οδηγίες 2014/24/ΕΕ, 2014/25/ΕΕ και 2014/23/ΕΕ, ρυθμίζουν λεπτομερώς όλες τις διαδικασίες διαγωνισμού (και την ελεύθερη και ισότιμη συμμετοχή των αλλοδαπών εταιρειών) με σύγχρονο και διαφανή τρόπο.

Οι βασικές αρχές που διέπουν τις σχετικές διαδικασίες (και οι οποίες τίθενται από τον ως άνω νόμο 98/2016) είναι οι εξής :

- α/. μη διακριτική μεταχείριση : όλοι οι οικονομικοί φορείς/συμμετέχοντες έχουν ίσες ευκαιρίες
- β/. ίση μεταχείριση : εφαρμογή των ίδιων κανόνων σε όλους τους συμμετέχοντες
- γ/. διαφάνεια : ανοιχτή κοινοποίηση των πληροφοριών σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις.
- δ/. αναλογικότητα : τα προαπαιτούμενα πρέπει να εξυπηρετούν τους στόχους της σύμβασης και
- ε/. λογοδοσία : καθιστά τα μέρη υπεύθυνα για τις πράξεις και τις αποφάσεις τους / ενισχύει την ακεραιότητα και την εποπτεία.

ii. Η Ρουμανία διαθέτει ένα υποχρεωτικό Ηλεκτρονικό Σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων (SEAP) – Sistemul Electronic de Achiziții Publice, το οποίο λειτουργεί ως κεντρική πλατφόρμα για όλες τις δημόσιες συμβάσεις (<https://e-licitatie.ro/reg/eula>).

Η χρήση του SEAP είναι υποχρεωτική για όλους τους δημόσιους φορείς, για κάθε σύμβαση που υπερβαίνει τα νόμιμα κατώτατα όρια ανάθεσης (όπως εκτίθενται κατωτέρω). Μέσω του ηλεκτρονικού αυτού συστήματος, διασφαλίζεται η πλήρης διαφάνεια, η ανοιχτή πρόσβαση και η ψηφιακή διαχείριση όλων των διαγωνισμών. Το SEAP επιτρέπει στους χρήστες να υποβάλουν προσφορές ηλεκτρονικά, να λαμβάνουν ενημερώσεις σε πραγματικό χρόνο και να κοινοποιούν έγγραφα με ασφάλεια. Βοηθά επίσης στην αξιολόγηση προσφορών και στη διαχείριση συμβάσεων, καλύπτοντας όλες τις ανάγκες των δημόσιων συμβάσεων.

Η εγγραφή στο σύστημα (προς χρήση του SEAP) είναι υποχρεωτική, τόσο για τους αγοραστής, όσο και για τους πωλητές. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να συμπληρώσουν μια ηλεκτρονική φόρμα και να λάβουν ένα ψηφιακό πιστοποιητικό. Αυτό το πιστοποιητικό διαρκεί δύο χρόνια και επιτρέπει στους χρήστες να ανεβάζουν, να αποθηκεύουν, να κοινοποιούν και να υπογράφουν έγγραφα διαδικτυακά (online), διατηρώντας τα πάντα ασφαλή και πραγματικά.

Η εγγραφή των επιχειρήσεων είναι δωρεάν και ακολουθεί τα παρακάτω βήματα :

1. Ηλεκτρονική εγγραφή μέσω της φόρμας “Supplier Registration” (EN),
2. Αποστολή φυσικού φακέλου στην AADR με : α/. Αίτηση εγγραφής, β/. Καταστατικό εταιρείας (μετάφραση στα ρουμανικά και επικύρωση), γ/. Πληρεξούσιο (εάν υπάρχει),
3. Λήψη email επιβεβαίωσης και ενεργοποίηση λογαριασμού,
4. Παραλαβή ηλεκτρονικού πιστοποιητικού και οδηγιών χρήσης.

iii. Υπεύθυνη για τη διαδικασία των δημοσίων προμηθειών στη Ρουμανία είναι η Εθνική Υπηρεσία Δημοσίων Συμβάσεων (ANAP-<https://anap.gov.ro/web/en/home/>)

Η ANAP είναι η κύρια αρχή εποπτείας των δημόσιων συμβάσεων, καθώς δημιουργεί τις αναγκαίες πολιτικές, ελέγχει τη συμμόρφωση και βοηθά τις αναθέτουσες αρχές στις διαδικασίες. Επίσης, διαχειρίζεται το ηλεκτρονικό σύστημα προμηθειών και διενεργεί ελέγχους πριν από την έναρξη των διαδικασιών.

Αρμόδιο όργανο για την επίλυση προσφυγών σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων, μέσω εξειδικευμένων επιτροπών, είναι το Εθνικό Συμβούλιο Επίλυσης Προσφυγών – CNSC (<http://www.cnsic.ro/contact-2/>). Το CNSC είναι ένας ανεξάρτητος φορέας με διοικητική-δικαστική δραστηριότητα, του οποίου η οργάνωση και η λειτουργία ρυθμίζονται από τον νόμο 101/2016. Ασχολείται με την εξέταση των ενδίκων μέσων και των προσφυγών που ασκούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάθεσης των δημόσιων συμβάσεων, των τομεακών συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης έργων και υπηρεσιών Προσφέρει μια ταχύτερη και πιο προσιτή οικονομικά για τους προσφεύγοντες πρώτη επισκόπηση των υποθέσεων (σε σχέση με τα δικαστήρια), ενώ οι αποφάσεις του μπορεί να προσβληθούν ενώπιον της τακτικής δικαιοσύνης.

Τέλος, κορυφαίος ελεγκτικός φορέας είναι το Ελεγκτικό Συνέδριο της Ρουμανίας (<https://www.curteadeconturi.ro/>), το οποίο ελέγχει τους δημόσιους φορείς και τις συμβάσεις που υπογράφουν, για την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών.

Συμπερασματικά έχουμε 3 στάδια-φορείς ελέγχου για την διασφάλιση της νόμιμης λειτουργίας στην πράξη (τήρηση των αρχών της ισότητας, της διαφάνειας και της νομιμότητας) του συστήματος κρατικών προμηθειών: ANAP (κεντρική Εποπτεία), CNSC (Επίλυση Διαφορών, Χειρισμός Παραπόνων, Διασφάλιση Δίκαιων Διαδικασιών) και Ελεγκτικό Συνέδριο (Εξωτερικός Έλεγχος, Επαλήθευση Συμμόρφωσης, Οικονομική Εποπτεία).

iv. Διαγωνιστικές Διαδικασίες

Όσον αφορά τις διαγωνιστικές διαδικασίες, προβλέπεται η διαδικασία της «απευθείας ανάθεσης», όταν το χρηματικό αντικείμενο της σύμβασης προμήθειας είναι μέχρι 270.120 RON (55.000 EUR) για αγαθά / υπηρεσίες και μέχρι 900.400 RON (180.000 EUR) για δημόσια έργα. Σημειωτέον ότι τα νέα αυτά (αυξημένα σε σχέση με τα προϊσχύοντα) ανώτατα όρια τέθηκαν με το ν. 208/2022, ο οποίος τροποποίησε τη σχετική διάταξη του ν. 98/2016.

Περαιτέρω, ο νόμος 98/2016 προβλέπει τις εξής διαγωνιστικές διαδικασίες :

1. Ανοικτή διαδικασία: Η διαδικασία αυτή επιτρέπει σε κάθε ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα να υποβάλει προσφορά και διεξάγεται σε ένα στάδιο. Αποτελεί την πλειοψηφία των δημοσίων συμβάσεων που υπογράφονται.
2. Κλειστή διαδικασία: Η διαδικασία αυτή επιτρέπει σε οποιονδήποτε φορέα να υποβάλει αρχικά αίτηση συμμετοχής, ωστόσο μόνο οι υποψήφιοι που επιλέγονται για το επόμενο στάδιο επιτρέπεται να υποβάλουν προσφορά. Επομένως, διεξάγεται σε δύο στάδια : (1) υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και επιλογή των υποψηφίων και (2) υποβολή και αξιολόγηση των προσφορών.
3. Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση: Η διαδικασία αυτή επιτρέπει σε κάθε φορέα να υποβάλει αίτηση συμμετοχής, ωστόσο μόνο οι επιλεγμένοι υποψήφιοι μπορούν να υποβάλουν αρχική προσφορά. Με βάση την αρχική προσφορά, η αναθέτουσα αρχή διεξάγει διαπραγματεύσεις για τη βελτίωση των όρων της. Η διαδικασία διεξάγεται σε δύο στάδια: (1) υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και επιλογή υποψηφίων και (2) υποβολή αρχικών προσφορών και διαπραγμάτευση.
4. Ανταγωνιστικός διάλογος: Σε αυτή την διαδικασία οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας δικαιούται να υποβάλει αίτηση συμμετοχής, αλλά μόνο οι υποψήφιοι που επιλέγονται, επιτρέπεται να συμμετάσχουν στο επόμενο στάδιο του διαγωνισμού. Οι υποψήφιοι που απομένουν στο τελικό στάδιο, έχουν δικαίωμα να υποβάλουν την τελική προσφορά. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται σε τρία στάδια: (1) υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και επιλογή υποψηφίων, (2) διάλογος με τους επιλεγμένους υποψηφίους και (3) υποβολή και αξιολόγηση των τελικών προσφορών.
5. Σύμπραξη καινοτομίας: Πρόκειται για μια διαδικασία που εφαρμόζεται από την αναθέτουσα αρχή για την ανάπτυξη και την επακόλουθη αγορά καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών ή έργων, όταν οι λύσεις που διατίθενται στην αγορά σε μια συγκεκριμένη στιγμή δεν ικανοποιούν τις ανάγκες της. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται σε τρία στάδια: (1) υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και επιλογή υποψηφίων, (2) υποβολή αρχικών προσφορών

στην βάση των οποίων θα διεξαχθούν διαπραγματεύσεις με την αναθέτουσα αρχή και (3) διαπραγμάτευση, υποβολή και αξιολόγηση των τελικών προσφορών.

6. Διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση: Πρόκειται για μια ειδική διαδικασία που εφαρμόζεται σε μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις: i) όταν δεν έχει υποβληθεί καμία προσφορά/αίτηση συμμετοχής στο πλαίσιο της ανοικτής ή απλουστευμένης διαδικασίας ή όταν έχουν υποβληθεί μόνο ανεπαρκείς προσφορές/αίτηση συμμετοχής, υπό την προϋπόθεση ότι οι αρχικές απαιτήσεις σύναψης σύμβασης δεν τροποποιούνται ουσιωδώς, ii) όταν τα έργα/προϊόντα/υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνο από ορισμένο οικονομικό φορέα για ορισμένους ειδικούς λόγους, που καθορίζονται από την PPL (π.χ. προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας), iii) ως απολύτως αναγκαίο μέτρο, όταν τα χρονοδιαγράμματα για τη διεξαγωγή ανοικτής διαδικασίας, κλειστής διαδικασίας, ανταγωνιστικής διαπραγμάτευσης ή απλουστευμένης διαδικασίας δεν μπορούν να τηρηθούν για λόγους εξαιρετικά επείγοντος που προκαλούνται από απρόβλεπτα γεγονότα, τα οποία δεν οφείλονται σε καμία περίπτωση σε οποιαδήποτε ενέργεια ή αδράνεια της αναθέτουσας αρχής.

7. Διαγωνισμός μελετών (design contest): Ειδική διαδικασία, κυρίως στους τομείς του χωροταξικού σχεδιασμού, της αρχιτεκτονικής, των έργων μηχανικού ή της επεξεργασίας δεδομένων, με την οποία η αναθέτουσα αρχή αποκτά μια μελέτη ή ένα σχέδιο, που επιλέγεται από κριτική επιτροπή, στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας, είτε με τη χορήγηση ανταμοιβής είτε χωρίς.

8. Διαδικασία ανάθεσης που εφαρμόζεται για τις κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες, που προβλέπονται στο παράρτημα αρ. 2 του ν. 98/2016, δηλαδή μια ξεχωριστή διαδικασία που καθορίζεται από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τις αρχές των δημόσιων συμβάσεων. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να δώσει το δικαίωμα σε ορισμένους οικονομικούς φορείς (π.χ. κοινωνικές επιχειρήσεις ή προστατευόμενες μονάδες) να συμμετέχουν σε διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων αποκλειστικά για τις υπηρεσίες υγείας, κοινωνικές ή πολιτιστικές, που καλύπτονται από ορισμένους κωδικούς (CPV).

9. Απλοποιημένη διαδικασία: η διαδικασία που εφαρμόζεται για την ανάθεση συμβάσεων κάτω από τα χρηματικά όρια που θέτει η Ε.Ε.² και πάνω από τα όρια απευθείας ανάθεσης, η οποία περιλαμβάνει συντομότερες προθεσμίες και λιγότερες διαδικαστικές

---

²Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να δημοσιεύουν την προκήρυξη στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ακόλουθες περιπτώσεις: α/. η εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών/συμφωνιών-πλαisiών είναι ίση ή μεγαλύτερη από 705.819 RON (περίπου 140.000 ευρώ), β/. η εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών/συμφωνιών-πλαisiών είναι ίση ή μεγαλύτερη από 1.090.812 RON (περίπου 220.000 ευρώ) για συμβάσεις που ανατίθενται από το τοπικό/νομαρχιακό συμβούλιο, το Γενικό Συμβούλιο του Βουκουρεστίου, καθώς και δημόσιους φορείς που υπάγονται σε αυτά, γ/. η εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων υπηρεσιών/συμφωνιών-πλαisiών είναι ίση ή μεγαλύτερη από 3.701.850 RON (περίπου 740.000 ευρώ) για κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες (παράρτημα 2 του ν. 98/2016), σε κάθε άλλη περίπτωση, όταν η εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων έργων/συμφωνιών-πλαisiών είναι ίση ή μεγαλύτερη από 27.334.460 RON (περίπου 5,5 εκ. ευρώ). Εφαρμόζεται απλουστευμένη διαδικασία για συμβάσεις/συμφωνίες-πλαίσια με εκτιμώμενη αξία κάτω από τα προαναφερθέντα όρια, αλλά που υπερβαίνουν τα 270.120 RON για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών και τα 900.400 RON για συμβάσεις δημοσίων έργων. Στο πλαίσιο μιας απλουστευμένης διαδικασίας, οι προκηρύξεις συμβάσεων δημοσιεύονται μόνο στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων. Κάτω από το όριο των 270.120 RON για κάθε αγορά προϊόντος ή υπηρεσίας ή των 900.400 RON για κάθε αγορά έργου, οι δημόσιες αρχές μπορούν να αγοράζουν απευθείας αγαθά και υπηρεσίες ή να αναθέτουν έργα.

διατυπώσεις από τις άλλες διαδικασίες. Η διαδικασία αυτή διεξάγεται είτε σε ένα στάδιο είτε σε περισσότερα στάδια, που συνίστανται στην επιλογή των υποψηφίων, τη διαπραγμάτευση και την αξιολόγηση των προσφορών.

Κάθε διαγωνιστική διαδικασία από τις ανωτέρω έχει τους δικούς της κανόνες και χρονοδιαγράμματα.

v. Ο νόμος ορίζει ορισμένες ελάχιστες προθεσμίες μεταξύ της δημοσίευσης της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. και/ή στο SEAP και της προθεσμίας υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής :

- για την ανοικτή διαδικασία - 35 ημέρες,
- για την κλειστή διαδικασία, την ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, τον ανταγωνιστικό διάλογο και τη σύμπραξη καινοτομίας -30 ημέρες,
- Για την απλουστευμένη διαδικασία - 10 ημέρες για συμβάσεις υπηρεσιών/προμηθειών ή 6 ημέρες για συμβάσεις προμηθειών προϊόντων χαμηλής πολυπλοκότητας
- 15 ημέρες για συμβάσεις έργων (οι προθεσμίες μπορούν να μειωθούν περαιτέρω σε επείγουσες περιπτώσεις).
- Σε περίπτωση διαγωνισμού μελετών, η δημόσια αρχή θέτει κατάλληλη και επαρκή προθεσμία μεταξύ της δημοσίευσης της προκήρυξης του διαγωνισμού και της προθεσμίας υποβολής των σχεδίων, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους οικονομικούς φορείς να εκπονήσουν τα σχέδια. Η προκήρυξη του διαγωνισμού πρέπει να δημοσιεύεται σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον 30 ημέρες πριν από την προθεσμία υποβολής των σχεδίων.

vi. Η αναθέτουσα αρχή είναι υποχρεωμένη να δημιουργήσει μία Επιτροπή Αξιολόγησης των Προσφορών (εφεξής Επιτροπή), η οποία είναι επιφορτισμένη με την ανάλυση και εμπεριστατωμένη εκτίμηση του τεχνικού και οικονομικού σκέλους κάθε συμμετοχής.

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης, η αρμόδια σχηματισθείσα Επιτροπή καθορίζει τις διευκρινίσεις και τις τυχόν συμπληρωματικές πληροφορίες/στοιχεία που είναι απαραίτητα για την αξιολόγηση κάθε προσφοράς/αίτησης συμμετοχής, καθώς και την προθεσμία που χορηγείται για τη διαβίβαση των εν λόγω διευκρινίσεων/στοιχείων. Η προθεσμία πρέπει να ορίζεται σε εργάσιμες ημέρες, ανάλογα με την πολυπλοκότητα του αιτήματος (κατά κανόνα, μέγιστο 15 εργάσιμες ημέρες, συμπεριλαμβανομένης τυχόν παράτασής της). Εάν ο συμμετέχων δεν αποστέλλει τις απαιτούμενες διευκρινίσεις εντός της προθεσμίας που έχει ορίσει η Επιτροπή ή εάν οι διευκρινίσεις που υποβλήθηκαν δεν είναι ικανοποιητικές, η προσφορά θεωρείται απαράδεκτη. Εντός μίας εργάσιμης ημέρας από τον καθορισμό του πρώτου στην κατάταξη υποψηφίου, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να ζητήσει από τον εν λόγω συμμετέχοντα ενημερωμένα δικαιολογητικά έγγραφα, χορηγώντας για τον σκοπό αυτό προθεσμία έως επτά εργάσιμων ημερών. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί κατά τρεις εργάσιμες ημέρες το πολύ, κατόπιν δεόντως αιτιολογημένου αιτήματος του υποψηφίου. Σε περίπτωση διαδικασιών σε δύο στάδια, τα δικαιολογητικά έγγραφα ζητούνται πριν από την αποστολή προσκλήσεων για το δεύτερο στάδιο στους επιλεγμένους υποψηφίους.

vii. Η Επιτροπή πρέπει να απορρίψει τις απαράδεκτες, ανεπαρκείς και μη συμμορφούμενες με την προκήρυξη προσφορές.

Η αναθέτουσα αρχή πρέπει να συντάξει την σχετική έκθεση ολοκλήρωσης της διαδικασίας εντός μέγιστης προθεσμίας από την υποβολή των προσφορών, ανάλογα με τη διαδικασία

ανάθεσης : 60 εργάσιμες ημέρες για την ανοιχτή διαδικασία, την κλειστή διαδικασία, τη σύμπραξη καινοτομίας και τον διαγωνισμό μελετών / 20 εργάσιμες ημέρες για τη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και την απλοποιημένη διαδικασία / 100 εργάσιμες ημέρες για την ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση και τον ανταγωνιστικό διάλογο.

Η ενδιάμεση έκθεση πρέπει να συνταχθεί εντός 20 εργάσιμων ημερών από την υποβολή των αιτήσεων συμμετοχής, σε περίπτωση κλειστής διαδικασίας, ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικού διαλόγου και σύμπραξης καινοτομίας.

Οι ανωτέρω προθεσμίες μπορούν να παραταθούν σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και με την έγκριση του επικεφαλής της αναθέτουσας αρχής, μόνο μία φορά, κατά μέγιστο 30 εργάσιμες ημέρες, 15 εργάσιμες ημέρες ή 50 εργάσιμες ημέρες, ανάλογα με τον τύπο της διαδικασίας. Σε περίπτωση διαδικασιών με πολλά στάδια, η προθεσμία σύνταξης της έκθεσης ολοκλήρωσης της διαδικασίας μπορεί να παραταθεί μόνο μία φορά, κατά μέγιστο 50 εργάσιμες ημέρες.

viii. Η σύμβαση ανατίθεται στον υποψήφιο που υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα, από οικονομικής άποψης, προσφορά, η οποία καθορίζεται με βάση ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:

(α) βέλτιστη σχέση ποιότητας-τιμής,

(β) βέλτιστη σχέση ποιότητας-κόστους,

(γ) χαμηλότερη τιμή (μόνο για διαδικασίες κάτω των ορίων δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. ή σε συγκεκριμένη περίπτωση διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού) και

(δ) χαμηλότερο κόστος.

Για κοινωνικές ή άλλες σχετικές υπηρεσίες, με αντικείμενο σύμβασης ποσό 3.701.850 RON ή υψηλότερο, πρέπει να εφαρμόζεται η βέλτιστη αναλογία ποιότητας-τιμής ή η βέλτιστη αναλογία ποιότητας-κόστους. Η βέλτιστη αναλογία ποιότητας-τιμής/ποιότητας-κόστους καθορίζεται με βάση παράγοντες αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων των ποιοτικών, περιβαλλοντικών και/ή κοινωνικών πτυχών, σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης (π.χ. τα τεχνικά πλεονεκτήματα, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, η προσβασιμότητα, η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού που έχει ανατεθεί για την εκτέλεση της σύμβασης, οι υπηρεσίες μετά την πώληση, η τεχνική υποστήριξη, ο χρόνος παράδοσης κ.α.).

Σε περίπτωση που δύο ή περισσότερες προσφορές είναι ισοδύναμες, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εφαρμόσει ένα πρόσθετο κριτήριο, π.χ. την καταπολέμηση της ανεργίας, το οποίο (πρόσθετο κριτήριο) πρέπει ωστόσο να αναφέρεται ρητά στην προκήρυξη της σύμβασης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αλλοδαπές εταιρείες μπορούν να συμμετάσχουν ισότιμα στους διαγωνισμούς, χωρίς να είναι απαραίτητο να έχουν τοπικό παράρτημα στη Ρουμανία.

Κατά γενικό κανόνα που εφαρμόζεται στις κλασικές δημόσιες συμβάσεις, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να εφαρμόζουν την ανοιχτή ή κλειστή διαδικασία. Σε ειδικές περιπτώσεις, που προβλέπονται ρητά από τον νόμο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιλέγουν άλλες διαγωνιστικές διαδικασίες.

Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να κοινοποιούν σε όλους τους οικονομικούς φορείς που εμπλέκονται στη διαγωνιστική διαδικασία τις αποφάσεις σχετικά με το αποτέλεσμα αυτής, εγγράφως, το αργότερο εντός τριών ημερών από την έκδοσή τους.

ix. Ο ν. 101/2016 ορίζει ότι κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο, καθώς και η ANAP, μπορούν να ζητήσουν την ολική ή μερική ακυρότητα συμβάσεων ή/και προσθηκών δημοσίων συμβάσεων στις ακόλουθες περιπτώσεις :

- οι συμβάσεις συνάπτονται χωρίς την προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού·
- η αναθέτουσα αρχή δεν τηρεί τη νόμιμη διαδικασία ανάθεσης·
- η σύμβαση/προσθήκη σε αυτήν συνάπτεται με λιγότερο ευνοϊκούς όρους από αυτούς που προβλέπονται στις οικονομικές ή/και τεχνικές προτάσεις που περιλαμβάνονται στην νικητήρια προσφορά·
- η σύμβαση συνάπτεται χωρίς να τηρούνται τα κριτήρια προεπιλογής και επιλογής ή/και οι παράγοντες αξιολόγησης που προβλέπονται στην προκήρυξη διαγωνισμού·
- η σύμβαση συνάπτεται πριν το Εθνικό Συμβούλιο Επίλυσης Προσφυγών ή το τακτικό Δικαστήριο κοινοποιήσει την απόφασή του επί της καταγγελίας, όταν έχει υποβληθεί καταγγελία κατά της διαδικασίας ανάθεσης ή κατά παράβαση της εν λόγω απόφασης·
- η αναθέτουσα αρχή κατακυρώνει τη σύμβαση σύμφωνα με διαδικασία που υποβλήθηκε σε εκ των προτέρων έλεγχο και για την οποίας η ANAP εξέδωσε υπό όρους έγκριση, όταν η αναθέτουσα αρχή εκτέλεσε και ολοκλήρωσε τη διαδικασία χωρίς να διορθώσει τα ελαττώματα που εντόπισε ANAP·
- οι συμβάσεις συνάπτονται κατά παράβαση των προθεσμιών παράτασης της διαδικασίας.

Η προθεσμία κατάθεση προσφυγής είναι 10 ημέρες από την ανακοίνωση του αποτελέσματος της διαγωνιστικής διαδικασίας.

Το Εθνικό Συμβούλιο Επίλυσης Προσφυγών πρέπει να αποφανθεί επί της ουσίας της καταγγελίας εντός 20 ημερών από την παραλαβή του φακέλου της δημόσιας σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή ή εντός 10 ημερών σε περίπτωση εξαιρέσης που εμποδίζει την ανάλυση της καταγγελίας επί της ουσίας. Ωστόσο, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η αρχική προθεσμία μπορεί να παραταθεί κατά 10 ημέρες και η παράταση πρέπει να κοινοποιηθεί στην αναθέτουσα αρχή. Γενικά, οι καταγγελίες εκδικάζονται εντός τεσσάρων έως οκτώ εβδομάδων από την ημερομηνία κατάθεσης της καταγγελίας, ανάλογα με την πολυπλοκότητα του φακέλου. Στην πράξη, η προθεσμία μπορεί να είναι ακόμη μεγαλύτερη, ανάλογα με τον φόρτο εργασίας του NCSC. Το δικαστήριο έχει την υποχρέωση να αποφανθεί επί της δικαστικής καταγγελίας εντός 45 ημερών από την παραπομπή της στο δικαστήριο. Οι προσφυγές που ασκούνται κατά των διοικητικών ή δικαστικών αποφάσεων πρέπει να επιλύονται εντός 45 ημερών από την παραπομπή τους στο δικαστήριο. Γενικά, οι προσφυγές που υποβάλλονται ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων εκδικάζονται εντός μέσου χρονικού διαστήματος ενός έως δύο μηνών.

ΣΤ. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΣΤ.1 Γενική επισκόπηση

Η Ρουμανία αποτελεί μια σημαντική αγορά για τα ελληνικά προϊόντα, ιδιαίτερα τα αγροτικά. Η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων μας, η γεωγραφική εγγύτητα, το θετικό επιχειρηματικό περιβάλλον στη Ρουμανία, οι παραδοσιακά φιλικές σχέσεις των δύο λαών και η δραστηριοποίηση

ήδη εγκατεστημένων στην αγορά Ελλήνων εισαγωγέων και διανομέων ελληνικών τροφίμων, δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για την περαιτέρω ανάπτυξη των εξαγωγών μας. Η ελληνική επιχειρηματική παρουσία είναι εκτεταμένη στη Ρουμανία, είναι δε χαρακτηριστικό ότι στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας (ONRC), τον Οκτώβριο του 2025, οι ελληνικές επιχειρήσεις ανερχόταν σε 8.942 (εκ των οποίων ενεργές περίπου 2.000). Περαιτέρω, η Ρουμανία, ως κράτος – μέλος της Ε.Ε. είναι αποδέκτης κοινοτικών κονδυλίων, για τη βελτίωση των υποδομών, που επειγόντως χρειάζεται η χώρα. Πρόκειται για το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, αγροτικού ενδιαφέροντος έργα και τουριστικές υποδομές. Ορισμένα έργα έχουν ήδη δρομολογηθεί ενώ για άλλα αναμένεται η έκδοση προκηρύξεων. Στη Ρουμανία δραστηριοποιούνται ήδη ορισμένες ελληνικές κατασκευαστικές εταιρίες, και υπάρχουν δυνατότητες για περαιτέρω διείσδυση, κατασκευαστικών εταιριών καθώς και αρχιτεκτονικών και μελετητικών γραφείων, δεδομένου ότι υπάρχει έντονη ανάπτυξη όσον αφορά την κατασκευή οδικών αξόνων και την ψηφιοποίηση και πράσινη μετάβαση του δημόσιου τομέα, μέσω του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για τη Ρουμανία (PNRR), καθώς και την κατασκευή νέων κτιρίων που θα φιλοξενήσουν κατοικίες και γραφεία, ακολουθώντας τις πράσινες και ψηφιακές προδιαγραφές. Παράλληλα αυξημένες είναι οι δυνατότητες για εξαγωγές δομικών υλικών. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τομέας της ενέργειας και συγκεκριμένα των ΑΠΕ (αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα με ισχυρή και ολοένα ενισχυόμενη ελληνική παρουσία), καθώς η χώρα βρίσκεται (όπως και ολόκληρη η Ε.Ε.) σε φάση απανθρακοποίησης και ενεργειακής μετάβασης. Πεδίο δραστηριοποίησης αποτελούν ακόμα οι συμβουλευτικές υπηρεσίες στον τομέα απορρόφησης ευρωπαϊκών κονδυλίων, ενώ σημαντικές ευκαιρίες για συνεργασίες προκύπτουν στους κλάδους της ψηφιοποίησης του γεωργικού τομέα, των υποδομών άρδευσης και διάβρωσης του εδάφους, στη μηχανοποίηση και την εκτεταμένη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών, στα συστήματα συλλογής, αποθήκευσης και επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων, καθώς και στη βιολογική γεωργία και μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων. Τέλος, ένας τομέας στον οποίο υπάρχει πρόσφορο έδαφος αλλά και έντονο ενδιαφέρον από ρουμανικής πλευράς για ανάπτυξη συνεργασιών με ελληνικές επιχειρήσεις, είναι αυτός των φαρμάκων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το 2024 η Ρουμανία κατέλαβε την 7η θέση μεταξύ των κυριότερων προορισμών των ελληνικών εξαγωγών για το 2023, **παραμένοντας στην πρώτη 10άδα για 5η συνεχόμενη χρονιά** (10η το 2020, 8η το 2021, 10η το 2022, 10η το 2023).

ΣΤ.2 – Στοιχεία Διμερούς Εμπορίου Ελλάδας-Ρουμανίας

α. Ο συνολικός όγκος του διμερούς εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών το 2024 ανήλθε στα 2.936,3 εκ. ευρώ (έναντι 2.867,5 εκ. ευρώ το 2023), παρουσιάζοντας αύξηση κατά 66,8 εκ. ευρώ άλλως 2,4%.

β. Ελληνικές Εξαγωγές προς Ρουμανία – Ρουμανικές Εξαγωγές προς Ελλάδα

Έτος (σε εκ. ευρώ)	Αξία Εξαγωγών (σε εκ. ευρώ)	Αξία Εισαγωγών (σε εκ. ευρώ)	Ισοζύγιο (σε εκ. ευρώ)	Συνολικός όγκος εμπορίου (σε εκ. ευρώ)
2015	729,9	731,7	- 1,8	1.461,6
2016	769,1	769,9	-0,8	1.539
2017	875,0	901	-26	1.776
2018	969,6	978,3	-8,7	1.947,9

2019	1.044,8	850,2	+194,6	1.895
2020	1.124,4	680,4	+444	1.804,8
2021	1.389,8	859,1	+530,7	2.248,9
2022	1.835,1	1.044,2	+790,9	2.879,3
2023	1.823,4	1.046,7	+776,7	2.870,1
2024	1.814,9	1.121,3	+693,6	2.936,2

Επί των ανωτέρω σημειώνεται ότι : α/. οι ελληνικές εξαγωγές προς την Ρουμανία, έβαιναν συνεχώς αυξανόμενες από το 2015 μέχρι το 2022 για να σταθεροποιηθούν τα δύο τελευταία έτη σε ύψος άνω των 1,8 δις. ευρώ, β/. αντίστοιχα και οι εισαγωγές μας από Ρουμανία, παρουσιάζουν τα τελευταία έτη – και ειδικότερα μετά το έτος covid (2020) – μία διαρκή αύξηση, καθώς παγιώνονται πλέον σε ποσά άνω του 1 δις. ευρώ.

γ. Προϊόντα – Ανάλυση Εξαγωγών

Ανάλυση Εξαγωγών προς Ρουμανία

Από την ανάλυση της διάρθρωσης των εξαγωγών, προκύπτει ότι **τα 20 κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα είναι : Παιχνίδια, Προϊόντα βιομηχανίας κατασκευών - Σύρματα από χαλκό, άσφαλτος, χοντρόσυρμα από σίδηρο, ελάσματα, ταινίες και ράβδοι αλουμινίου, αλουμίνα, σωλήνες για αγωγούς πετρελαίου ή αερίου, Προϊόντα Χημικής Βιομηχανίας – Λιπάσματα από άζωτο ή φώσφορο - Προϊόντα Βιομηχανίας Πλαστικών – φελιζόλ, κοινό πλαστικό, Η/Υ, Φωτοβολταϊκά πάνελ, Φρέσκα Φρούτα (Εσπεριδοειδή, Βερίκοκα-κεράσια-ροδάκινα, Μπανάνες, φράουλες, ακτινίδια), παρασκευασμένες Ελιές, Νωπά Ψάρια, Υποδήματα**

	Κωδ.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2024	2023	Μεταβολή 2024/2023
			ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΑΞΙΑ (ευρώ)	
		ΣΥΝΟΛΟ	1.814.879.425	1.826.336.376	-0,7%
1	9503'	Παιχνίδια	141.836.263	134.441.790	5,5%
2	7408'	Σύρματα από χαλκό	111.126.217	97.437.337	14,0%
3	2713'	Άσφαλτος	80.715.727	78.266.623	3,1%
4	0805'	Εσπεριδοειδή (πορτοκάλια, μανταρίνια, κλημεντίνες)	76.856.484	68.250.709	12,6%
5	8541' (8541 43')	Φωτοβολταϊκά πάνελ	67.799.586	63.772.033	6,3%
6	8471'	Αυτόματες μηχανές επεξεργασίας δεδομένων	60.522.297	59.938.062	1,0%
7	7213'	Χοντρόσυρμα από σίδηρο	51.426.277	48.061.551	7,0%
8	0803'	Μπανάνες	42.652.418	31.186.472	36,8%
9	7606'	Ελάσματα και ταινίες αλουμινίου	41.825.373	46.143.019	-9,4%

10	3105'	Λιπάσματα που περιέχουν άζωτο και φώσφορο	41.596.178	58.648.766	-29,1%
11	7305'	Σωλήνες από σίδηρο ή χάλυβα που χρησιμοποιούνται για αγωγούς πετρελαίου και αερίου	35.376.437	590.095	-%
12	0809'	Ροδάκινα και Βερίκοκα, κεράσια	32.874.790 (εκ των οποίων 24,68 εκ. ροδάκινα)	31.601.729	4,0%
13	0810'	Φράουλες και ακτινίδια	32.182.931 (εκ των οποίων 24,67 εκ. φράουλες)	24.587.960	30,9%
14	2818'	Αλουμίνα	28.201.281	29.955.779	-5,9%
15	3903'	Πολυστυρόλιο (φελιζόλ)	25.850.659	21.088.393	22,6%
16	2005'	Ελιές	25.567.334	20.831.474	22,7%
17	3901'	Κοινό πλαστικό (πολυαιθυλένιο)	24.716.182	17.743.908	39,3%
18	7604'	Ράβδοι αλουμινίου	24.699.093	22.880.766	7,95%
19	0302'	Ψάρια νωπά ή σε ελαφρά ψύξη	22.279.228	17.094.291	30,3%
20	6404'	Υποδήματα	18.171.340	14.152.399	28,4%

Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου

δ. Εμπόριο Υπηρεσιών

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2023, προκύπτει ότι **όπως και το εμπορικό ισοζύγιο έτσι και αυτό των Υπηρεσιών παρουσιάζει πλεόνασμα υπέρ της χώρας μας, που για το 2024 έφθασε στα 543 εκ. ευρώ.**

Ισοζύγιο υπηρεσιών (σε εκ. ευρώ)					
Χρον. Περίοδος	2020	2021	2022	2023	2024
Εισπράξεις	195,0	454,0	784,0	733,0	789,0
Πληρωμές	126,0	186,0	285,0	222,0	246,0
Ισοζύγιο Υπηρεσιών	69,0	268,0	499,0	511,0	543,0
<i>Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος</i>					

Για το 2024 το ισοζύγιο υπηρεσιών με την Ρουμανία αναλύεται ως εξής (πάντα με στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος) :

Εισπράξεις : 1. Ταξιδιωτικές υπηρεσίες 557,7 εκ. ευρώ (70,7%), 2. Κατασκευές 60 εκ. ευρώ (7,6%), 3. ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές 39 εκ. ευρώ (4,9%), 4. IT και επικοινωνίες 38 εκ. ευρώ (4,8%), 5. Μεταφορές 20 εκ. ευρώ (2,5%) και 6. λοιπές υπηρεσίες 74 εκ. ευρώ (9,4%).

Πληρωμές : 1. Μεταφορές 84 εκ. ευρώ (34,1%), 2. Ταξιδιωτικές υπηρεσίες 61 εκ. ευρώ (24,8%), 3. ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές 26 εκ. ευρώ (10,6%), 4. IT και επικοινωνίες 16 εκ. ευρώ (6,5%), 5. λοιπές υπηρεσίες 59 εκ. ευρώ (24,0%).

ΣΤ.3 – Ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία

Η Ελλάδα είναι, με βάση τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας της χώρας (BNR), η 9η μεγαλύτερη επενδύτρια στη Ρουμανία, με συνολικό απόθεμα (stock) επενδύσεων στο τέλος του 2024, 3,8 δις. ευρώ (3,04% του συνόλου). Σύμφωνα με την Ρ/Υπηρεσία Εμπορικού Μητρώου/Oficiul Național al Registrului Comerțului-ONRC, τον Οκτώβριο του 2025 η Ελλάδα βρίσκεται στην 6η θέση του καταλόγου των χωρών, όσον αφορά το επενδεδυμένο κεφάλαιο σε επιχειρήσεις στη Ρουμανία : υπάρχουν 8.942 εταιρείες (εκ των οποίων περίπου οι 2.000 είναι ενεργές) με ελληνική συμμετοχή στο κεφάλαιό τους, με συνολικό καταβεβλημένο κεφάλαιο 2,54 δις. ευρώ (5,03% του συνόλου).

Η δραστηριότητα των ελληνικών εταιρειών εντοπίζεται πρωτίστως στους τομείς της ενέργειας, χονδρικού και λιανικού εμπορίου, τηλεπικοινωνιών, δομικών υλικών, ανάπτυξης ακινήτων και υποδομών, τροφίμων και ποτών, τραπεζικών δραστηριοτήτων, φαρμακευτικών προϊόντων και ιατρικών υπηρεσιών, καθώς και τεχνολογίας της πληροφορίας & ψηφιακής μετάβασης. Οι ελληνικές εταιρείες συμμετέχουν, επίσης, συστηματικά, σε δημόσιους διαγωνισμούς αναθέσεων έργων και κρατικών προμηθειών, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Καταγράφονται, μεταξύ άλλων, σημαντικές επενδύσεις των εταιρειών: ΔΕΗ & ΔΕΗ Ανανεώσιμες, Όμιλος ΒΙΟΧΑΛΚΟ, Όμιλος ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΥ (METLEN, σε Α.Π.Ε.), MOTOR OIL (Α.Π.Ε.), HelleniqEnergy (πρώην ΕΛ.Π.Ε., σε Α.Π.Ε.), ΟΛΥΜΠΙΟΣ Γαλακτοκομικά, JUMBO, INTRACOM, INTRAKAT/ΑΚΤΩΡ, ALUMIL, VISTA BANK, ISOMAT (Δομικά Υλικά), EUROFIT (εξοπλισμός καταστημάτων και αποθηκών), DRUCKFARBEN HELLAS S.A. (βιομηχανικά χρώματα), ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ (προσθετικά χρωμάτων), BEST FOOD (snacks), ΥΦΑΝΤΗΣ (αλλαντικά), ΣΑΡΑΝΤΗΣ (καλλυντικά), TOPLINE-SILHOUETTE (καλλυντικά & ινστιτούτα αδυνατίσματος), ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ (MEDSANA), ICAP, STOIXIMAN/KAIZEN GROUP (στοιχηματική), TELEPERFORMANCE (call centers), AUSTRIAN CARD-INFORM LYKOS (fintech), VIVA CREDIT (χρηματοοικονομικές υπηρεσίες).

ΣΤ.4 Αγροτικά προϊόντα - Τρόφιμα

Η Ρουμανία συνιστά μια αγορά με προοπτικές, δεκτική σε υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας αγροτικά προϊόντα : ιχθυηρά (κυρίως προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειας), γαλακτοκομικά, επιτραπέζιες ελιές, φρούτα (ακτινίδια, πορτοκάλια, ροδάκινα, κεράσια, βερίκοκα) έχουν σταθερά υψηλή θέση στις προτιμήσεις των Ρουμάνων καταναλωτών και κερδίζουν συνεχώς έδαφος, καθώς ολοένα και περισσότεροι Ρουμάνοι ταξιδεύουν στην Ελλάδα και γνωρίζουν την ελληνική κουζίνα.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για το 2024, η Ρουμανία είναι **ο δεύτερος σημαντικότερος προορισμός των ελληνικών φρούτων και λαχανικών, με κριτήριο την αξία των εξαγωγών (186,4 εκ. ευρώ φρούτα + 45,4 εκ. ευρώ λαχανικά = 231,8 εκ. ευρώ), και πρώτος όσον αφορά την ποσότητα των εξαγόμενων αγαθών. Κυριότεροι ανταγωνιστές της χώρας μας στη ρουμανική αγορά φρούτων και λαχανικών είναι η Τουρκία** (πρώτη σε εξαγωγές τομάτας, καρότων, πιπεριών και μανταρινιών), **η Γερμανία και η Ολλανδία** και κατά δεύτερο λόγο η Ισπανία, η Ιταλία, η Μολδαβία (πρώτη σε εξαγωγές σταφυλιών, χαμηλά στις υπόλοιπες κατηγορίες), η Βουλγαρία, η Σερβία, η Γαλλία, η Πολωνία και η Αίγυπτος. Η χώρα μας καταλαμβάνει τη μερίδα του λέοντος στις ρουμανικές εισαγωγές πατάτας (1η σε αξία – 3η σε ποσότητα), αγγουριών (1η σε αξία και ποσότητα) και πορτοκαλιών – φραουλών – ακτινιδίων – ροδάκινων – βερίκοκων - καρπουζιών (1η σε αξία και ποσότητα), ενώ βρίσκεται στην πρώτη πεντάδα όλων των κατωτέρω προϊόντων, με την εξαίρεση της τομάτας.

Από πλευράς μας, θεωρούμε πως οι εξαγωγές φρούτων και λαχανικών θα διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα, δεδομένης της ανόδου του βιοτικού επιπέδου στη Ρουμανία και της απόκτησης πιο υγιεινών προτύπων διατροφής. Επιπλέον, δεδομένων των αναγκών της χώρας σε φρούτα και λαχανικά που προτιμώνται από τους καταναλωτές, αλλά λόγω κλίματος και δριμέων χειμώνων δεν παράγονται στη Ρουμανία, θεωρούμε ότι υπάρχουν περαιτέρω προοπτικές για είδη όπως λεμόνια, σταφύλια, καρπούζια, μήλα, φράουλες, ντομάτες και αγγούρια.

Σημαντικό, όπως και για τα περισσότερα εξαγόμενα προϊόντα μας, είναι να δημιουργηθεί ένα “brandname” που να συνοδεύει τα προϊόντα αγροτικής παραγωγής και να εγγυάται υψηλή ποιότητα για τον καταναλωτή. Ως εκ τούτου, απαραίτητο είναι να παρέχουν τα ελληνικά προϊόντα εχέγγυα φυτοϋγειονομικών ελέγχων, βάσει κοινοτικών προδιαγραφών και να είναι συσκευασμένα (σημειώνεται ότι για πολλά χρόνια τη δεκαετία του '90 αλλά και μέχρι πρόσφατα, μεγάλο πρόβλημα ήταν η διοχέτευση χύδην αγροτικών προϊόντων στη ρουμανική αγορά). Η σύνδεση των ελληνικών προϊόντων με υψηλά επίπεδα ποιότητας σε μία αγορά που αποκτά ολοένα και πιο έντονη καταναλωτική συνείδηση και άρα έχει υψηλότερες απαιτήσεις, είναι κομβικής σημασίας.

Οι Έλληνες εξαγωγείς μπορούν να βελτιώσουν τις υποδομές διείσδυσης στην αγορά τροφίμων και αγροτικών προϊόντων. Επί παραδείγματι, τουρκικές εταιρείες εισαγωγής φρούτων και λαχανικών έχουν δημιουργήσει μια ιδιωτική λαχαναγορά στην περιοχή Afumati, που βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το Βουκουρέστι, την επονομαζόμενη SU MARKET. Επιπλέον, οι μεγάλες εταιρείες λιανικής πώλησης προσπαθούν να προσελκύσουν τους καταναλωτές με διάθεση ποιοτικότερων προϊόντων (προϊόντα με premium ετικέτες), εκπτώτικων προσφορών και επικοινωνιακών τεχνικών. Ορισμένες επιχειρήσεις προωθούν και πωλήσεις μέσω διαδικτύου, νω ενδεικτικά, η αλυσίδα λιανικής πώλησης τροφίμων “Mega Image” (του βελγικού ομίλου “Delhaize”), η οποία συνεργάζεται με τον μεγαλύτερο πωλητή λιανικής μέσω διαδικτύου της χώρας (eMag).

Σημαντικό ρόλο για τον καταναλωτή διαδραματίζουν και οι τιμές των προϊόντων. Οι ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν ενδιαφέρον ή ήδη εξαγουν στη ρουμανική αγορά πρέπει να μελετούν τον ανταγωνισμό και να προσαρμόζουν ανάλογα τις τιμές των προϊόντων τους, καθώς ενδέχεται να δεχθούν πιέσεις από φθηνά προϊόντα άλλων χωρών. Η τιμολόγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπ’ όψιν της το ποσοστό του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας, το κέρδος του λιανοπωλητή, το κέρδος του εισαγωγέα, όπως και άλλα έξοδα (π.χ. αποθήκευση και διαφήμιση).

Για την προώθηση των προϊόντων, η διαφήμιση μέσω της τηλεόρασης φαίνεται να είναι το αποτελεσματικότερο μέσο για την προώθηση των προϊόντων. Όπως είναι φυσικό, μεγάλη ανάπτυξη παρουσιάζουν και τα κοινωνικά δίκτυα (Facebook, Instagram, LinkedIn, Youtube). Επιπροσθέτως, η διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής ελληνικών τροφίμων και αγροτικών προϊόντων στις ρουμανικές αλυσίδες καταστημάτων συντελεί στην αύξηση του μεριδίου της αγοράς των ελληνικών προϊόντων. Ένας άλλος τρόπος για ανεύρεση συνεργασιών είναι η διοργάνωση εκδηλώσεων γευσιγνωσίας και άλλων κοινωνικών εκδηλώσεων, καθώς εκτιμώνται ιδιαίτερα στη Ρουμανία και λειτουργούν θετικά στην εικόνα της επιχείρησης. Τέλος, οι ενδιαφερόμενοι εξαγωγείς ελληνικών προϊόντων μπορούν να συμμετάσχουν σε κλαδικές εκθέσεις όπως η ταχέως ανερχόμενη (φέτος διοργανώθηκε για 4η φορά) “FoodService & Hospitality Expo”, με σκοπό να βρεθούν οι κατάλληλες συνεργασίες.

ΣΤ.5 Κατασκευές – Δομικά Υλικά

Ο τομέας των κατασκευών στη Ρουμανία, συμπεριλαμβανομένων και των συναφών δραστηριοτήτων, παρουσιάζει προοπτικές για ελληνικές εταιρίες, τόσο σε επίπεδο ιδιωτικών κατασκευών, όσο και δημοσίων έργων.

Σύμφωνα με ανάλυση της εταιρείας συμβούλων ακινήτων “Cushman & Wakefield Echinox”, οι άμεσες ξένες επενδύσεις στον τομέα των ακινήτων και στις κατασκευές τριπλασιάστηκαν την

τελευταία δεκαετία στη Ρουμανία, με συνέπεια το μερίδιο του τομέα αυτού στο συνολικό απόθεμα των ΑΞΕ να αυξηθεί από 10,6% σε 17,3%. Αναλύοντας στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας (BNR), οι ειδικοί της εταιρείας δείχνουν ότι η ροή ξένων κεφαλαίων συνέβαλε στην αύξηση του αποθέματος των σύγχρονων χώρων ακινήτων (γραφεία, λιανικό εμπόριο και βιομηχανικά & logistics) από περίπου 5 εκατομμύρια τ.μ. το 2014 σε περίπου 17 εκατομμύρια τ.μ. στο τέλος του 2024 (εξ αυτών, περίπου το 70% ανήκει σε επενδυτές εκτός Ρουμανίας). Το απόθεμα των άμεσων ξένων επενδύσεων έφθασε τα 125 δισ. ευρώ το 2024 και ο τομέας των ακινήτων και των κατασκευών ήταν πέρυσι ένας από αυτούς με τη μεγαλύτερη συμβολή στην καθαρή ροή ξένων κεφαλαίων, με αύξηση 651 εκ. ευρώ σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Από την άποψη της κατανομής στις οικονομικές δραστηριότητες, το 86,6% του συνολικού καθαρού αποθέματος των ξένων επενδύσεων συγκεντρώνεται σε τέσσερις τομείς, και συγκεκριμένα στη βιομηχανία (37,1%), **στις κατασκευές και τις συναλλαγές με ακίνητα (17,3%)**, στο εμπόριο (17,2%) και στη χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση & ασφάλιση (14%). Στο διάστημα 2014-2024, οι τέσσερις τομείς που κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο στο συνολικό καθαρό απόθεμα των άμεσων ξένων επενδύσεων παρουσίασαν διαφορετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Έτσι, ενώ η βιομηχανία κατέγραψε μόνο 54,4% αύξηση σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2014 (+16,3 δισ. ευρώ), στο εμπόριο (+14,8 δισ. ευρώ) και τις κατασκευές και τις συναλλαγές με ακίνητα (+15,1 δισ. ευρώ) υπήρξε τριπλασιασμός των αποθεμάτων.

Τα δημόσια έργα έχουν σχετική καθυστέρηση λόγω του προβλήματος μη απορρόφησης κοινοτικών κονδυλίων και μείωσης δημοσίων επενδύσεων. Οι κύριοι λόγοι χαμηλής απορροφητικότητας εντοπίζονται στην έλλειψη κατάλληλου προσωπικού στις διαχειριστικές αρχές, στις δυσκολίες στην προκήρυξη των διαγωνισμών, στην έλλειψη τεχνικής κατάρτισης για την υποβολή καλών φακέλων, στην αδυναμία του πληροφοριακού συστήματος για υποδοχή φακέλων ηλεκτρονικώς, σε δυσκολίες που υπάρχουν στην ανεύρεση πόρων για την εθνική συγχρηματοδότηση κλπ.

Το οδικό δίκτυο της χώρας παραμένει ακόμα αναξιοποίητο. Το 2015 η κυβέρνηση υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Μεταφορών της Ρουμανίας (General Transport Master Plan) για την περίοδο 2015-2030 για υλοποίηση έργων ύψους 43,5 δισ. ευρώ, με πρόβλεψη ανάπτυξης των υποδομών και υπηρεσιών για δρόμους έκτασης 1.200 χμ. Οι ελληνικές επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται μπορούν να επισκεφτούν την ιστοσελίδα του Υπουργείου: <http://mt.ro/web14/strategia-in-transporturi/master-plan-general-transport/documente-master-plan>.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο στη Ρουμανία είναι αρκετά ευρύ και καλύπτει τις σημαντικότερες πόλεις της χώρας, αλλά είναι ομοίως παραμελημένο, με αποτέλεσμα να χρήζει αναβάθμισης.

Αναφορικά με τις γραμμές μετρό, τις διαχειρίζεται το Υπουργείο Μεταφορών και συγκεκριμένα η υπαγόμενη σε αυτό εταιρία Metrorex. Επί του παρόντος, υπάρχει ένα φιλόδοξο σχέδιο για την κατασκευή νέας γραμμής του Μετρό (M6) που να ενώνει το αεροδρόμιο με το κέντρο της πόλης.

Ωστόσο, και στον τομέα των δημοσίων έργων υπάρχουν κάποιες δυνατότητες για να δραστηριοποιηθούν ελληνικές εταιρίες, τόσο μεμονωμένα, όσο μέσα από μεγάλα consortia, όπου συμμετέχουν και ξένες εταιρίες με εμπειρία στην αγορά και ιδίως στη διεκδίκηση μεγάλων έργων.

Τέλος, ως προς τα υλικά υποδομών, σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια στη Ρουμανία υπάρχει σημαντική δραστηριότητα σε εγχώρια παραγωγή κονιαμάτων, χρωμάτων, σοβάδων, μονωτικών υλικών, ενώ ξένοι επενδυτές εξαγοράζουν μικρότερες παραγωγικές μονάδες.

Αναφορικά με τα κανάλια διανομής οικοδομικών υλικών, παρατηρούμε ότι οι μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων των υλικών αυτών καταλαμβάνουν ολοένα και μεγαλύτερο μέρος στην αγορά, η οποία κυριαρχείται από την παρουσία εταιρειών τύπου “Do it Yourself” όπως οι Brico-Depot (Kingfisher), Hornbach, LeroyMerlin και οι ρουμανικές Dedeman, Arabesque, Ambient.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι ο γενικότερος τομέας των κατασκευών αποτελεί κλάδο ιδιαίτερης σημασίας για την Ρουμανία. Η κατασκευαστική δραστηριότητα, συνδεδεμένη με συγγενείς και συμπληρωματικούς τομείς επιχειρηματικότητας, όπως αυτός των μελετών, του αρχιτεκτονικού σχεδίου, της παρασκευής και εμπορίας δομικών υλικών, αλλά και της δημιουργίας υποδομών για επενδύσεις στον τομέα τουρισμού και ενέργειας, για βελτίωση δικτύων μεταφορών και αναβάθμιση της αγροτικής παραγωγής, αποκτά πολλαπλασιαστική αξία για την οικονομία της χώρας. Σύμφωνα με στοιχεία του Ρ/Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής - INS, ο κλάδος των κατασκευών συνεισέφερε κατά 7,5% στην διαμόρφωση του Ρ/ΑΕΠ κατά το 2024, πιστοποιώντας το γεγονός ότι ο

κτηματομεσιτικός τομέας (real estate) είναι κατά τα τελευταία χρόνια ένας από τους δυναμικότερους της ρουμανικής οικονομίας, προσελκύνοντας το ενδιαφέρον τόσο εγχώριων, όσο και κυρίως ξένων επενδυτών (ως ανωτέρω). Να σημειωθεί εδώ προς επίρρωση των ανωτέρω, ότι οι 10 μεγαλύτερες – με κριτήριο τον τζίρο τους - κατασκευαστικές εταιρείες στη Ρουμανία για το 2023, εμφάνισαν κύκλο εργασιών ύψους περίπου 13,1 δισ. λέι (περίπου 2,65 δισ. ευρώ), αυξημένο κατά 2,3% σε σχέση με το 2022 (12,8 δισ. λέι). Συμπερασματικά, παρά τις πρόσφατες κρίσεις (υγειονομική και οικονομική λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία) και το αποτύπωμα που άφησαν και ακόμη αφήνουν αυτές, σε όλες τις οικονομικές και όχι μόνο δραστηριότητες, το σύνολο των επιμέρους τομέων του κλάδου – κατοικία, γραφεία, βιομηχανικοί και εμπορικοί χώροι – παρουσιάζει ανοδική τάση, με εξίσου θετικές προοπτικές για το μέλλον. Αναφορικά με τις κατασκευές κατοικιών και γραφείων, δεδομένου ότι στη Ρουμανία υπάρχουν ελληνικές εταιρίες ανάπτυξης ακινήτων και αρχιτεκτονικά γραφεία και λαμβάνοντας υπ’ όψιν ότι η ζήτηση είναι, στην παρούσα φάση αρκετά υψηλή, ενώ δίδεται ολοένα μεγαλύτερη έμφαση στην ποιότητα των υλικών, θεωρούμε πως υπάρχουν προοπτικές τόσο για ελληνικά δομικά υλικά (αλουμίνιο, σίδηρος, χρώματα, μονωτικά, αρχιτεκτονικά και διακοσμητικά υλικά), όσο και για συναφείς υπηρεσίες (σχέδιο, αρχιτεκτονική εσωτερικών και εξωτερικών χώρων).

Ζ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1. Ρουμανικές Αρχές – Υπουργεία

	Ιστότοπος
Κυβέρνηση	www.gov.ro
Υπουργείο Οικονομίας	http://www.economie.gov.ro/
Υπουργείο Επιχειρηματικότητας & Τουρισμού	http://www.imm.gov.ro/ro/
Υπουργείο Ανάπτυξης, Δημοσίων Έργων & Διοίκησης	https://mlpda.ro/
Υπουργείο Επενδύσεων & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων	https://mfe.gov.ro/
Υπουργείο Γεωργίας & Ανάπτυξης Υπαιθρου	https://www.madr.ro/

Υπουργείο Μεταφορών & Υποδομών	http://www.mt.ro
Υπουργείο Περιβάλλοντος, Υδάτων & Δασών	http://www.mmediu.ro/
Υπουργείο Ενέργειας	http://energie.gov.ro
Υπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας & Ψηφιοποίησης	https://www.research.gov.ro/
Υπουργείο Οικονομικών	https://mfinante.gov.ro/ro/web/site
Υπουργείο Εξωτερικών	http://www.mae.gov.ro/

2. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

Chamber of Commerce & Industry of Romania

2 Octavian Goga bld , 3rd District Bucharest, Romania

Tel: +4 021 319 00 88, fax +4 021 319 01 56

Website: www.ccir.ro email: info@ccir.ro

Αναλυτικός κατάλογος των κατά τόπους επιμελητηρίων υπάρχει στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

<https://ccir.ro/members/lawful-members/>

Hellenic – Romanian Bilateral Chamber of Commerce

9b Fabrica de Glucoza complex upground 2nd floor District 2 Bucharest, Tel +4 021 319 01 51 / 319 01 54 fax +4 021 319 01 51

Website: www.hrcc.ro

E-mail office@hrcc.ro

1. Τράπεζες

NATIONAL BANK OF ROMANIA

Address: 25, Lipscani St. District 3, 030031 Bucharest

Phone: +4 021- 312.43.75, Fax: +4 021- 314.97.52

Website: <https://bnro.ro/> E-mail: bnr@bnro.ro

Romanian Banking Association

Aleea Negru Voda nr 4 – 6 Bloc c3 , Sector 3 Bucharest

Tel +40-21-3212078 +40-213212080 Fax +40-21-3212095

E-mail: arb@arb.ro, office@arb.ro Web www.arb.ro

Εμπορικές τράπεζες

Ελληνικών συμφερόντων

VISTABANK Romania S.A.

www.vistabank.ro

Λοιπές

Banca Romana de Credite si Investitii	www.brci.ro
Banca Comercială INTESA SANPAOLO S.A.	www.intesasanpaolobank.ro
Banca Comerciala Romana (BCR) S.A.	www.bcr.ro
BCR Banca pentru Locuinte S.A.	www.bcrlocuinte.ro
Banca de Export-Import a Romaniei EXIMBANK S.A.	www.eximbank.ro
BancaRomaneasca	www.banca-romaneasca.ro
BancaTransilvaniaS.A.	www.bancatransilvania.ro
BRD - GroupeSocieteGeneraleS.A.	www.brd.ro
CEC Bank S.A.	www.cec.ro
Credit Agricole Bank Romania	https://credit-agricole.ro/
CREDIT EUROPE BANK (Romania) S.A.	www.crediteurope.ro
GarantiBank	https://www.garantibva.ro/ro/
Idea Bank	https://ro.idea-bank.ro/
LIBRA INTERNET BANK S.A.	www.librabank.ro
OTP BANK Romania S.A.	www.otpbank.ro
Patria Bank	https://www.patriabank.ro/
First Bank	https://www.firstbank.ro/
ProCredit Bank	https://www.procreditbank.ro/
Raiffeisen Bank	https://www.raiffeisen.ro/
UniCredit Bank	https://www.unicredit.ro/ro/

2. Διοργανωτές Εκθέσεων

ROMEXPO

Τηλ.: +4-021-207 70 00, Φαξ: +4-021-207 70 70

E-mail: romexpo@romexpo.ro Website: www.romexpo.ro

Euroexpo

Τηλ.: +4-021-321 60 30, Φαξ: +4-021-321 60 35

E-mail: info@euroexpo.ro Website: <http://www.euroexpo.ro>

Expo24 Romania

Τηλ.: +4-021-335 66 81, Φαξ: +4-021-335 66 80

E-mail: contact@expo24.ro Website: www.expo24.ro

Exporom

Τηλ.: +4-0740 309 948

E-mail: exporom@exporom.ro Website: www.exporom.ro

R.E.S. Group

Τηλ.: +4-0357-411 642, Φαξ: +4-0357-436 266

E-mail: info@roenergy.eu Website: www.roenergy.eu

Vintest

Τηλ.: +4-0721 550 084

E-mail: office@vintest.ro Website: www.vintest.ro

Expo Arad International

Τηλ.: +4-0257-216 520, Φαξ: +4-0257-216 521

E-mail: expo@ccia-arad.ro

Website: www.expoarad.ro

Τα περισσότερα κατατάξιμα Επιμελητήρια διαθέτουν Τμήμα Εκθέσεων (Departamentul Targuri si Expozitiei).

Expo Transilvania

Τηλ.: +4-0264-419 088, Φαξ: +4-0264-419 088

E-mail: expo-transilvania@expo-transilvania.ro

Website: www.expo-transilvania.ro

• 5 Ξενοδοχεία

Novotel Bucarest City Centre

Calea Victoriei 37B

Sector 1, 010061 Bucharest

Tel: (+40)2 13 08 85 00

Email : H5558@accor.com

Site: www.novotel.com/gb/hotel-5558-novotel-bucharest-city-centre/index.shtml

Hotel Pullman Bucarest

Piata Montreal 10

Sector 1 , 011469 Bucharest

Tel: (+40)2 13 18 30 00

Email : reservations@sofitel.ro

Site: www.pullmanhotels.co

Ibis Hotel, Bucarest

82-84 Izvor Street

014142 Bucharest

Tel: (+40)2 14 01 10 00

Email : reservations@ibisaccor.ro

Site: www.ibishotel.com

Bucarest Marriott Grand Hotel

Calea 13 Septembrie 90

Sector 5, 050713 Bucharest

Tel: (+40) 21 403 0000

Email: Marriott.bucharest@marriott.com

Site: <http://www.grandhotel.ro/JWMarriott>

Radisson SAS

Calea Victoriei Street 63 – 81

Bucharest

Tel: (+40)2 13 11 90 00

Email : Info.bucharest@Radisson.com

Site: www.radissonblu.com/hotel-bucharest

➤ Χρήσιμες δημόσιες υπηρεσίες για εισαγωγείς και διανομείς στη Ρουμανία

**ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΔΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ / PERMISSION FOR IMPORTS
ROMANIAN CUSTOMS ADMINISTRATION**

ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

DIRECTIA GENERALA A VAMILOR

Address: 13 Matei Millo Street, district1, Bucharest

Phone: (+4) 021 315 58 58, 021 315 58 59, 021 315 65 70, Fax: (+4) 021 313 82 51, 021 312 22 47

E-mail: relatiipublice@customs.ro Web: <http://www.customs.ro>

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

THE NATIONAL AUTHORITY FOR CONSUMERS PROTECTION

AUTORITATEA NATIONALA PENTRU PROTECTIA CONSUMATORULUI – ANPC

Address: 5, Georges Clemenceau St. District 1

BUCHAREST Phone: +40- 21- 312.12.75, 314.67.78

Fax: +40- 21- 314.34.62 E-mail: ionelapopesc@anpc.ro

Web: <http://www.anpc.ro>

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA

CONSILIUL CONCURENTEI

Address: Piata Presei Libere, nr. 1, corp D1, District 1, 013701, Bucharest, OP 33

Phone: +40- 21- 318.11.99, 318.11.98

Fax: +40- 21- 318.49.08

E-mail: competition@consiliulconcurentei.ro

Web: <http://www.competition.ro>

➤ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

ΜΗΤΡΩΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ - ONRC

Registration of a company in the National Trade Register Office (ONRC), Ministry of Justice

Address: Bucharest, 74, Unirii Blvd., sector 3, Building J3B, sections 2+3

Phone operator: +40-21/316.08.17; 316.08.18; 316.08.24; 316.08.26;

Office direct line: phone: +40-21-316 08 04, fax +40-21-316 08 03

E-mail: onrc@onrc.ro

Web: <http://www.onrc.ro/english/contact.php>

Press Alina Sarbu Phone: (+40-21) 316.08.17/18/24/26 ext. 130

Mass Media E-mail: presa@onrc.ro

International Rodica Balaci Phone: (+40-21) 316.08.12

(+40-21) 316.08.17/18/24/26 int. 115 Fax: (+40-21) 316.08.12

National Agency of Fiscal Administration <http://www.anaf.ro>

Chamber of Fiscal Consultants <http://www.ccfiscali.ro>

8 ΤΥΠΟΣ

Ημερήσιος Τύπος

Libertatea

Jurnalul National

Romania Libera

www.libertatea.ro

www.jurnalul.ro

www.romanalibera.ro

Evenimentul Jilei
Adevarul

www.evz.ro
www.adevarul.ro

Οικονομικός Τύπος

Ziarul Financiar
Capital

www.zf.ro
<http://www.capital.ro/>

Αγγλόφωνος ρουμανικός Τύπος

Nine O'clock
Bucharest Herald
Business Review
The Diplomat
Romania Insider

www.nineoclock.ro
www.bucharestherald.com
www.business-review.ro
www.thediplomat.ro
www.romania-insider.com

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΔΑΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΦΠΑ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ INFORMATION FOR DUTIES – VAT AND QUOTAS ON IMPORTS

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/index_en.htm
http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/links/customs/index_en.htm

Romanian Customs: <http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx>

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΔΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ / PERMISSION FOR IMPORTS ROMANIAN CUSTOMS ADMINISTRATION

DIRECTIA GENERALA A VAMILOR

Address: 13 Matei Millo Street, district1, Bucharest
Phone: (+4) 021 315 58 58, 021 315 58 59, 021 315 65 70, Fax: (+4) 021 313 82 51, 021 312 22 47
E-mail: relatiipublice@customs.ro Web: <http://www.customs.ro>

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

**THE NATIONAL AUTHORITY FOR CONSUMERS PROTECTION
AUTORITATEA NATIONALA PENTRU PROTECTIA CONSUMATORULUI – ANPC**

Address: 5, Georges Clemenceau St. District 1
BUCHAREST Phone: +40- 21- 312.12.75, 314.67.78
Fax: +40- 21- 314.34.62 E-mail: ionelapopesc@anpc.ro
Web: <http://www.anpc.ro>

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ THE COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA

COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA - CONSILIUL CONCURENTEI

Address: Piata Presei Libere, nr. 1, corp D1, District 1, 013701, Bucharest, OP 33

Phone: +40- 21- 318.11.99, 318.11.98
Fax: +40- 21- 318.49.08

E-mail: competition@consiliulconcurentei.ro
Web: <http://www.competition.ro>

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ – ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ / AIRPORTS & AIRLINES

Bucharest Airports Τηλ.: +4-021-2041000, 2014000 Φαξ: +4-021-2014990

“Henri Coanda” International Airport E-mail: contact@bucharestairports.ro
Website: www.otp-airport.ro

TAROM Τηλ.: +4-021- 2046464, 3034400
E-mail: rezervari@tarom.ro
Website: www.tarom.ro

AEGEAN Τηλ.: +4-021- 3007580
E-mail: <https://en.aegeanair.com/contact/>
Website: <http://en.aegeanair.com/>

ΆΛΛΕΣ ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ OTHER USEFUL INFORMATION FOR BUCHAREST

Information for **Tourism** www.anat.ro

www.romaniatourism.com/

Emergency number 112

Emergency Hospital FLOREASCA <http://www.urgentafloreasca.ro/#!/>
Calea Floreasca nr.8, Sector 1 tel.: (+4) 021 599 23 00
E-mail: spital@urgentafloreasca.ro

POST SERVICES :

POSTA ROMANA

10 Matei Millo Street, Bucuresti
Tel: +40-21-311 18 29 Fax: +40-21-315 40 97

TNT Tel: (+4) 021 303 45 67 E-mail: ro.cs@tnt.com

Web: http://www.tnt.com/express/ro_ro/site/home.html

DHL Tel: (+4) 021 222 17 77 Web: <http://www.dhl.ro>

UPS Tel: (+4) 021 233 88 77 Web: <http://www.ups.com/content/ro/en/contact>

Rent a car

Dirent Tel:+4 021 300 09 96 www.dirent.ro/en/ info@dirent.ro

Hertz Tel:+4 021 222 12 56 <http://www.hertz.com.ro> reservations@hertz.ro
Avis Tel:+4 021 210 43 45 www.avis.ro
Francocar: Tel:+4 021 230 47 89 www.francocar.com
Budget: Tel:+4 021 210 28 67 <http://www.budgetro.ro>
Esa: Tel:+40212041567 www.esa.ro

Insurance

GARANTA Asigurari SA

Tel: (+4) 021 307 99 71, 307 99 75

E-mail: info@garanta.ro

Website: www.garanta.ro

BRD Asigurari, Tel : (+40) 21 301 67 03

<https://www.brd.ro/despre-brd/profil/programul-de-pregatire-intermediarilor-asigurari>

Gras Savoye, Tel : (+40) 21 231 91 69

www.grassavoye.ro

Groupama Asigurari, Tel : +(40) 374 110 110

www.groupama.ro

H. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ 2026

ΟΝΟΜΑ ΕΚΘΕΣΗΣ	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ	ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ
ROMANIAN TOURISM FAIR I	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	12-02-2026	15-02-2026	http://www.targuldeturism.ro
GREEN ENERGY EXPO & ROMENVIROTEC	ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	03-03-2026	05-03-2026	https://greenenergyexpo-romenvirotec.ro/en/h/
CONSTRUCT-AMBIENT EXPO	ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ – ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	19-03-2026	22-03-2026	http://construct-ambientexpo.ro/ro/

ROMTHERM	ΑΛΛΟ	19-03-2026	22-03-2026	https://www.romtherm.ro/ro/
MOBILA EXPO	ΕΠΙΠΛΟ - ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ	19-03-2026	22-03-2026	https://mobila-expo.ro/ro/
PACK SHOW	ΑΛΛΟ	12-05-2026	15-05-2026	https://www.packshow.ro/
METAL SHOW & TIB	ΑΛΛΟ	12-05-2026	15-05-2026	https://packshow.ro/en/
EXPO SHOP	RETAIL INDUSTRY	12-05-2026	15-05-2026	https://expo-shop.ro/en/
TIBCO	ΑΓΑΘΑ ΕΥΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	03-06-2026	07-06-2026	https://www.tibco.ro/en/
BOOKFEST	ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ	03-06-2026	07-06-2026	https://bookfest.ro
DEV TALKS	IT	03-06-2026	04-06-2026	https://www.devtalks.ro/
BUCHAREST TECH WEEK	IT	13-06-2026	14-06-2026	https://www.techweek.ro/
TRANSLOGISTICA	LOGISTICS – IT – SUPPLY CHAIN	08-09-2026	10-09-2026	https://translogistica.ro/
BIFE – SIM	ΕΠΙΠΛΟ - ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ	17-09-2026	20-09-2026	https://bife-sim.ro/en/
COSMETICS BEAUTY HAIR	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΓΙΑ ΚΕΝΤΡΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΑ	01-10-2026	04-10-2026	https://www.cosmeticsbeautyhair.ro/ro/
ROMMEDICA	ΥΓΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΙΑΤΡΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	15-10-2026	17-10-2026	https://rommedica.ro/ro/
INDAGRA	ΑΓΡΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ-ΕΦΟΔΙΑ	28-10-2026	01-11-2026	https://www.indagra.ro/ro/
INDAGRA FOOD	ΤΡΟΦΙΜΑ	28-10-2026	01-11-2026	https://www.indagra-food.ro/ro/

GO TECH WOLRD IT 10-11-2026 11-11-2026 www.gotech.world

ROMANIA TOURISM FAIR II	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	09-11-2023	12-11-2023	http://www.targuldeturism.ro/ro/
--------------------------------	-----------	------------	------------	---